HÁRUKI MURAKAMI

Person n <3 îrrtdi singulörr

POLIROM

HARUKI MURAKAMI

Persoana întâi singular

Traducere din limba japoneză și note de Andreea Sion

POLIROM
2022

HARURI MURAKAMI, unul dintre cei mai populari scriitori japonezi contemporani, s-a născut în 1949, la Kyoto. A studiat teatrul la Universitatea Waseda din Tokyo. Experiența de proprietar al unui bar în care se cânta jazz (reflectată în romanul său din 1992, *Lo sud de graniță, la vest de soare)* și cea de traducător al operelor lui F. Scott Fitzgerald, John Irving,

Truman Capote şi Raymond Carver îşi vor spune cuvântul în formarea sa ca mesager al unei Japonii occidentalizate - un ţinut amăgitor, lipsit parcă de suflet şi suflu, al cărui spirit străvechi pare să fi dispărut aproape în întregime. Primul său roman. *Ascultă cum cântă vântul* (1979), ra adus Premiul Gunzo, fiind urmat de *Pinball, 1973* (1980) şi *În căutarea oii fantastice* (1982, distins cu Premiul Noma). În 1987 a publicat *Pădurea norvegiană*, bestseller internaţional, tradus în numeroase limbi şi vândut în milioane de exemplare. Murakami a mai publicat volumul de interviuri *Underground. Atentatul de la Tokio şi spiritul japonez* (1997) şi romanele *La capătul lumii şi în ţara aspră a minunilor* (1985, pentru care a primit Premiul Tanizaki), *Dans dans dans* (1988), *Cronica păsării-arc* (1994, nominalizat la prestigiosul ÎMPAC Dublin Literary Award), *Iubito mea, Sputnik* (1999), *Kafka pe molul mării* (2002), *1Q84* (2009-2010), *Tsukuru Tazaki cel fără de culoare şi anii săi de pelerinaj* (2013) şi *Uciderea Comandorului* (2017), precum şi volumele de povestiri sau eseuri *Elefantul a dispărut* (1993), *După cutremur* (2000), *Salcia oarbă, fata adormită* (2006), *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă* (2007), *Pur şi simplu despre muzică* (2011) şi *Meseria de romancier* (2015). A fost nominalizat în repetate rânduri la Premiul Nobel.

Perna de piatră

În rândurile care urmează, aş vrea să vă povestesc despre o femeie. Doar că nu ştiu aproape nimic despre ea. Nu-mi amintesc nici măcar numele sau figura ei. Presupun că nici ea nu-şi mai aminteşte deloc de mine.

Când ne-am întâlnit, eu eram în anul al doilea de facultate şi încă nu împlinisem douăzeci de ani. Ea trebuie să fi avut în jur de douăzeci şi cinci. Am lucrat amândoi part-time, în acelaşi loc şi în aceeaşi perioadă. întâmplarea a făcut să petrecem o noapte împreună; apoi n-am mai văzut-o niciodată.

La nouăsprezece ani nu înţelegeam aproape deloc ce se petrece în inima mea şi, firește, nici trăirile altora. Totuşi, credeam că ştiu destul de bine cum se manifestă bucuria şi tristeţea. Ceea ce încă nu vedeam limpede erau nenumăratele stări dintre bucurie şi tristeţe şi relaţia complexă dintre ele. Adesea, lucrul acesta îmi răpea liniştea şi-mi dădea un sentiment de neputinţă, însă, chiar şi aşa, vreau să vă povestesc despre ea.

Ceea ce ştiu e faptul că scria *tanka* şi că publicase o culegere de poeme. Am spus „publicase", însă era doar o broşură ale cărei foi tipărite fuseseră prinse împreună cu sfoară şi apoi li se ataşase o copertă foarte simplă; cu greu putea fi considerată „publicare în regie proprie". Şi totuşi, în mod straniu, câteva dintre acele poeme scurte mi-au rămas adânc întipărite în minte. Cele mai multe aveau ca temă dragostea dintre bărbat şi femeie sau moartea. De parcă ar fi vrut să arate că dragostea şi moartea sunt două lucruri ce refuză cu încăpăţânare să fie despărţite.

Noi doi / Suntem întnadevăr / Atât de departe?
Poate ar fi trebuit / Să schimb trenul pe Jupiter?

îmi pun urechea / Pe perna de piatră / Şi ascult:
Sângele care curge / Nu se aude, nu se aude

— Ştii, când o să am *orgasm,* s-ar putea să strig numele altui bărbat; te deranjează? m-a întrebat ea.

Eram amândoi goi, în pat.

— Nu în mod special, i-am răspuns.

Nu eram absolut sigur, dar nu vedeam de ce m-aş supăra din atâta lucru. Era doar un nume. Un nume nu schimbă nimic.

— Dar s-ar putea să-l strig în gura mare.

— Ei, asta ar putea să fie o problemă, am spus repede.

Locuiam într-un apartament vechi, cu structură din lemn, cu pereţii subţiri şi fragili ca napolitanele din copilărie. Era destul de târziu şi, dacă ar fi strigat, vecinii de-alături ar fi auzit tot.

— Bine, atunci, când o să vină momentul, o să muşc un prosop, a spus ea.

I-am adus din baie cel mai gros prosop curat pe care l-am găsit şi i l-am pus lângă pernă.

— E bun ăsta?

L-a muşcat de câteva ori, ca un cal care-şi încearcă noua zăbală, apoi a încuviinţat din cap. Era bun.

Ajunseserăm aici prin simplul mers al lucrurilor. Nu ţineam neapărat să am o relaţie cu ea, şi (cred că) nici ea cu mine. Lucraserăm în acelaşi loc vreo două săptămâni, dar, pentru că fiecare făcea altceva, nu prea avuseserăm ocazia să stăm de vorbă pe îndelete. În iarna aceea, spălam vasele şi ajutam la bucătăria unui restaurant italienesc fără mari pretenţii, aflat în apropierea staţiei Yotsuya din Tokyo. Ea era chelneriţă. Toţi cei care lucram acolo eram studenţi, în afară de ea. Poate din cauza asta mi s-a părut întotdeauna puţin retrasă.

Pe la jumătatea lui decembrie s-a hotărât să plece de la restaurant. Într-o seară, după ora închiderii, ea şi câţiva angajaţi au vrut să bea ceva la o *izakaya* din apropiere şi m-au invitat şi pe mine. Nu era o petrecere de adio în toată puterea cuvântului; vreo oră, am băut cu toţii bere la halbă şi am ronţăit nişte gustări, sporovăind. Atunci am aflat că, înainte să se angajeze la restaurant, lucrase la o mică agenţie imobiliară şi într-o librărie. Spunea că nicăieri nu se înţelesese prea bine cu patronii şi managerii. Aici, la restaurant, nu avea probleme cu nimeni, dar

salariul era prea mic şi n-ar mai fi rezistat mult; de aceea, spunea, n-avea încotro şi trebuia să-şi găsească altceva de lucru. Şi ce ai vrea să faci în schimb? a întrebat-o cineva.

— Orice, a răspuns ea frecându-şi cu degetul o parte a nasului. (Avea lângă nas două aluniţe mici, aliniate ca o constelaţie.) Oricum, n-o să găsesc cine ştie ce job.

Pe atunci locuiam în cartierul Asagaya, iar ea, în Koganei, aşa că ne-am urcat amândoi la Yotsuya într-un tren expres de pe linia Chuo. Ne-am aşezat unul lângă celălalt. Trecuse de ora unsprezece. Era o noapte friguroasă, cu vânt pătrunzător. Pe nesimţite, venise anotimpul în care mănuşile şi fularul deveneau indispensabile. Când trenul s-a apropiat de staţia Asagaya, iar eu mă pregăteam să cobor, şi-a înălţat privirea spre mine:

— Dacă nu te deranjează prea tare, aş putea să petrec noaptea asta la tine?

— Nu mă deranjează, dar cum aşa?

— Am prea mult de mers până la Koganei.

— Să ştii că stau într-un apartament foarte mic şi e tare dezordine.

— N-are nici o importanţă, mi-a răspuns şi s-a agăţat de mâneca paltonului meu.

Am ajuns în apartamentul meu mic şi înghesuit şi am deschis nişte beri la cutie. Am băut fără grabă, multă vreme, aşa încât pasul următor, când ea şi-a scos hainele în faţa mea şi a rămas goală-goluţă, a fost o continuare firească a lucrurilor. S-a strecurat în aşternut, iar eu, fără să pierd timpul, m-am dezbrăcat şi m-am întins lângă ea. Stinsesem lumina, dar focul din soba cu gaz licărea, luminând slab camera. Ne-am încălzit unul pe celălalt sub plapumă, cu stângăcie. O unul n-a scos vreun cuvânt. Ne pomeniserăm goi, unul în faţa celuilalt, atât de curând, încât nu ştiam ce-ar fi potrivit să discutăm. Dar, încet-încet, pe măsură ce trupurile ni s-au încălzit, am simţit efectiv cum ni se topea stânjeneala. Era o senzaţie foarte intimă. Atunci, din senin, mi-a pus acea întrebare:

— Ştii, când o să am *orgasm,* s-ar putea să strig numele altui bărbat; te deranjează?

— Îţi place de el? am întrebat-o după ce i-am adus prosopul din baie.

— Da. Foarte mult, mi-a răspuns ea. îl iubesc de nu mai pot. Mă gândesc la el tot timpul. Dar el nu prea mă iubeşte. Are o prietenă.

— Dar vă vedeţi?

— Da... Adică... Mă sună când are chef de mine. Aşa cum suni şi comanzi mâncare acasă.

Nu ştiam ce-ar fi potrivit să răspund, aşa că am tăcut. O vreme şi-a plimbat degetul pe spinarea mea, parcă desenând ceva. Sau poate caligrafia nişte caractere.

— îmi spune că am un corp mişto, chiar dacă la faţă sunt *pocită.*

Mie nu mi se părea *pocită,* dar nici nu-mi venea s-o numesc frumoasă. Cum arăta, exact, nu mai ştiu să vă spun acum, după atâta timp. Nu-mi mai amintesc nici un detaliu.

— Dar dacă te cheamă, te duci?

— Păi, ce să fac? îl iubesc, a răspuns ea pe tonul cel mai firesc. Orice mi-ar zice, uneori simt şi eu nevoia să mă strângă cineva în braţe.

Am stat puţin şi m-am gândit la spusele ei. Pe vremea aceea, nu înţelegeam deloc ce înseamnă pentru o femeie, la modul concret, să tânjească după un bărbat. (La drept vorbind, nici acum nu cred că ştiu prea bine.)

— Când eşti îndrăgostit de cineva, e ca şi cum ai suferi de o boală psihică neacoperită de asigurarea de sănătate, a zis ea pe un ton plat, de parcă citea o inscripţie de pe un perete.

— Am înţeles, i-am răspuns, mişcat de cuvintele ei.

— Aşa că şi tu eşti liber să-ţi imaginezi că eşti cu altcineva, a spus. îţi place de vreo fată?

— Da!

— Atunci, poţi să-i strigi numele când o să ai *orgasm.* N-o să mă deranjeze deloc.

Pe vremea aceea îmi plăcea de o fată, deşi circumstanţele ne

împiedicaseră să avem o relaţie apropiată. însă nu i-am strigat numele când a venit momentul. îmi trecuse prin minte, apoi ideea mi s-a părut stupidă şi am ejaculat înăuntrul femeii fără să spun nimic. Ea, în schimb, era gata să strige numele bărbatului, aşa că a trebuit să-i îndes repede prosopul între dinţi. Avea nişte dinţi puternici şi frumoşi, pe care i-ar fi admirat orice dentist. Nu-mi mai amintesc ce a strigat, doar că era un nume cât se poate de comun. Dar m-a impresionat că acel nume purtat de atâţia oameni avea pentru ea o semnificaţie cu totul aparte. Câteodată, un simplu nume poate zgudui inima unui om.

A doua zi, foarte devreme, aveam un curs la care ar fi trebuit să predau un referat important, ce ţinea loc de examen parţial, însă bineînţeles că s-a ales praful (şi, din cauza asta, am avut mari neplăceri în zilele următoare, dar asta e altă poveste). Ne-am trezit cu puţin înainte de prânz, am încălzit nişte apă şi ne-am făcut ness, am prăjit pâine, apoi am fiert nişte ouă care erau în frigider şi le-am mâncat. Pe cer nu se zărea nici urmă de nor, iar lumina dimineţii era orbitoare. Aveam chef de leneveală.

În timp ce ronţăia din felia de pâine prăjită unsă cu unt, m-a întrebat ce studiam la facultate. Literatură, am zis. Vrei să te faci romancier? m-a întrebat. Nu, i-am răspuns, foarte sincer. Pe vremea aceea nu plănuiam să devin scriitor. De fapt, nici măcar nu-mi trecuse prin cap (deşi, în grupa mea, erau mulţi care declarau sus şi tare că vor să devină romancieri). Răspunsul a făcut-o să-şi piardă interesul pentru mine. Nu că aş fi interesat-o prea mult înainte, dar orişicât.

În lumina puternică a zilei, am văzut urmele dinţilor ei întipărite clar pe prosop şi m-a cuprins un sentiment straniu. Pesemne că muşcase cu multă forţă. Şi silueta ei, în bătaia luminii, mi se părea cumva incongruentă. Parcă nu-mi venea să cred că femeia pe care o aveam în faţa ochilor - micuţă, slabă şi cam palidă - era aceeaşi care, în noaptea dinainte, strigase cu pasiune în braţele mele, în lucirea lunii.

— Eu compun *tanka,* mi-a spus din senin.

— *Tanka?*

— Da. Ştii ce sunt, nu?

— Bineînţeles! (Oricât de neştiutor eram în toate celelalte, despre *tanka* auzisem până şi eu.) Dar, dacă stau să mă gândesc, până acum n-am cunoscut pe nimeni care să compună *tanka.*

Ea a râs cu poftă.

— Să ştii că există pe lumea asta şi astfel de oameni.

— Eşti membră a vreunui cerc de poezie?

— Nu, a răspuns, apoi a ridicat uşor din umeri. *Tanka* e ceva ce compui de unul singur. Nu? Nu e ca şi cum ai juca baschet.

— Ce fel de *tanka* scrii?

— Vrei să-ţi recit câteva?

Am încuviinţat.

— Pe cuvânt? Nu spui doar aşa, ca să-mi faci un hatâr?

— Pe cuvânt.

Nu minţeam. Eram foarte curios să văd ce fel de poeme ar fi putut scrie femeia care, cu câteva ore în urmă, era în braţele mele şi striga numele altui bărbat.

Ea ezita:

— Mă simt cumva stânjenită să recit aici, acum. Şi e încă dimineaţă. Dar am publicat o culegere de poeme şi, dacă într-adevăr vrei să citeşti, am să ţi-o trimit. Poţi să-mi spui numele tău întreg şi adresa de aici?

I-am scris numele şi adresa pe o bucăţică de hârtie. Ea a luat-o, i-a aruncat o privire, a împăturit-o în patru şi a băgat-o în buzunarul paltonului. Un palton de un verde pal, care sigur cunoscuse şi zile mai bune. De gulerul cu revere rotunde avea prinsă o mică broşă argintie în formă de lăcrămioară. Mi-o amintesc sclipind în razele soarelui care intrau pe fereastra orientată spre sud. Nu ştiu aproape nimic despre flori, dar, dintr-un motiv sau altul, lăcrămioarele mi-au plăcut întotdeauna.

— Mulţumesc că m-ai primit la tine. Chiar n-aş fi vrut să merg cu trenul singură tocmai până la Koganei, a zis când se pregătea de plecare. Uneori, nouă, femeilor, ni se întâmplă asta.

O ştiam foarte bine amândoi: probabil că n-aveam să ne mai vedem niciodată. Pur şi simplu, în seara aceea n-a mai vrut să

meargă singură până la Koganei - atâta tot.

O săptămână mai târziu, primeam prin poştă „culegerea de poeme". Sincer să fiu, nu-mi pusesem mari speranţe în promisiunea ei şi nu credeam că mi-o va trimite. Mi-am închipuit că, odată întoarsă acasă, avea să uite de mine (sau avea să încerce să uite de mine cât mai curând posibil) şi n-am crezut c-o să facă efortul să pună broşura într-un plic pe care să noteze numele meu şi adresa, să lipească timbre şi să pună plicul la cutia poştală - dacă nu cumva chiar s-a dus cu el până la poştă. Aşa că, în dimineaţa în care am găsit plicul îndesat în fanta pentru corespondenţă de pe uşa apartamentului meu, am rămas uimit.

Titlul culegerii era *Perna de piatră,* iar la numele autorului scria „Chiho" şi atât. Nu ştiu dacă era numele ei real sau un pseudonim. Probabil că, la locul de muncă, îi auzisem pomenit numele de nenumărate ori, deşi nu mi-l puteam aminti în ruptul capului. Totuşi, sunt foarte sigur că nimeni n-o striga „Chiho". Pe plicul simplu, maro, nu erau trecute adresa şi numele expeditorului, iar înăuntru n-am găsit vreo scrisoare sau carte de vizită, ci numai broşura subţire, cu legătură din sfoară albă, care stătea şi parcă aştepta cuminte. Nu părea să fi fost multiplicată la şapirograf: textul era tipărit frumos, pe hârtie de bună calitate. Probabil că autoarea, cu mâna ei, pusese în ordine paginile scoase la imprimantă, le ataşase coperta mai groasă, legând apoi cu sfoară la cotor fiecare exemplar în parte, cu multă migală, ca să mai reducă din costurile de producţie. Am încercat să mi-o imaginez lucrând tăcută (dar n-am prea reuşit). Pe prima pagină a broşurii era ştampilat un număr, 28. înseamnă că al meu era exemplarul nr. 28 dintr-o serie limitată. Oare câte tipărise, în total? Preţul nu era trecut pe copertă. Poate că nici nu intenţionase să le
pună un preţ.

N-am deschis broşura imediat. O vreme am lăsat-o pe birou, aruncând doar din când în când o privire scurtă coperţii. Nu fiindcă nu m-ar fi interesat, dar simţeam că, pentru a citi o culegere de poeme - mai ales poeme scrise de cineva care, în

urmă cu o săptămână, îşi petrecuse noaptea cu mine - trebuie să mă pregătesc cumva, sufleteşte. Ca un fel de omagiu. Am luat broşura în mână şi am deschis-o abia într-o seară, la sfârşitul săptămânii. Am citit stând rezemat de perete, lângă fereastră, în lumina apusului de iarnă. Culegerea conţinea patruzeci şi două de poeme *tanka,* aşezate câte una pe pagină. Nu era un număr deosebit de mare. N-avea introducere sau postfaţă şi nici nu era menţionată data publicării. Doar versuri, cu litere negre simple, tipărite limpede pe paginile albe cu margini late.

Firește, nu mă aşteptam la cine ştie ce capodoperă literară. Aşa cum am spus, eram doar oarecum curios: ce fel de poeme compunea femeia care, în timp ce mușca un prosop, strigase numele altui bărbat fix în urechile mele? Şi totuşi, citind, am constatat cu surprindere că mai multe versuri mi s-au strecurat în suflet.

Nu ştiam prea multe despre *tanka* (de fapt, nici acum nu ştiu) şi nu puteam judeca, obiectiv, care poem e bun şi care, slab. Dar, lăsând la o parte criteriul calităţii literare, câteva dintre ele - mai exact, vreo opt - aveau *ceva* care m-a mişcat profund.

De exemplu, următoarele:

Clipa de faţă, / Dacă aceasta este / Clipa de acum,
Este prezentul / Fără de scăpare

în bătaia vântului de munte / Un gâtlej tăiat / Fără o vorbă
Apă de iunie / La rădăcina unei hortensii

În mod straniu, când am deschis broşura, urmărind cu ochii şirurile de caractere tipărite, mari şi negre, şi citind cu voce tare, mi-a revenit limpede în minte trupul ei, aşa cum îl văzusem în acea noapte. Nu silueta absolut obişnuită pe care o privisem a doua zi, în lumina dimineţii, ci trupul învăluit în piele fină din braţele mele, scăldat de razele lunii. Sânii rotunzi şi bine conturaţi, cu sfârcurile mici şi tari, părul pubian negru şi rar, vaginul umed. Când a ajuns la orgasm, a închis ochii şi a muşcat puternic din prosop, strigând iar şi iar, lângă urechea mea, numele altui bărbat.

Acel nume prea banal, pe care nu mai reuşesc să mi-l amintesc.

Deşi mă gândesc / Că n~o să ne mai întâlnim / Niciodată
Nu văd din ce motiv / Nu ne-am mai putea întâlni

Ne vom mai vedea? / Sau poate / S-a sfârşit acum?
îmbiată de lumină / Calc peste umbre

Bineînţeles, nu ştiu dacă mai scrie *tanka* şi acum. Aşa cum am spus, nu-i ştiu nici numele, iar chipul, abia dacă mi-l mai pot aminti. Ceea ce-mi amintesc sunt numele „Chiho“ de pe coperta culegerii, trupul ei suplu şi lipsit de apărare în razele palide ale lunii din acea noapte de iarnă şi cele două aluniţe, ca o constelaţie, de lângă nas.

Uneori mă gândesc că poate nici nu mai trăieşte. Poate că, la un moment dat, şi-a luat zilele. Multe dintre poemele ei - cel puţin, dintre cele pe care le-am citit - evocau moartea, fără ocolişuri. în versurile ei apăreau adesea, din cine ştie ce motiv, gâturi tăiate. Probabil că acesta era, pentru ea, cel mai bun mod de-a muri.

Rătăcită / în ploaia după-amiezii / Care nu mai conteneşte
O secure fără nume / Retează gâtul apusului

în străfundul sufletului, mă rog să fie în viaţă, undeva, pe lumea asta. Uneori mă pomenesc dorind ca ea să trăiască şi să compună poeme în continuare. De ce oare? De ce gândesc aşa? Nimic din universul ăsta nu ne uneşte existenţele. Chiar presupunând că ne-am întâlni pe stradă sau că ne-am aşeza din întâmplare unul lângă celălalt la o cantină, mă îndoiesc că ne-am recunoaşte. Şi noi, exact ca două linii drepte, ne-am intersectat într-un punct şi apoi am continuat în direcţii diferite.

S-a scurs multă vreme de atunci. în mod cât se poate de ciudat (sau dimpotrivă, poate că nu e deloc ciudat), oamenii îmbătrânesc cât ai clipi. Secundă după secundă, fără cale de întoarcere, trupurile noastre se îndreaptă spre distrugere, închid o clipă ochii şi, când îi deschid iar, văd că multe lucruri au dispărut deja. Lucrurile acestea - unele cu nume, altele, nenumite - dispar fără urmă, luate pe sus de vântul puternic din miez de noapte. în

urma lor rămân doar nişte amintiri vagi. Dar nici pe amintiri nu te poţi baza, de fapt. Poate spune cineva, cu certitudine, ce s-a întâmplat cu noi *în mod real,* atunci?

Totuşi, dacă suntem norocoşi, unele cuvinte rămân în preajma noastră. Se caţără pe dealuri în puterea nopţii, îşi sapă gropi mici, pe măsura trupurilor lor, şi se strecoară în ele, făcându-se nevăzute, lăsând să treacă peste ele furtuna timpului. Apoi, când vin zorii şi vântul nu mai biciuieşte, cuvintele supravieţuitoare scot încetişor capul la suprafaţă. Au voci slabe şi sunt sfioase. De cele mai multe ori se exprimă ambiguu. însă, chiar şi aşa, au puterea de-a fi martori. Nişte martori sinceri şi imparţiali. Numai că, pentru a da naştere cuvintelor puternice şi rezistente, sau pentru a le descoperi şi a le lăsa posterităţii, oamenii trebuie să-şi expună, benevol şi necondiţionat, trupul şi sufletul. Chiar aşa. Trebuie să ne lăsăm grumajii pe perna rece din piatră, scăldată de razele lunii.

Nu cred că mai există cineva în afară de mine care să-şi amintească poemele ei, darămite să le recite *din memorie.* Cu excepţia exemplarului nr. 28, broşurile ei subţiri, tipărite acasă şi legate manual, sunt uitate de lume şi împrăştiate care încotro, pierdute undeva pe calea întunecată dintre Jupiter şi Saturn. Poate că ea însăşi (presupunând că mai e în viaţă) nu-şi aminteşte deloc de poemele pe care le compunea în tinereţe.
Poate că singurul motiv pentru care eu încă le ţin minte este faptul că sunt legate de amintirea acelui prosop cu urme de dinţi, din acea seară. Atât şi nimic mai mult. Nu ştiu ce valoare are faptul că încerc să le păstrez în memorie şi, uneori, scot dintr-un sertar broşura cu coperţi decolorate şi recitesc câteva versuri. Foarte sincer vă spun că nu ştiu.

în orice caz, acestea au rămas. Toate celelalte cuvinte şi amintiri s-au făcut ţărână.

Fie că-l tai chiar tu, / Fie că~ţi este tăiat, /
Dacă-ţi laşi grumazul / Pe perna de piatră / Vei deveni ţărână.

Crème

îi povesteam unui prieten mai tânăr o întâmplare stranie pe

care am trăit-o când aveam optsprezece ani. Nu-mi amintesc cum am ajuns să deschid subiectul. Probabil că am făcut vreo legătură cu alte lucruri pe care le discutam. în orice caz, s-a întâmplat foarte demult, dacă eu aveam doar optsprezece ani. Istorie antică. Ba mai mult, povestea nici măcar nu are o concluzie.

— Absolvisem liceul, dar nu intrasem la facultate, i-am explicat. Eram *ronin*[4], cum ar veni. Situaţia mea era cumva în coadă de peşte, însă nu-mi făceam prea multe griji. Ştiam că, dacă vreau, pot să intru la orice universitate privată mai nepretenţioasă. Dar părinţii mei insistau să merg la o universitate de stat. Prin urmare am dat examenul de admitere, convins că n-am mari şanse, şi chiar aşa a fost. Am picat. Pe atunci, la universităţile de stat, matematica era materie obligatorie la admitere, iar pe mine calculul diferenţial nu mă pasiona deloc. Un an mi-am pierdut vremea cu fleacuri, ca un alibi. în loc să merg la cursurile de pregătire pentru admitere, mă duceam la bibliotecă şi citeam romane stufoase. Părinţii mei îşi imaginau că merg să studiez. Dar ce să-i faci? M-au atras mai mult *Operele complete* ale lui Balzac decât descoperirea principiilor calculului diferenţial.

în acel an, pe la începutul lui octombrie, am primit de la o fată o invitaţie la un recital de pian. La şcoală era cu un an mai mică decât mine, dar aveam acelaşi profesor de pian. O singură dată cântaserăm împreună o partitură de Mozart la patru mâini. Dar apoi, la şaisprezece ani, m-am lăsat de pian şi de atunci n-am mai întâlnit-o. Nu pricepeam de ce acum, din senin, mă invita la un recital. Poate era interesată de mine? în nici un caz! Era o fată atrăgătoare, chiar dacă nu era pe gustul meu; se îmbrăca întotdeauna elegant şi mergea la o şcoală privată scumpă, de fete. Nu părea genul care să fie interesată de un băiat de duzină, ca mine. Când cântam partitura aceea împreună, făcea o mutră acră ori de câte ori greşeam o notă.

Era mult mai avansată decât mine, iar asta avea darul să mă streseze şi, când stăteam lângă ea la pian, făceam multe greşeli. S-a întâmplat să-i mai trag şi câte un cot fără să vreau. Piesa nu era dificilă, iar mie mi se dăduse oricum partea cea mai uşoară,

dar tot nu mă descurcam. De fiecare dată când greşeam, îmi arunca o privire care parcă spunea: „Mă scuteşti?” şi plescăia nemulţumită, nu tare, dar suficient cât s-o pot auzi. îmi amintesc şi acum plescăitul acela. Cred că şi din cauza lui m-am lăsat de pian.

în orice caz, singura noastră relaţie fusese aceea de colegi, elevi ai aceleiaşi şcoli de pian. Când ne întâlneam în clasă ne salutam, dar nu-mi amintesc să fi avut vreo conversaţie mai intimă. De aceea, când m-am pomenit cu invitaţia ei la recital (unde nu cânta solo, ci împreună cu alţi doi muzicieni), am rămas complet uimit. însă în perioada aceea aveam foarte mult timp liber, aşa că i-am trimis o carte poştală de răspuns, anunţând-o că o să merg. Acceptasem invitaţia şi fiindcă voiam să aflu *motivul* ei - presupunând că ar fi existat unul. Poate că era acum o pianistă foarte talentată şi voia să-mi arate şi mie nivelul la care ajunsese. Sau poate că avea să-mi comunice ceva personal. Eram încă în faza în care învăţam, tot lovindu-mă cu capul de ziduri, cum să mă folosesc cât mai bine de curiozitatea mea.

Sala de concerte se afla în vârful unui munte din Köbe. Am luat un tren de pe linia Hankyü, apoi un autobuz care a urcat pe drumul întortocheat şi abrupt. Am coborât la staţia cea mai apropiată de vârf şi, mergând puţin pe jos, am ajuns la o mică sală de concerte care aparţinea unui mare conglomerat financiar. Nu ştiusem de existenţa ei, într-un loc atât de greu accesibil, în vârful muntelui, într-o zonă rezidenţială liniştită, cu vile de lux. Sigur, erau multe lucruri pe lume despre care nu ştiam nimic.

Mă gândisem că, invitat fiind, ar fi fost nepoliticos să merg cu mâna goală, aşa că am ales un buchet potrivit ocaziei de la florăria din faţa gării şi am rugat să mi-l ambaleze. Autobuzul a venit imediat şi m-am urcat. Era o după-amiază friguroasă de duminică. Cerul era invadat de nori groşi, cenuşii. Părea că o ploaie rece avea să înceapă dintr-un moment în altul. Vânt nu bătea. Purtam un pulover subţire, negru, şi o jachetă cu model înspicat, gri amestecat cu un pic de albastru. Peste piept aveam o geantă din pânză de sac. Haina era prea nouă, iar geanta, prea ponosită. într-o mână duceam buchetul splendid de flori roşii,

înfăşurat în celofan. în autobuz, toată lumea mi-a aruncat priviri furişe. Sau cel puţin aşa mi se părea mie. Mi-am dat seama că mă înroşisem. La vârsta aceea mă înroşeam din te-miri-ce, şi dura mult până-mi trecea.

Ce căutam acolo? m-am întrebat în timp ce stăteam adus de spate, răcorindu-mi cu palmele obrajii încinşi. De ce bătusem atâta drum, până în vârf de munte, într-o după-amiază de noiembrie când stătea să plouă, după ce-mi mai cheltuisem şi banii de buzunar cumpărând un buchet de flori, ca să asist la un recital pe care nu ţineam să-l aud, al unei fete pe care nu ţineam s-o întâlnesc? Pesemne că nu fusesem în toate minţile când pusesem la poştă răspunsul cu confirmarea participării.

Pe măsură ce autobuzul urca se răreau şi călătorii, aşa încât, până la staţia unde trebuia să cobor, mai rămăseserăm doar eu şi şoferul. Am urmat indicaţiile din invitaţie şi am luat-o pe un drumeag care urca în pantă lină. La câte o cotitură se zărea în vale portul, ca apoi să dispară iar. în port erau o mulţime de macarale. Din cauza norilor, apa mării era de un cenuşiu metalic, întunecat, iar braţele macaralelor înălţate spre cer păreau antenele unor vietăţi stranii care se ridicau de pe fundul mării.

De-a lungul pantei, casele erau tot mai mari şi mai luxoase, toate construite pe fundaţii masive din piatră, cu porţi înalte şi garaje încăpătoare, pentru două maşini. Gardurile vii cu azalee erau tunse îngrijit. Din apropiere s-a auzit lătrând un câine mare. A hămăit de trei ori, apoi a tăcut brusc, de parcă l-ar fi certat cineva.

Urcam ghidându-mă după adresa şi harta rudimentară din invitaţie, dar o presimţire ciudată nu-mi dădea pace. Ceva nu se potrivea. Mai întâi, nu erau oameni pe străzi. De când coborâsem din autobuz, nu mă întâlnisem cu nimeni. E drept că mă intersectasem cu două maşini, însă ambele coborau. Dacă în zonă era programat un recital, ar fi trebuit să fie mai multă animaţie. Dar nu vedeam nici ţipenie de om şi era prea multă linişte, de parcă norii de deasupra ar fi absorbit orice urmă de sunet.

Să mă fi înşelat eu?

Am scos din buzunar invitaţia şi am verificat din nou locul şi

ora. Poate nu citisem bine. Am mai parcurs o dată hârtia, cu multă atenţie: nu greşisem nimic. Se potriveau şi numele străzii, şi al staţiei de autobuz, şi ora. Am tras aer adânc în piept ca să mă liniştesc şi am pornit mai departe. Nu-mi rămânea decât să merg până la sala de concerte.

Am ajuns în cele din urmă la clădirea indicată. Porţile mari, metalice, erau bine ferecate cu un lanţ gros răsucit de mai multe ori, de care atârna ditamai lacătul. Nu era nimeni în jur. Prin gard se vedea o parcare încăpătoare, dar pustie. între dalele pavajului crescuseră ierburi, semn că parcarea nu mai fusese folosită de multă vreme. Şi totuşi, placa mare prinsă de poartă indica limpede că acea clădire era sala de concerte pe care o căutam.

Am apăsat butonul interfonului. N-a răspuns nimeni. După o vreme am apăsat iar, tot fără răspuns. M-am uitat la ceas. în cincisprezece minute ar fi trebuit să înceapă recitalul, însă nu vedeam nici un semn că poarta ar urma să se deschidă. Vopseaua de pe gard se cojise pe alocuri, iar metalul începuse să ruginească. în pană de idei, am mai apăsat o dată, prelung, butonul, cu acelaşi rezultat: o tăcere adâncă.

Neştiind ce să mai fac, am aşteptat vreo zece minute, cu spatele rezemat de poarta grea din metal, purtând o vagă speranţă că în acel răstimp avea să apară cineva. Dar n-a apărut nimeni. Nu se vedea nici o mişcare, nici dincolo, nici dincoace de gard. Nu bătea vântul, păsările nu ciripeau, nu lătrau câini. Sus, cerul era în continuare acoperit de norii cenuşii, apăsători.

în cele din urmă m-am lăsat păgubaş (ce altceva mai puteam face?) şi, cu paşi greoi, am luat-o înapoi pe acelaşi drum, spre staţia de autobuz. N-aveam idee ce se întâmpla, dar mi-era limpede că nu urma să aibă loc nici un recital de pian. Nu-mi rămânea decât să mă întorc acasă, cu buchetul de flori roşii în mână. Cu siguranţă mama avea să mă întrebe ce e cu ele şi trebuia să găsesc un răspuns mulţumitor. Mi-a trecut prin gând să le las într-un coş de gunoi, în gară, dar erau - cel puţin pentru mine - prea scumpe ca să le arunc pur şi simplu.

Un pic mai la vale, lângă drumul pe care mergeam, era un părculeţ cochet, cât suprafaţa unui lot de casă. în capătul

îndepărtat se termina cu un perete stâncos, uşor în pantă. Spre deosebire de parcurile obişnuite, nu avea nici ţâşnitoare, nici loc de joacă. Doar în mijloc era un mic pavilion cu acoperiş. Avea pereţii din şipci oblice, năpădite de iederă. Era înconjurat de tufişuri şi pavat cu dale de piatră. Nu era limpede cu ce scop fusese amenajat parcul, dar se vedea că e îngrijit periodic: copacii şi tufişurile erau aranjate frumos, iarba era tunsă şi ea, pe jos nu se zăreau gunoaie. Când urcasem panta, trecusem pe lângă el fără să-l observ.

Am intrat în parc fiindcă voiam să-mi limpezesc gândurile şi m-am aşezat pe o băncuţă de lângă peretele pavilionului. Mă gândeam să mai aştept puţin, să văd cum evoluează lucrurile (poate că, dintr-odată, încep să apară oameni). Când m-am aşezat, mi-am dat seama cât de obosit sunt. Era o oboseală ciudată, de parcă aş fi tot acumulat-o de multă vreme, fără s-o observ până acum. De la intrarea în pavilion se vedea întreaga întindere a portului. O mulţime de vase cu containere erau ancorate la adăpostul digului. Privite din vârful muntelui, containerele dreptunghiulare, din metal, depozitate pe chei păreau nişte cutiuţe pentru agrafe sau mărunţiş, aşezate pe un birou.

După o vreme s-a auzit în sfârşit o voce de om. Nu o voce naturală, ci amplificată de un megafon. Nu desluşeam cuvintele, dar omul vorbea rar şi fără urmă de emoţie, lăsând o pauză clară între propoziţii, ca şi cum ar fi încercat să transmită cât mai obiectiv ceva deosebit de important. Mi-a trecut prin cap că ar fi putut fi un mesaj personal adresat mie (doar mie). Cineva îmi spunea unde greşisem, ce anume scăpasem din vedere. în mod normal n-aş fi crezut aşa ceva, dar atunci aşa mi s-a părut. Am ciulit urechile. Vocea devenea tot mai puternică şi mai uşor de înţeles. Probabil că era o maşină cu megafon instalat pe acoperiş, care urca încet panta. (Nu părea deloc că s-ar grăbi.) în cele din urmă, m-am dumirit: era un discurs religios, creştin.

„Cu toţii vom muri", spunea vorbitorul cu glas domol şi întrucâtva monoton. „Toţi oamenii vor sta cândva în faţa morţii. Nu există om pe lumea aceasta care să nu moară. Aşa cum nu

există nici om să nu-şi primească judecata după moarte. Cu toţii vom fi aspru judecaţi, după păcatele fiecăruia."

Ascultam mesajul, aşezat pe bancă. Mi se părea foarte ciudat că cineva alesese să predice tocmai într-o zonă rezidenţială pustie din vârful muntelui. Aici locuiau numai oameni înstăriţi, care deţineau fiecare mai multe maşini. Nu-mi închipuiam că-şi caută vreunul mântuirea. Sau poate că da? Poate că situaţia financiară şi poziţia în societate n-au legătură cu păcatele şi mântuirea.

„însă cei care se vor ruga fierbinte lui Iisus Hristos şi se vor pocăi vor fi iertaţi de către Domnul. Putem scăpa de focul iadului. De aceea, vă rog, credeţi în Dumnezeu! Doar cei care cred se vor mântui şi vor afla viaţa veşnică după moarte."

Aşteptam să văd maşina apărând în faţa mea, ca să aflu mai multe despre ziua Judecăţii de Apoi. Cred că aveam nevoie să aud ceva, indiferent ce, spus pe un ton răspicat. Dar maşina n-a apărut. Auzeam vocea din megafon tot mai puternic şi mi se păruse că maşina se apropie, dar, brusc, s-a auzit din nou mai slab şi mai neclar, până nu s-a mai auzit deloc. Pesemne că a cotit undeva şi a luat-o în altă direcţie. Când glasul s-a stins, fără ca maşina să-şi fi făcut apariţia, m-am simţit de parcă aş fi fost lăsat de izbelişte, părăsit.

Deodată, mi-a trecut prin cap că poate fata *mă păcălise.* Gândul - sau, mai corect spus, *bănuiala* - a apărut de nicăieri.
Dintr-un motiv pe care n-am cum să-l ştiu, mi-a dat nişte informaţii false, vrând să mă ademenească tocmai în asemenea loc din vârful muntelui, într-o duminică după-amiază. Poate că s-a întâmplat ceva care a făcut-o să-mi poarte pică. Sau poate că, fără vreun motiv anume, pur şi simplu nu mă suporta. De aceea mi-a trimis o invitaţie la un recital inexistent, iar acum stă pe undeva şi chicoteşte - dacă nu cumva chiar râde cu lacrimi - bucuroasă că m-a păcălit, privind (sau, mai degrabă, imaginându-şi) expresia mea ridicolă.

Şi totuşi, sunt oamenii dispuşi să depună atâta efort doar ca să creeze neplăceri celor pe care nu-i suportă? Sigur i-a luat ceva

timp să tipărească invitaţia. Poate fi cineva atât de răutăcios? Eu unul nu-mi amintesc s-o fi supărat vreodată atât de tare. Dar uneori, fără voie, oamenii pot călca în picioare sentimentele altora sau le pot răni orgoliul. Am stat să mă gândesc la *posibilele* cauze ale unei *posibile* uri şi la *posibilele* neînţelegeri de la care ar fi pornit, dar n-am descoperit nimic satisfăcător. Tot bâjbâind prin labirintul sentimentelor, mintea mea şi-a pierdut *făgaşul.* M-am pomenit respirând cu greutate.

Pe vremea aceea, mi se întâmpla cam o dată sau cel mult de două ori pe an să-mi pierd suflul. Cred că făceam un fel de hiperventilaţie pe bază de stres. Când mă supăra ceva mai tare, mi se congestionau căile respiratorii şi nu mai intra suficient aer în plămâni. Era ca şi cum m-ar fi atras un vârtej, fără scăpare, şi mă cuprindea panica. Corpul îmi înţepenea şi nu-l mai controlam. Tot ce puteam face era să mă aşez ghemuit, cu ochii închişi, şi să aştept cu răbdare să-mi revin la ritmul obişnuit. Cu vârsta, manifestările acestea au dispărut (şi, în acelaşi timp, am încetat să mai roşesc din senin, ca altădată), dar pe atunci încă mă confruntam cu asemenea probleme. Aşezat pe banca de lângă pavilion, am închis ochii, m-am încovrigat şi am aşteptat să ies din starea de blocaj. Au trecut vreo cinci minute, sau poate cincisprezece, nu-mi dau seama, în tot acel răstimp, vedeam în faţa ochilor nişte forme ciudate, care se iveau din întuneric şi apoi dispăreau, şi le număram încercând să-mi controlez respiraţia. Inima îmi bătea în piept
ca un şoarece care se zbate într-o cursă.

Fiindcă eram concentrat să număr, a durat un pic până am sesizat o prezenţă. Mi se părea că cineva stă chiar în faţa mea şi mă fixează cu privirea. Am deschis ochii cu multă precauţie şi am ridicat doar puţin capul. Inima încă îmi bătea neregulat.

Fără ca eu să-l fi observat, pe banca din faţa mea se aşezase un bătrân care mă privea. Nu e uşor pentru cineva foarte tânăr să aproximeze vârsta unui bătrân. Pe toţi îi vedem bătrâni, pur şi simplu. Pentru noi, între şaizeci de ani şi şaptezeci de ani nu e nici o diferenţă. Spre deosebire de noi, *ei nu mai sunt tineri* - şi atât.

Omul era destul de slab şi nu foarte înalt. Purta un cardigan din lână albastru-cenuşiu, pantaloni de catifea maro şi adidaşi albaştri. Hainele lui cu siguranţă cunoscuseră şi vremuri mai bune, dar nu erau zdrenţuite. Avea părul alb, des şi aspru; deasupra urechilor i se iţeau două smocuri, ca aripile unor păsări ce se scaldă. Nu purta ochelari. Nu ştiu când apăruse acolo, dar aveam sentimentul că mă privea de o bună bucată de vreme.

Mi-am închipuit că o să mă întrebe dacă mă simt bine. Sunt sigur că păream suferind (şi chiar eram). Acesta a fost primul lucru care mi-a trecut prin minte când am dat cu ochii de bătrân. Dar, contrar aşteptărilor mele, nu mi s-a adresat şi nu m-a întrebat nimic; ţinea doar zdravăn în mâini, ca pe un baston, o umbrelă înfăşurată strâns. Umbrela avea un mâner din lemn de culoarea chihlimbarului şi părea suficient de solidă ca să poată fi folosită inclusiv pe post de armă. Bătrânul locuia probabil în zonă, pentru că nu mai avea nimic la el în afară de umbrelă.

Stăteam pe bancă, străduindu-mă să-mi controlez respiraţia, iar el mă studia în tăcere. Eram stânjenit (ca şi cum aş fi intrat, fără să cer voie, în grădina cuiva) şi aş fi vrut să mă ridic şi s-o iau cât mai repede spre staţia de autobuz. Dar nu mă puteam ridica. Am mai stat aşa o vreme, apoi bătrânul a spus, din senin:

— Un cerc cu mai multe centre.

Am ridicat capul şi l-am privit. Ochii ni s-au întâlnit. Avea fruntea ciudat de lată şi nasul foarte ascuţit, ca un cioc de pasăre. Nu i-am putut răspunde nimic, iar el a repetat, cu voce calmă:

— Un cerc cu mai multe centre.

Habar n-aveam ce voia să zică. Mi-a trecut prin cap că e posibil să fie şoferul maşinii de mai devreme, cea cu mesaje creştine. Poate că parcase undeva în apropiere şi venise în parc să-şi tragă puţin sufletul. Dar nu, n-avea cum să fie predicatorul. Vocea de la megafon era mai tânără. Sau poate că aceea era o înregistrare?

— Un cerc? l-am întrebat fără prea mare tragere de inimă. Fiindcă era mai în vârstă decât mine, n-ar fi fost politicos să-l ignor.

— Un cerc cu mai multe centre - ba chiar, câteodată, cu un număr infinit de centre. Şi, în plus, n-are circumferinţă, a spus

bătrânul încruntându-se. Poţi să-ţi imaginezi un asemenea cerc?

încă nu-mi funcţiona mintea cum trebuie, dar am încercat, din politeţe. *Un cerc cu mai multe centre şi fără circumferinţă.* N-am reuşit.

— Nu pot, i-am răspuns.

Bătrânul m-a privit tăcut. Părea că aşteaptă de la mine un răspuns mai bun.

— Nu cred că am învăţat la ora de matematică despre aşa ceva, am adăugat cu glas sleit.

Bătrânul a clătinat încet din cap.

— Sigur că nu! La şcoală nu-i învaţă asta pe copii. La şcoală nu se predau lucrurile importante. Doar ştii şi dumneata.

Ştiam şi eu? Ce-l făcea să creadă asta?

— Dar există un astfel de cerc în realitate? l-am întrebat eu.

— Bineînţeles că există! mi-a răspuns dând din cap de mai multe ori. Există bine-mersi. Doar că nu-l poate vedea oricine.

— Dumneavoastră îl vedeţi?

Bătrânul n-a răspuns. întrebarea mea a mai plutit o vreme prin aer, apoi s-a diluat şi a dispărut cu totul.

— Ascultă, a spus iarăşi bătrânul. Trebuie să ţi-l imaginezi prin propriile puteri. Concentrează-te. Caută să vezi cu ochii minţii un cerc cu mai multe centre şi fără circumferinţă. Dacă te străduieşti din toate puterile, încet-încet o să începi să-l distingi.

— Pare foarte greu.

— Fireşte! a spus bătrânul de parcă ar fi scuipat ceva tare. Nimic din ce e valoros pe lumea asta nu se obţine cu uşurinţă.

Apoi şi-a dres glasul, ca şi când ar fi început un paragraf nou.

— Pe de altă parte, când investeşti timp şi efort ca să obţii un lucru dificil, atunci lucrul ăla devine crema vieţii.

— Crema?

— E o expresie franţuzească, *la crème de la crème,* n-o ştii?

l-am răspuns că n-o ştiu. Nu ştiam nici o brumă de franceză.

— Crema cremei, adică cel mai bun din tot ce-i bun.

înţelegi? în afară de asta, totul e plictisitor şi lipsit de valoare.

Atunci n-am înţeles ce voia să spună. *La crème de la crème?*

— Ia gândeşte-te, a zis bătrânul. Mai închide ochii o dată şi gândeşte-te bine. La un cerc cu mai multe centre şi fără circumferinţă. De-asta ai cap, ca să reflectezi la lucruri dificile. Ca să înţelegi ce ţi se părea de neînţeles. N-ai voie să fii *neglijent* şi leneş. Acum e un moment important. E perioada în care ţi se formează şi se cristalizează mintea şi inima.

Am închis din nou ochii şi m-am străduit să-mi imaginez acel cerc. Nu trebuia să fiu *neglijent* şi leneş. Trebuia să mă gândesc la un cerc cu mai multe centre şi fără circumferinţă. Dar, oricât mă străduiam, nu reuşeam să înţeleg. Cercurile pe care le ştiam eu aveau un singur centru şi o circumferinţă, care reprezenta unirea punctelor aflate la distanţă egală de acesta. O figură geometrică simplă, pe care o puteai desena cu compasul. Ceea ce descria bătrânul nu se potrivea absolut deloc definiţiei cercului.

Cu toate astea, nu-l consideram nebun. Nu credeam nici că-şi bate joc de mine. Omul ăsta, aici, acum, încerca să-mi transmită ceva important. Nu ştiam de ce, dar atâta lucru înţelegeam. încercam din răsputeri să mă gândesc. Dar, cu tot efortul, mă întorceam mereu în acelaşi punct. Cum să existe ca atare un cerc cu mai multe (ba chiar cu o infinitate de) centre? Să fi fost o metaforă filozofică foarte avansată? M-am lăsat păgubaş şi am deschis ochii. Aveam nevoie de mai multe indicii.

însă bătrânul nu mai era acolo. M-am uitat de jur-împrejur, dar nici urmă de el. Ca şi cum nici n-ar fi existat. Poate avusesem o halucinaţie? Nu, imposibil. Categoric, bătrânul fusese acolo, în faţa ochilor mei, cu umbrela pe care o ţinea strâns în mâini, şi-mi vorbise calm, lăsând în urmă o întrebare cât se poate de ciudată.

Mi-am dat seama că respir din nou normal. Vârtejul dispăruse. Printre norii cenuşii de deasupra portului începuse să se întrevadă cerul senin. O rază de soare reuşise să se strecoare şi se reflecta în acoperişul de aluminiu al cabinei unei macarale, părând că ţinteşte dinadins într-un punct anume. Am privit cu nesaţ, fermecat de scena aproape mitologică.

Lângă mine era buchetul mic cu flori roşii, înfăşurat în celofan. Ca o dovadă a înlănţuirii de lucruri stranii care mi se întâmplaseră în acea zi. Nu mă hotărâm ce să fac cu el. Până la urmă l-am lăsat acolo, pe bancă. Aşa mi s-a părut cel mai potrivit. M-am ridicat şi m-am îndreptat spre staţia de autobuz, începuse să adie uşor vântul, împrăştiind norii de deasupra.

Când am încheiat, prietenul meu mai tânăr a rămas tăcut o vreme, apoi a spus:

— Nu prea reuşesc să prind miezul poveştii. Ce s-a întâmplat atunci, de fapt? A existat vreo intenţie sau vreun principiu la baza celor petrecute?

Se întreba, pesemne, cum de ajunsesem în acea situaţie complet neobişnuită şi ce sens aveau toate lucrurile ciudate care mi se întâmplaseră într-o după-amiază de duminică, toamna târziu, pe vârful acelui munte din Kobe - faptul că ajunsesem la o sală de concerte pustie, urmând instrucţiunile dintr-o invitaţie. Erau întrebări legitime. Povestea mea n-avea nici o concluzie.

— Să ştii că nici eu nu înţeleg, deşi a trecut atâta vreme, i-am răspuns sincer.

Nu-l păcăleam. Totul rămăsese de neînţeles, ca o inscripţie antică. Nu reuşisem să găsesc o explicaţie pentru lucrurile care se petrecuseră atunci, iar asta, la vârsta de optsprezece ani, mă lăsase într-o stare de mare confuzie. La un moment dat, aproape că mă pierdusem pe mine însumi.

— Şi totuşi, am continuat, am senzaţia că nu intenţia sau principiile sunt importante în cazul ăsta.

Prietenul meu m-a privit contrariat:

— Vrei să spui că nu trebuie să înţelegem ce s-a petrecut atunci?

Am încuviinţat. Prietenul a continuat:

— Pe mine cred că m-ar fi măcinat cumplit. Aş fi vrut să ştiu de ce mi s-au întâmplat toate acele lucruri. Dacă eram în locul tău, vreau să zic.

— Sigur, şi pe mine m-au măcinat întrebările atunci. Am rămas şi cu un fel de răni în urma experienţei. Şi m-am tot gândit la ea. Doar că, odată cu trecerea timpului, şi privind mai detaşat,

lucrurile au început să-şi piardă din importanţă. N-aveau nimic de-a face cu „crema vieţii”.

— Crema vieţii, a repetat prietenul meu.

— Din când în când ni se mai întâmplă şi astfel de lucruri în viaţă. Lipsite de logică şi inexplicabile, care ne dau peste cap. Tot ce putem face este să închidem ochii, fără să credem şi fără să gândim nimic, şi să aşteptăm să ia sfârşit, aşa cum lăsăm să treacă peste noi un val uriaş.

Prietenul meu a rămas tăcut, încercând probabil să-şi imagineze valul uriaş. Era un surfer cu experienţă şi trebuia să se gândească la multe lucruri, cât se poate de serioase, când venea vorba de valuri. În cele din urmă, a spus:

— Dar cred că e foarte greu să nu te gândeşti la nimic.

— Aşa cred şi eu.

Nimic valoros nu se obţine cu uşurinţă, afirmase bătrânul categoric, întocmai ca Pitagora expunându-şi teorema.

— În legătură cu cercul cu mai multe centre, dar fără circumferinţă, a reluat prietenul meu, ai găsit vreun răspuns?

— Ştiu şi eu? am spus plecând încet capul.

Găsisem, oare?

Ori de câte ori am avut parte în viaţă de evenimente lipsite de logică şi inexplicabile, care m-au dat peste cap (nu mi s-a întâmplat *mereu,* dar câteva tot au fost), m-am gândit la cercul cu mai multe centre şi fără circumferinţă. întotdeauna, exact aşa cum am făcut atunci, la optsprezece ani, aşezat pe banca de lângă pavilion, închid ochii şi-mi ascult bătăile inimii.

Uneori am senzaţia că desluşesc, cât de cât, cum e acel cerc, însă, dacă analizez mai profund, iarăşi nu mai înţeleg nimic. Aşa mi se întâmplă mereu. Nu cred că e vorba de figura geometrică concretă, reală, pe care noi o numim cerc, ci de unul care există numai în conştiinţa noastră. Atunci când iubim pe cineva din toată inima, sau când suntem cuprinşi de o milă adâncă, sau când avem o viziune ideală despre cum ar trebui să fie lumea în care trăim, sau când descoperim credinţa (ori ceva asemănător), atunci înţelegem într-un mod foarte firesc cercul cu mai multe centre şi

fără circumferinţă şi-l acceptăm ca atare. Cel puţin asta e teoria mea.

De-asta ai cap, ca să reflectezi la lucruri dificile. Ca să înţelegi ce ţi se părea de neînţeles. Asta devine crema vieţii tale. Nimic altceva n-are valoare. Aşa mi-a spus bătrânul cu păr alb. într-o după-amiază înnorată de duminică, toamna. Pe vârful unui munte din Kobe. Eu ţineam în mână un bucheţel de flori roşii. Chiar şi acum, când mi se întâmplă câte ceva, mă gândesc la cercul deosebit, la lucrurile *complet lipsite de valoare* şi la lucrul cel mai de preţ - crema cu totul şi cu totul specială - care sălăşluieşte în mine.

Charlie Parker interpretează bossa-nova

Bird s-a întors!

Cât de minunat sună! Da, însuşi Bird s-a întors, bătând puternic din aripi! în toate colţurile lumii - de la Novosibirsk până în Timbuktu - oamenii vor ridica ochii spre cer, vor privi umbra uriaşelor sale aripi şi vor înălţa urale. Iar apoi lumea va fi iarăşi scăldată în lumina unui soare nou.

Suntem în anul 1963. S-a scurs multă vreme de când oamenii n-au mai auzit numele Charlie „Bird" Parker. „Oare unde o fi Bird acum? Ce-o fi făcând?", murmurau iubitorii de jazz din toată lumea. „Probabil mai trăieşte, pentru că, dacă ar fi murit, sigur s-ar fi aflat vestea." „Şi totuşi", mai zicea câte cineva, „n-am auzit nici că ar mai trăi".

Ultimul zvon care circulase despre el era acela că protectoarea lui, baroneasa Nica[5], l-ar fi luat la conacul său, şi acolo îşi petrecea zilele luptându-se cu boala. Nu era un secret pentru iubitorii de jazz faptul că Bird se droga zdravăn. Heroina - acel praf atât de alb şi letal. Pe deasupra, se mai zvonea, făcuse şi o pneumonie gravă, combinată cu multe alte probleme ale organelor interne, cu diabet şi, într-un final, cu simptome de boală psihică. Şi, chiar presupunând că ar fi avut norocul să nu cadă răpus de toate aceste boli, ar fi fost mult prea invalid ca să mai pună vreodată mâna pe instrumentele lui. Aşa a dispărut el din viaţa publică, devenind o legendă frumoasă a jazzului. Asta se

întâmpla prin 1955.

Dar iată că, după opt ani, în vara lui 1963, Charlie Parker a luat din nou saxofonul alto şi a înregistrat mai multe piese, într-un studio de la marginea oraşului New York. Noul album se intitulează *Charlie Parker interpretează bossa-nova.*

Vă vine să credeţi aşa ceva?

Păi, să credeţi! Pentru că aşa s-a întâmplat.

Aceasta este introducerea unui text pe care l-am scris eu în vremea studenţiei. A fost prima oară în viaţă când mi se publica un articol şi primeam şi ceva bănuţi pentru asta.

Bineînţeles, n-a existat niciodată un album cu titlul *Charlie Parker interpretează bossa-nova.* Charlie Parker s-a stins din viaţă în 12 martie 1955, iar genul bossa-nova n-a început să prindă la publicul american decât în 1962, graţie concertelor lui Stan Getz şi ale prietenilor săi. Totuşi, dacă Charlie Parker ar mai fi trăit până în anii ’60, dacă l-ar fi pasionat bossa-nova şi dacă ar fi susţinut un recital... Cu aceste prezumţii în minte am scris eu recenzia despre albumul închipuit.

însă redactorul-şef al revistei literare universitare a crezut că albumul există în realitate şi, fără vreo bănuială, a publicat textul meu ca pe o recenzie muzicală obişnuită. îl încurajase fratele său mai mic, care-mi era prieten şi mă recomandase ca pe „un tip care scrie interesant”. (Revista a încetat să mai apară după al patrulea număr; articolul meu a fost publicat în numărul trei.)

Am scris textul imaginându-mi că se găsiseră nişte înregistrări inedite cu muzica lui Charlie Parker, uitate vreme îndelungată prin arhivele casei de discuri. Poate că e lipsit de modestie s-o spun chiar eu, dar povestea era foarte bine închegată, cu toate detaliile credibile şi bine puse la punct. Până la urmă, aproape că ajunsesem şi eu să cred că albumul există.

Odată publicat, articolul meu a avut parte de multe reacţii. Revista era, practic, o simplă foaie literară a unei universităţi nu foarte renumite, iar articolele nu stârneau niciodată vreo reacţie. Dar se pare că existau încă mulţi fani care-l venerau pe Charlie Parker şi care au trimis la poşta redacţiei o mulţime de scrisori,

numind articolul meu „o mare glumă proastă” şi „o crudă blasfemie”.

Ori nu mai are lumea simţul umorului, ori al meu e un pic deviat, nu ştiu ce să spun. Alţi cititori au luat recenzia mea de bună şi au dat fuga la magazin să caute albumul.

Redactorul-şef m-a certat, oarecum, că l-am *dus de nas* (ceea ce nu fusese intenţia mea; eu doar am omis să-i explic despre ce era vorba în realitate), dar, în sinea lui, se bucura că măcar un articol din revistă avea parte de atâta atenţie, fie şi negativă. Ca dovadă, mi-a spus că pe viitor vrea să-i arăt tot ce scriu, recenzii sau creaţii personale. (Din păcate, înainte să apuc, revista a încetat să mai apară.)

Articolul meu continua aşa:

> Charlie Parker cântând împreună cu Antonio Carlos Jobim - cine ar fi putut prevedea aşa o combinaţie? Cu Jimmy Raney la chitară, Jobim la pian, Jimmy Garrison la contrabas şi Roy Haynes la baterie. Inimile ne tresaltă la simpla asociere a acestor nume! Ce secţiune ritmică de vis! Şi apoi, bineînţeles, Charlie „Bird” Parker la saxofon alto.
>
> Iată titlurile pieselor:
>
> Faţa A
> 1. Corcovado
> 2. Once I Loved (O Amor em Paz)
> 3. Just Friends
> 4. Bye Bye Blues (Chega de Saudade)
>
> Faţa B
> 1. OutofNowhere
> 2. How Insensitive (Insensatez)
> 3. Once Again (Outra Vez)
> 4. Dindi
>
> Toate piesele, mai puţin „Just Friends” şi „Out of Nowhere”, sunt compuse de Carlos Jobim şi foarte cunoscute. Celelalte două sunt piese standard, cântate adesea de Parker în minunatele lui concerte de pe vremuri, însă acum sunt,

bineînţeles, reinterpretate pe ritmuri de bossa-nova, într-un stil complet nou. (Şi, doar la aceste două piese, pianistul se schimbă, de la Jobim la versatilul veteran Hank Jones.)

Aşadar, dragă iubitorule de jazz, auzind acum titlurile pieselor de pe noul album *Charlie Parker interpretează bossa-nova,* ce reacţie ai? Mai întâi scoţi un strigăt de surpriză, apoi îmi închipui că devii curios şi nerăbdător. Dar, imediat, ţi se strecoară în minte şi un dram de neîncredere, ca un nor negru şi apăsător peste frumoasele creste ale unui munte, ce până mai adineauri fuseseră însorite.

Ia stai puţin! Bird, adică Charlie Parker *însuşi,* cântă acum bossa-nova? A vrut el să cânte aşa ceva? Ori poate a cedat mercantilismului şi a acceptat o propunere a casei de discuri, numai pentru că asta e acum „la modă"? Apoi, chiar dacă şi-a dorit sincer să interpreteze bossa-nova, oare stilul său bebop şi saxofonul alto se vor potrivi într-adevăr curgătoarelor bossa-nova sud-americane?

Lăsând la o parte stilul, mai este Parker în stare, după opt ani de pauză, să controleze perfect instrumentul? îşi mai păstrează măiestria interpretării şi creativitatea?

Ca să fiu sincer, şi eu m-am gândit cu îngrijorare la toate acestea. Abia aşteptam să ascult noul album, dar, în acelaşi timp, mă temeam să nu mă dezamăgească groaznic. însă acum, după ce am ascultat discul de mai multe ori cu mare atenţie, vă declar cu certitudine, ba chiar aş putea striga în gura mare de pe acoperişul unui bloc înalt ca să mă audă tot oraşul: dacă sunteţi iubitori de jazz, sau măcar iubitori de muzică în general, *trebuie* să ascultaţi acest album fermecător, născut dintr-o inimă fierbinte şi o minte grozavă. [...]

Ceea ce ne uimeşte mai întâi la album este împletirea minunată şi foarte greu de transpus în cuvinte dintre stilul simplu şi economic, fără nimic de prisos, al lui Carlos Jobim la pian şi frazele lui Bird, elocvente şi fluide. îmi închipui că veţi obiecta, spunând că vocea lui Carlos Jobim (mă refer la instrumentul său, deoarece el aici nu cântă şi vocal) şi cea a lui Bird sunt foarte diferite din punctul de vedere al calităţii şi al orientării. Sigur că sunt foarte

diferite. Chiar ar fi greu să le găsim puncte în comun. Ba mai mult, nici unul dintre ei nu pare să se străduiască să-şi potrivească stilul cu al celuilalt. însă tocmai senzaţia de nepotrivire, de decalaj între vocile lor, devine forţa motrice a unei muzici de o frumuseţe incomparabilă.

Aş vrea să ascultaţi mai întâi prima piesă de pe faţa A, „Corcovado". Aici Bird nu cântă tema de deschidere. De fapt, nu cântă tema decât abia la sfârşit. La început se aude doar Carlos Jobim cântând la pian, încetişor, bine-cunoscuta temă. Secţiunea ritmică tace. Melodia ne duce cu gândul la o tânără care sade pe pervazul unei ferestre şi priveşte cerul frumos al nopţii. în cea mai mare parte, melodia este cântată pe câte un singur ton, la care se adaugă, uneori, acorduri simple. Ca şi cum cineva ar aşeza, uşor, o pernă în spatele tinerei.

Când se sfârşeşte tema la pian, intră saxofonul alto al lui Bird, ca o umbră palidă a înserării ce se strecoară printr-o crăpătură dintre perdele. A venit pe nesimţite şi te-ai pomenit că e acolo. Frazele lui graţioase şi distincte sunt ca nişte amintiri frumoase, fără nume, ce-ţi apar în vis. îţi rămân întipărite în deşertul sufletului ca nişte mici valuri pe care le-a crestat vântul în nisip, şi ţi-ai dori să nu se şteargă niciodată...

Nu mai redau aici şi restul articolului. E doar o descriere ornată cu toate epitetele potrivite. Deja, din cele de mai sus, cred că v-aţi făcut o idee despre ce fel de muzică este vorba. Bineînţeles, această muzică nu există aievea. Sau, de fapt, *n-are cum* să existe.

Aşa se sfârşeşte episodul de atunci. Iar acum am să vă povestesc ceva ce s-a întâmplat mai târziu.

Pentru foarte multă vreme am uitat complet de faptul că scrisesem un asemenea articol în studenţie. După ce am terminat facultatea am avut şi o viaţă mult mai agitată decât mi-aş fi imaginat, iar articolul în sine, o recenzie muzicală imaginară, nu era decât o glumă jucăuşă pe care o făcusem când eram foarte tânăr şi iresponsabil. însă acum, cincisprezece ani mai târziu, articolul m-a regăsit într-un mod cu totul neaşteptat, ca un

bumerang pe care uiţi că l-ai aruncat, dar te pomeneşti că se întoarce în zbor la tine.

Eram la New York cu nişte treburi şi, având timp liber la dispoziţie, am plecat să mă plimb prin apropierea hotelului. Am intrat într-un mic magazin de discuri vechi de pe East 14th Street. în secţiunea dedicată lui Charlie Parker am descoperit, spre marea mea uimire, un disc cu titlul *Charlie Parker interpretează bossa-nova.* Părea un *bootleg,* un disc neoficial, făcut de cineva în particular. Avea coperta albă, fără vreo imagine. Doar titlul albumului era tipărit cu litere negre şi sumbre. Pe spate apăreau lista pieselor şi numele muzicienilor. Şi ce să vezi? Erau exact aşa cum le inventasem eu, în acel articol din studenţie. Hank Jones îl înlocuia la pian pe Carlos Jobim doar în două cântece.

Stăteam cu discul în mână, mut de uimire. Simţeam că o părticică din străfundul fiinţei mele paralizase. Am dat roată cu privirea: eram *cu adevărat* la New York? Da, fără îndoială, eram chiar în inima oraşului New York. Şi stăteam, în carne şi oase, într-un magazin de discuri vechi. Nu pătrunsesem în cine ştie ce univers imaginar, nici nu aveam un vis super-realist. Am scos discul din copertă. Avea o etichetă albă, pe care erau tipărite numele albumului şi ale pieselor. Nu apărea denumirea sau sigla vreunei case de discuri. M-am uitat bine şi la disc. Pe fiecare faţă se vedeau clar câte patru secţiuni, semn că erau tot atâtea piese. M-am dus şi l-am întrebat pe tânărul cu plete de la casă dacă n-aş putea asculta puţin discul. A clătinat din cap, scuzându-se. Din păcate, pick-upul magazinului era stricat.

Preţul, scris pe o etichetă, era de treizeci şi cinci de dolari. Mă tot gândeam ce să fac. Până la urmă am plecat fără să-l cumpăr. Mi-am închipuit că era gluma cuiva care, în joacă, făcuse un disc întocmai după descrierea mea. Probabil luase un disc care avea câte patru piese pe fiecare faţă, îi udase eticheta originală şi o dezlipise, înlocuind-o cu cea falsă. N-ar fi avut nici un sens să arunc treizeci şi cinci de dolari pe aşa o păcăleală.

Am intrat într-un restaurant cu specific spaniol din apropierea hotelului, am băut o bere şi am luat o cină uşoară. Mai târziu, când mă plimbam iar pe străduţele din apropiere, m-a cuprins

dintr-odată un regret puternic: ar fi trebuit să cumpăr discul! Chiar dacă era un fals lipsit de sens, chiar dacă preţul era mult prea piperat, tot ar fi trebuit să-l iau. Măcar ca pe un suvenir excentric al vieţii mele întortocheate. M-am întors pe East 14. Am mers cât am putut de repede, dar magazinul nu mai era deschis. Pe plăcuţa agăţată de oblon era trecut programul: în zilele lucrătoare, magazinul se deschidea la 11:30 şi se închidea la 19:30.

M-am mai dus o dată, a doua zi chiar înainte de prânz. La casă era un bărbat între două vârste, cu păr rar şi un pulover cam lălâi. Părea să fie proprietarul magazinului. Citea pagina de sport a unui ziar, sorbind dintr-o ceaşcă de cafea. Cafeaua părea abia scoasă de la filtru şi înmiresma aerul. Magazinul tocmai se deschisese şi nu erau alţi clienţi în afară de mine. Dintr-un mic difuzor agăţat de tavan răsuna o melodie veche cântată de Pharoah Sanders.

Am căutat în secţiunea dedicată lui Charlie Parker, dar n-am mai găsit albumul. Eram sigur că-l pusesem înapoi la locul lui, cu o zi înainte. M-am uitat în toate compartimentele cu discuri de jazz. Poate că se amestecase cu altele. Nu era nicăieri. Să-l fi cumpărat altcineva între timp? M-am dus la casă şi m-am adresat bărbatului între două vârste:

— Caut un album de jazz pe care l-am văzut ieri aici.

— Care anume? m-a întrebat el ridicând ochii din *The New York Times.*

— *Charlie Parker interpretează bossa-nova.*

Bărbatul a lăsat ziarul deoparte, şi-a scos ochelarii înguşti de citit, cu ramă metalică, şi şi-a întors încet faţa spre mine.

— Mai spuneţi o dată, vă rog?

Am repetat titlul albumului. Fără să răspundă, a sorbit o gură de cafea, apoi a clătinat din cap:

— Nu există aşa ceva.

— Sunt sigur, i-am răspuns.

— *Dacă doriţi Perry Como interpretează Jimmy Hendrix, pe acesta îl avem.*

— *Perry Como...* am început eu până să-mi dau seama că glumise. Era genul de om care glumeşte fără urmă de zâmbet pe faţă. Dar l-am văzut cu ochii mei, am insistat. Deşi cred că era

făcut de cineva aşa, ca o farsă.

— L-aţi văzut *aici,* la noi?

— Da. Aici, ieri după-masă.

I-am descris discul, coperta, care erau piesele şi cât costa.

— Cred că faceţi o confuzie. N-am avut niciodată albumul de care spuneţi. Eu personal mă ocup de procurarea discurilor de jazz şi tot eu pun preţurile. Mi-aş fi amintit, vrând-nevrând, dacă-l vedeam.

A clătinat din cap şi şi-a pus ochelarii la loc. A reluat articolul pe care-l citea, dar s-a oprit ca şi cum şi-ar fi amintit ceva. Şi-a scos iarăşi ochelarii şi m-a privit zâmbind:

— Dacă totuşi faceţi rost de discul ăsta, să mi-l daţi şi mie să-l ascult!

Să vă mai povestesc ceva. S-a întâmplat cu mult după acel episod (de fapt, chiar foarte de curând), într-o noapte l-am visat pe Charlie Parker pe scenă, în vis, Charlie Parker cânta pentru mine - *doar pentru minei* - „Corcovado“. Cânta solo la saxofon alto, fără secţiune ritmică.

Parker era singur, în picioare, atins de o rază de lumină piezişă, intrată prin cine ştie ce crăpătură. O lumină matinală, mi-am închipuit. Proaspătă şi onestă, fără nimic de prisos. Chipul lui Parker, îndreptat spre mine, era ascuns în umbră, dar îi distingeam hainele: purta un costum la două rânduri, închis la culoare, cămaşă albă şi o cravată deschisă. Saxofonul era incredibil de murdar, ruginit şi prăfuit. Una dintre clape, îndoită, abia mai stătea la locul ei, susţinută cu o coadă de lingură prinsă cu bandă adezivă. Când am văzut, nu mi-a venit să cred. Chiar Bird să fi fost, cu toată măiestria lui, cum ar fi putut scoate nişte sunete decente din prăpăditul ăla de instrument?

Apoi, brusc, am simţit o minunată aromă de cafea. O aromă fermecătoare de cafea neagră, tare şi fierbinte. Nările îmi fremătau de plăcere. însă, deşi mireasma mă vrăjise, nu mi-am dezlipit deloc ochii de la Bird. Ar fi fost suficientă o secundă, şi Bird ar fi dispărut.

Nu ştiu cum, dar înţelegeam că e un vis - eu, acum, îl visez pe

Bird. Uneori se întâmplă: când dormi, ştii sigur - „este un vis“. Am fost profund impresionat de faptul că, în vis fiind, puteam simţi atât de limpede aroma de cafea proaspătă.

În sfârşit, Bird şi-a pus buzele pe muştiuc şi a cântat o notă, atent, vrând parcă să verifice cum funcţionează ancia. Când sunetul s-a stins, a mai cântat câteva note, la fel de încet. Notele au plutit în aer o vreme, apoi s-au aşternut pe podea, una câte una. După ce au fost toate înghiţite de tăcere, Bird a mai emis câteva, mai profunde şi mai stăruitoare. Aşa a început „Corcovado“.

Cum aş putea descrie melodia? Dacă stau acum să mă gândesc, piesa cântată de Bird numai pentru mine, în visul de atunci, era nu atât o curgere de sunete, cât mai degrabă un fel de *radiaţie, trecătoare* şi *deplină.* Mi-o amintesc foarte precis, însă n-aş putea s-o reproduc. Nu reuşesc nici s-o urmăresc pe axa timpului. Tot aşa cum nu poţi descrie modelul unei mandala. Dar îmi pătrunsese până în adâncul sufletului. Eram convins că există pe lumea asta o asemenea muzică specială, care-ţi schimbă structura interioară odată ce ai ascultat-o.

— Când am murit, aveam doar treizeci şi patru de ani. Treizeci şi patru! mi-a spus Bird.

Cel puţin, cred că *mie* mi se adresa. Eram numai noi doi.

Nu ştiam ce să-i răspund. În vis, e foarte greu să adopţi atitudinea potrivită. Aşa că am tăcut, aşteptând să continue.

— Ia gândeşte-te puţin, să mori la treizeci şi patru de ani! a reluat el.

Am încercat să-mi imaginez cum m-aş fi simţit dacă aş fi murit la treizeci şi patru de ani. La vârsta aceea, aveam o mulţime de proiecte abia începute.

— Exact! Şi eu mă apucasem de atâtea lucruri! a spus Bird. Abia-mi începusem viaţa. Dar, când m-am uitat înjur... totul se sfârşise deja.

A clătinat uşor din cap. încă mai avea faţa complet umbrită şi nu-i puteam vedea expresia. Saxofonul zgâriat şi murdar îi atârna de gât, prins de o curea.

— Moartea te ia prin surprindere întotdeauna, a spus.

însă, în acelaşi timp, e şi lentă. Ca o frumoasă frază muzicală care-ţi vine în minte: se întâmplă într-o clipă, dar clipa aceea poate dura la nesfârşit. Aşa, ca de la Coasta de Est la Coasta de Vest - sau chiar la infinit. Noţiunea de timp nu mai există. Din punctul ăsta de vedere, e posibil să fi murit deja pe când încă trăiam. Şi totuşi, moartea adevărată e foarte greu de suportat. Ceea ce mai înainte era viu acum dispare complet, dintr-odată. Devine neant. în cazul meu, acel „ceva“ eram eu însumi.

O vreme a rămas cu capul plecat, privindu-şi fix saxofonul. Apoi a reluat:

— Ştii la ce mă gândeam când am murit? m-a întrebat. Aveam în minte un singur lucru, o melodie. O tot fredonam în minte, iar şi iar. Nu-mi dădea pace. Uneori aşa se întâmplă: îţi rămâne în minte un cântec şi nu mai scapi de el. La mine a fost un fragment din partea a treia a *Concertului pentru pian nr. 1* de Beethoven. Bucata asta, a spus, începând să fredoneze încet.

îmi suna şi mie cunoscut. Era o parte solo pentru pian.

— Din tot ce a compus Beethoven, e singurul fragment care sună *stuing,* a continuat Bird. Mi-a plăcut întotdeauna *Concertul nr. 1.* L-am ascultat de nenumărate ori. Aveam o înregistrare cu Schnabel la pian. Dar ce ciudat! Dintre toate melodiile de pe lumea asta, în clipa morţii lui, Charlie Parker, adică eu, fredona o bucată dintr-un concert de Beethoven! Pe urmă s-a făcut întuneric. Aşa cum se lasă o cortină.

Bird a râs scurt şi răguşit.

Eu tăceam. Ce-ar fi fost potrivit să comentez despre moartea lui Charlie Parker?

— în orice caz, trebuie să-ţi mulţumesc, a continuat Bird. Tu m-ai înviat ca să trăiesc momentul ăsta. Şi mi-ai dat ocazia să cânt bossa-nova. Sunt foarte bucuros. Bineînţeles, dacă aş fi fost viu cu adevărat, m-aş fi bucurat şi mai tare. Dar, chiar şi mort, e o experienţă minunată. Mie întotdeauna mi-au plăcut stilurile noi de muzică.

Deci te-ai arătat azi, aici, ca să-mi mulţumeşti mie?

— Exact, mi-a răspuns Bird ca şi cum mi-ar fi auzit gândurile. Mă aflu aici ca să-ţi aduc mulţumiri. Sper că ai ascultat

muzica mea cu plăcere.

Am încuviinţat din cap. Ar fi trebuit să spun şi eu ceva, dar, pe moment, nu-mi venea nimic potrivit în minte.

— *Perry Como interpretează Jimmy Hendrix,* zici? a murmurat de parcă tocmai şi-ar fi amintit. Apoi a râs iar, cu vocea lui răguşită.

Pe urmă a dispărut. Mai întâi i-a dispărut saxofonul, apoi s-a stins raza de lumină şi, în cele din urmă, a dispărut şi el.

Când m-am trezit, ceasul de la căpătâi arăta ora trei şi jumătate dimineaţa. Bineînţeles, afară încă nu se luminase. în cameră nu se mai simţea nici urmă din aroma de cafea proaspătă. De fapt, nu mirosea a nimic. M-am dus la bucătărie şi am băut câteva pahare cu apă rece. Apoi m-am aşezat la masa din sufragerie, încercând să reiau, în minte, măcar o părticică din muzica absolut extraordinară pe care o cântase Bird pentru mine - numai pentru mine! Dar nu mi-am putut aminti nici măcar o frază. Reţinusem, în schimb, ce-mi spusese. Am transcris totul pe hârtie, cât de fidel am putut, înainte să mi se şteargă din memorie. Altceva nu ştiu ce aş fi putut face în legătură cu acel vis. Ei, bine, da! însuşi Bird mi s-a arătat în vis, venit să-mi mulţumească pentru ocazia pe care i-o creasem odinioară, de a interpreta bossa-nova. A apucat un instrument care se întâmpla să fie la îndemână şi mi-a cântat „Corcovado”.

Vă vine să credeţi?

Păi, să credeţi! Pentru că aşa s-a întâmplat.

With the Beatles

Ceea ce mi se pare ciudat, pe măsură ce înaintez în vârstă, nu este faptul că înaintez în vârstă. Că eu, odinioară tânăr, am ajuns pe nesimţite la acea perioadă a vieţii care se cheamă bătrâneţe. Ceea ce mă uimeşte este mai degrabă faptul că ceilalţi, care erau de o seamă cu mine, au îmbătrânit... De exemplu, fetele frumoase şi pline de viaţă pe care le-am cunoscut în tinereţe au ajuns la vârsta la care au deja câte doi-trei nepoţi. Când mă gândesc aşa, mi se pare tare straniu şi uneori mă cuprinde întristarea. Deşi niciodată nu m-am întristat gândindu-mă că eu însumi am îmbătrânit.

Cred că ceea ce mă deprimă în legătură cu fetele pe care le-am cunoscut odată şi care între timp au îmbătrânit este faptul că mă forţează să accept ideea că şi visurile din tinereţe s-au stins între timp şi şi-au pierdut forţa. Moartea unui vis poate fi uneori mai tristă chiar decât sfârşitul unei vieţi. Câteodată mi se pare foarte nedrept.

Chiar şi acum, îmi amintesc foarte bine de o fată - de fapt, o femeie care a fost demult tânără. Dar nu-i cunosc numele. Fireşte, n-am idee nici unde e în prezent sau ce face. Ştiu doar că învăţam amândoi la acelaşi liceu, fiind în acelaşi an de studiu (pentru că aveam amândoi pe pieptul uniformei insigne de culoare identică) şi că avea o mare pasiune pentru The Beatles. în rest, nu ştiu nimic despre ea.

Asta se petrecea în 1964, când fenomenul Beatles luase întreaga lume cu asalt. Era pe la începutul toamnei. Noul trimestru abia începuse şi lucrurile intraseră iar pe făgaşul lor obişnuit. Ne-am intersectat când străbătea, grăbită, culoarul şcolii, cu poalele fustei fluturând. Clădirea şcolii era veche, iar culoarul, lung şi întunecos. Fata ţinea strâns la piept, ca pe o comoară, un disc. Era albumul *With the Beatles.* Avea o copertă care atrăgea atenţia, cu fotografia alb-negru a celor patru membri ai trupei, cu feţele în penumbră. Sunt sigur că era chiar varianta originală, britanică, a discului, nu cea americană sau cea japoneză.

Era o fată frumoasă. Cel puţin aşa o vedeam atunci, nespus de

frumoasă. Nu era foarte înaltă. Avea părul negru şi lung, picioare subţiri şi un parfum plăcut. (Deşi asta s-ar putea să fie o închipuire de-a mea. Poate că nu mirosea deloc. Dar eu aşa îmi amintesc: când ne-am intersectat pe culoar, m-a învăluit un parfum extrem de delicat.) Mă fermecase complet - fata aceea frumoasă, care ţinea strâns la piept albumul *With the Beatles* şi al cărei nume nu-l cunosc.

Inima a început să-mi bubuie în piept. Simţeam că nu mai pot să respir, iar sunetele din jur se estompaseră, ca atunci când te scufunzi adânc sub apă. Auzeam doar un mic clinchet de clopoţel, undeva în adâncul urechilor, ca şi cum cineva ar fi încercat să-mi trimită, în grabă, un mesaj foarte important. Totul a durat doar zece sau cincisprezece secunde. S-a întâmplat brusc şi s-a şi sfârşit până să-mi dau seama. Iar mesajul vital s-a rătăcit undeva într-un labirint, întocmai ca miezul visurilor. Aşa cum se întâmplă de multe ori în viaţă cu cele mai importante lucruri.

Un coridor întunecos de şcoală, o fată frumoasă, poalele unei fuste fluturând, discul *With the Beatles.*

Aceea a fost singura dată când am întâlnit-o. în cei doi ani pe care i-am mai petrecut în liceu până la absolvire, n-am mai zărit-o niciodată. E un lucru tare ciudat, dacă stau să mă gândesc: liceul meu, aflat pe un deal înalt din Köbe, era mare, cu câte şase sute cincizeci de elevi în fiecare an de studiu (eram mulţi copii, fiind născuţi în aşa-numita perioadă *hahy boom).* Nu ne cunoşteam toţi, ba chiar cred că cei pe care nu-i recunoşteam după faţă sau cărora nu le ştiam numele erau cu mult mai numeroşi decât cei pe care-i ştiam. Dar, chiar şi aşa, mergeam aproape în fiecare zi la şcoală şi străbăteam adesea culoarul acela. Cum de n-am mai întâlnit-o nici măcar o dată pe fata cea frumoasă? Ori de câte ori treceam pe acolo, mă uitam după ea.

Dispăruse aşa, ca fumul în aer? Sau poate că eu, în acea după-amiază de toamnă, avusesem o vedenie? Ori poate că, în mintea mea, îi creasem un portret atât de frumos când o văzusem, încât, chiar dacă ne-am mai întâlnit în realitate, n-am recunoscut-o? (A treia variantă mi se pare cea mai plauzibilă.)

Pe urmă am cunoscut alte femei, cu care am avut relaţii foarte apropiate. De fiecare dată când îmi făceam o nouă prietenă, căutam cumva, inconştient, să retrăiesc sentimentul luminos al întâlnirii cu fata cea frumoasă, în toamna anului 1964, pe culoarul întunecat al şcolii. Acel freamăt puternic şi tăcut din sufletul meu, pieptul înăbuşit, clinchetul de clopoţel din urechi.

Uneori retrăiam sentimentul, alteori nu reuşeam (clopoţelul nu suna suficient de tare, din păcate). Uneori credeam că l-am apucat zdravăn, dar mi se strecura printre degete şi-l pierdeam, însă, întotdeauna, senzaţia trăită la începutul unei noi relaţii era pentru mine un fel de aparat de măsură al atracţiei.

Când nu mă învăluia acel sentiment în viaţa reală, mă străduiam să mi-l reamintesc, aşa cum fusese odinioară, şi-l lăsam să mă cuprindă. Astfel, memoria devenea pentru mine una dintre cele mai de preţ avuţii emoţionale şi totodată un *sprijin* pentru a putea merge mai departe. Ca un pisoi călduţ care doarme liniştit în buzunarul încăpător al unei haine.

Să vorbim puţin despre The Beatles.

Formaţia devenise faimoasă în lumea largă cu vreun an înainte s-o întâlnesc eu pe fată. în aprilie 1964, deja ocupau primele cinci locuri din topurile americane. Era ceva nemaiauzit în lumea muzicii pop. Acestea erau cele cinci hituri de atunci:

1. Can’t Buy Me Love
2. Twist and Shout
3. She Loves You
4. I Want to Hold Your Hand
5. Please Please Me

Discul single *Can’t Buy Me Love* avusese în Statele Unite 2.100.000 de precomenzi şi primise statutul de dublu-disc de platină chiar înainte să fi fost pus în vânzare.

Şi în Japonia, bineînţeles, erau extrem de populari. Oricând deschideai aparatul de radio, nimereai peste o melodie de-a lor. îmi plăcea şi mie muzica lor şi le ştiam toate hiturile. Puteam să le şi cânt. Ori de câte ori stăteam la birou şi învăţam (sau mă prefăceam că învăţ), aveam radioul deschis.

Cu toate astea, n-am fost niciodată un adevărat fan Beatles. Nu căutam să le ascult piesele dinadins. Ascultam pasiv, ca pe o *muzică la modă,* fără să fiu prea atent la cântecele care se revărsau, unul după altul, din difuzorul micului meu aparat de radio Panasonic. Era doar muzica adolescenţei mele. Muzică de fundal, cum se spune.

Nici în timpul liceului, nici după ce am intrat la facultate, nu mi-am cumpărat vreun disc al lor. în vremea aceea eram pasionat de jazz şi de muzică simfonică şi asta puneam când voiam să mă concentrez pe muzică. Strângeam bani ca să-mi cumpăr albume de jazz. în cafenelele cu muzică jazz, ceream melodii de Miles Davis şi Thelonious Monk, şi mergeam la concerte de muzică clasică.

Abia mult mai târziu mi-am cumpărat un album Beatles şi am ascultat muzica lor cu atenţie, dar asta este altă poveste.

Oricât de ciudat ar părea, abia pe la treizeci şi cinci de ani am ascultat prima oară de la cap la coadă albumul *With the Beatles.* Deşi imaginea fetei de pe coridorul şcolii, ţinând strâns la piept discul, avusese un impact atât de mare asupra mea, încât amintirea ei nu mă părăsise niciodată, foarte multă vreme nu mi-a dat prin cap să ascult şi eu albumul. Pur şi simplu n-am avut curiozitatea să aflu ce fel de muzică era imprimată pe acel disc de vinii pe care fata îl ţinea la piept ca pe o comoară.

Ascultând albumul la treizeci şi cinci de ani, când nu mai eram nici copil, nici adolescent, prima impresie a fost că n-are nimic uimitor. Nu-mi tăia răsuflarea. Dintre cele paisprezece piese de pe album, şase erau *coveruri,* reinterpretări ale melodiilor altor cântăreţi, iar dintre cele opt semnate chiar de Beatles, cu excepţia celei compuse de Paul, „All My Loving", nici una nu era strălucită (zic eu). Interpretările piesei „Please Mr. Postman", a formaţiei The Marvelettes, şi a melodiei „Roii Over Beethoven", a lui Chuck Berry, erau foarte bune şi mă impresionează chiar şi acum, dar nu sunt cântecele lor originale. Discul nu conţinea hituri *single* şi, oricât de lăudabilă era ambiţia lor de a realiza un album numai cu piese noi, mie mi se părea mult mai bun şi mai

atrăgător primul lor disc, *Please Please Me,* pe care-l înregistraseră într-o singură şedinţă.

însă, chiar şi aşa, acest al doilea album a ajuns pe locul întâi al topului britanic şi a reuşit să rămână acolo douăzeci şi una de săptămâni. (Varianta americană a albumului are un titlu diferit - *Meet the Beatles* - şi conţine câteva piese care nu se regăsesc în varianta originală, britanică, însă coperta este aproape identică.) Cred că la acest imens succes au contribuit dorinţa arzătoare a fanilor Beatles de a se regala cu o nouă doză de muzică - asemenea călătorilor însetaţi din deşert, care tânjesc după apă proaspătă dar şi coperta deosebită cu fotografia alb-negru a celor patru, cu feţele în penumbră.

Pe mine m-a impresionat imaginea fetei care ţinea discul strâns la piept ca pe un lucru de mare preţ. Dacă n-ar fi fost coperta, probabil că n-aş fi simţit aceeaşi atracţie puternică. Conta şi muzica, desigur. însă mai era *ceva,* mai cuprinzător şi mai important decât muzica. Şi, în acea clipă, imaginea a rămas întipărită în inima mea, ca un instantaneu al unui peisaj spiritual care exista *numai acolo,* la acea vârstă, în acel moment şi în acel loc.

Pentru mine, cel mai important eveniment al anului următor, 1965, a fost nu bombardarea Vietnamului de Nord la ordinul preşedintelui Johnson sau înteţirea războiului, nici descoperirea unei noi specii de pisică sălbatică în insula Iriomote, ci faptul că mi-am făcut o prietenă. Eram colegi de clasă încă din primul an de liceu , dar la început n-am fost atât de apropiaţi. Abia în anul al doilea am început să ieşim împreună.

Ca să nu mă înţelegeţi greşit, trebuie să vă spun de la bun început că nu sunt nici prea chipeş, nici sportiv de frunte, şi nici nu luam cine ştie ce note la şcoală. Nu cânt frumos, nu vorbesc fermecător. De aceea, nici în timpul şcolii, nici după ce am absolvit, n-am fost vreodată prea popular în rândul fetelor. Acesta este unul dintre puţinele lucruri pe care le pot afirma cu certitudine, în viaţa mea atât de incertă. Dar întotdeauna a existat câte o fată care, totuşi, mă plăcea. Nu ştiu ce le atrăgea la mine

sau ce le stârnea curiozitatea, însă reuşeam să petrec cu ele momente foarte plăcute. Cu unele eram doar bun prieten, cu altele aveam o relaţie mai intimă. Aşa a fost şi cea despre care vă vorbesc acum: ea a fost prima fată cu care am avut o relaţie *foarte apropiată*.

Prima mea iubită era micuţă de statură şi fermecătoare. în vara aceea, ieşeam cu ea la întâlniri o dată pe săptămână, într-o după-amiază am sărutat-o pe buzele mici şi cărnoase şi i-am atins sânii, peste sutien. Purta o rochiţă albă fără mâneci şi părul îi emana un uşor parfum de citrice de la şampon.

N-o interesa aproape deloc muzica formaţiei Beatles. N-o pasiona nici jazzul. Asculta cu plăcere The Mantovani Orchestra, Percy Faith, Roger Williams, Andy Williams, Nat King Cole, adică ceea ce se putea numi muzica clasei de mijloc (pe vremea aceea, „clasa de mijloc" nu era deloc un termen peiorativ). Acum s-ar spune muzică „uşoară". Avea acasă o mulţime de discuri.

în acea după-amiază, a ales un disc şi l-a pus la pick-up. Aveau în sufragerie o combină stereo foarte impunătoare. Ne-am sărutat pe canapea. Toată familia era plecată şi noi eram singuri în casă. Sincer, într-o asemenea situaţie, nici nu-mi mai păsa ce fel de muzică ascultam.

Amintirile mele din vara anului 1965 sunt rochia albă, parfumul de citrice, senzaţia tactilă a sutienului cu întăritură de sârmă (pe vremea aceea, sutienele erau mai mult nişte fortăreţe decât piese de lenjerie intimă) şi melodia „A Summer Place", interpretată elegant de Percy Faith Orchestra. Chiar şi acum, ori de câte ori mi se întâmplă să aud cântecul, îmi revine în minte canapeaua mare şi moale.

în treacăt fie zis, câţiva ani mai târziu, dirigintele clasei noastre s-a spânzurat de grinda de la uşa casei sale. (Cred că era în 1968, cam în acelaşi timp cu asasinarea preşedintelui Robert Kennedy). Era profesor de sociologie. Se zvonea că suicidul se datorase unui impas ideologic.

Impas ideologic?

Ei bine, da. La sfârşitul anilor '60, unii oameni îşi curmau zilele, simţind că ajunseseră într-o fundătură ideologică. E drept că nu

se întâmpla chiar atât de des.

Mă cuprinde un sentiment straniu când mă gândesc la faptul că, în acea după-amiază de vară, în timp ce eu şi prietena mea ne mângâiam stângaci pe canapea, cu frumoasa muzică a lui Percy Faith în fundal, profesorul nostru de sociologie se îndrepta cu paşi mici spre sfârşitul său ideologic - sau, altfel spus, spre capătul funiei. Uneori mă simt chiar prost faţă de el. Dintre toţi profesorii pe care îi cunoşteam, el era cel mai bun. Nu ştiu cât succes avea, dar se străduia întotdeauna să fie corect cu toţi elevii clasei. Nu discutasem cu el niciodată în afara orelor, însă aşa mi-l amintesc.

Anul 1965 a fost şi el prielnic formaţiei Beatles. Au lansat *1 Feel Fine* în ianuarie, *Eight Days a Week* în martie, *Ticket to Ride* în mai, *Help!* în septembrie şi *Yesterday* în octombrie, şi toate au strălucit în topurile americane[7]. Aveam senzaţia că, oriunde merg, aud numai cântecele lor. Părea că muzica lor ne împresurase, ca tapetul lipit pe toţi pereţii din jur.

Când nu erau melodiile lor la radio, erau The Rolling Stones cu „(I Can't Get No) Satisfaction", sau The Byrds cu „Mr. Tambourine Man", Temptations cu „My Girl", The Righteous Brothers cu „You've Lost That Lovin' Feelin'" şi The Beach Boys cu „Help Me, Rhonda". Diana Ross şi The Supremes aveau şi ei hituri în top, unul după altul. O muzică frumoasă şi veselă curgea fără încetare din micul meu aparat de radio Panasonic. A fost un an extraordinar de bun pentru muzica pop.

Am auzit spunându-se că cea mai fericită perioadă din viaţa unui om este aceea în care cântecele pop îi intră în suflet.
Poate e aşa, poate nu. Poate că muzica pop e doar muzică pop şi atât. Şi poate că viaţa noastră nu e decât un obiect perisabil, frumos ornat.

Casa prietenei mele se afla în apropierea postului de radio Köbe, cel pe care-l ascultam mereu. Tatăl ei importa, dacă nu cumva exporta, echipamente medicale. Nu ştiu detaliile. în orice caz, avea propria firmă şi se descurca bine. Locuinţa lor era într-o pădurice de pini, aproape de mare. Am auzit că fusese casa de vacanţă a unui om de afaceri, iar ei o cumpăraseră şi o

renovaseră. în acea după-amiază de vară, ramurile pinilor fremătau în briza mării. Era decorul perfect pentru piesa „A Summer Place”.

Mulţi ani mai târziu, într-o noapte, am văzut la televizor filmul cu acelaşi titlu. Actorii principali erau Troy Donahue şi Sandra Dee, şi era un film tipic despre dragostea unor tineri, făcut la Hollywood, destul de reuşit pentru acest gen. Fusese lansat în 1959. Tema muzicală a filmului, compusă de Max Steiner, a fost reluată de Percy Faith Orchestra şi a devenit hit - „A Summer Place”. în film apare o pădurice de pini pe ţărm, care se leagănă în briza mării exact când, în cântec, e soloul de corn. Mie scena cu pinii fremătând în bătaia vântului mi s-a părut o metaforă pentru dorinţa sexuală copleşitoare a tinerilor. Dar s-ar putea să fie doar părerea mea, bazată pe un stereotip.

în film, Troy Donahue şi Sandra Dee sunt şi ei prinşi în vârtejul pasiunilor şi întâmpină tot felul de dificultăţi din viaţa reală. Au loc mari neînţelegeri, urmate de mari împăcări. Câteva obstacole pier pur şi simplu din calea lor, aşa cum se ridică ceaţa, şi în cele din urmă tinerii pot fi împreună şi se căsătoresc. Pe vremea aceea, în filmele de la Hollywood, finalul fericit însemna negreşit căsătoria eroilor principali - practic, crearea unui cadru în care îndrăgostiţii puteau face sex în mod legal. Dar, bineînţeles, eu şi prietena mea nu ne-am căsătorit în final. La urma urmei, eram doar doi liceeni care se sărutau cu multă stângăcie pe o canapea, ascultând în fundal „A Summer Place”.

— Ştii? mi-a spus ea încetişor, parcă făcând o mărturisire. Eu sunt foarte geloasă de felul meu.

— Serios?

— Am vrut doar să te previn.

— Bine.

— Gelozia e uneori foarte dureroasă.

Am mângâiat-o pe păr, fără să spun nimic. Pe atunci încă nu-mi imaginam ce înseamnă să fii topit de gelozie, de unde vine şi ce efecte are. Eram preocupat până peste cap de propriile-mi sentimente.

în treacăt fie spus, Troy Donahue era un star tânăr şi foarte

arătos, care s-a bucurat de succes la începutul anilor ’60. Din păcate, mai târziu a avut mari probleme cu alcoolul şi cu drogurile, n-a mai primit nici propuneri de roluri şi, o vreme, ajunsese chiar fără adăpost. Se pare că şi Sandra Dee s-a luptat multă vreme cu dependenţa de alcool. Donahue s-a însurat cu foarte populara actriţă Suzanne Pleshette în 1964, dar au divorţat opt luni mai târziu; Dee s-a măritat cu cântăreţul Bobby Darin în 1960 şi au divorţat în 1967. Bineînţeles, fără nici o legătură cu trama filmului *A Summer Place.* Şi nici cu soarta mea şi a iubitei mele.

Prietena mea avea un frate mai mare şi o soră mai mică. Sora ei era elevă în anul al doilea de gimnaziu, dar era cu vreo cinci centimetri mai înaltă decât prietena mea. Nu era deosebit de drăguţă, aşa cum se întâmplă cu orice fată care creşte prea repede şi e prea dezvoltată pentru vârsta ei. Purta nişte ochelari cu lentile groase. Dar sora ei mai mare o îndrăgea. „Copila asta învaţă foarte bine”, îmi tot spunea. Fiindcă veni vorba, am impresia că notele prietenei mele nu erau *strălucite.* Erau, cel mai probabil, comparabile cu ale mele.

O dată am luat-o şi pe sora ei şi am mers toţi trei la film. Nu avuseserăm încotro, nu mai ştiu din ce motiv. Filmul care rula era *Sunetul muzicii.* Sala era arhiplină şi a trebuit să stăm în primul rând, la doi paşi de ecranul imens. îmi amintesc că mă dureau ochii când am plecat de acolo. Dar prietenei mele i-au plăcut enorm cântecele. Şi-a cumpărat şi discul cu muzica din film şi l-a ascultat de nenumărate ori. Mie îmi plăcea mai mult *My Favorite Things,* de Johnny Coltrane, dar îmi dădeam seama că n-are nici un sens să-i spun asta, aşa că am tăcut.

Sora ei mai mică nu părea să mă simpatizeze prea tare. Ori de câte ori ne întâlneam, mă privea cu o expresie bizară, complet lipsită de sentimente - ca şi cum ar fi studiat o bucată de peşte uscat uitată în fundul frigiderului cine ştie de când, încercând să-şi dea seama dacă mai e sau nu comestibilă. Pe mine privirea ei mă făcea întotdeauna să mă simt cumva vinovat. Mi se părea că încearcă să evite exteriorul (e drept că nici nu prea avea la ce să

se uite) şi că-mi scrutează interiorul, până în străfunduri. Poate că aveam senzaţia asta pentru că, în realitate, chiar mă simţeam ruşinat şi vinovat.

Pe fratele ei l-am cunoscut mai târziu. Era cu patru ani mai mare decât ea, deci trebuie să fi avut mai mult de douăzeci. Nu mi l-a prezentat niciodată şi nici nu aducea vorba despre el. Când se întâmpla să fie pomenit în discuţie, prietena mea schimba cu multă dibăcie subiectul. Acum, când stau să mă gândesc, mi se pare puţin ciudat. Dar atunci nu-mi băteam capul. Nu mă interesa atât de mult familia ei, iar ceea ce mă atrăgea la ea era de cu totul altă natură.

Prima oară l-am întâlnit pe fratele ei spre sfârşitul toamnei anului 1965.

Era o zi de duminică. M-am dus s-o iau pe prietena mea de acasă şi să ieşim în oraş. Aşa făceam de obicei, spunându-le părinţilor că mergem la bibliotecă să învăţăm. De aceea, aveam grijă să pun mereu în geantă tot felul de cărţi şi materiale de studiu. Ca un infractor neexperimentat care încearcă să-şi creeze un alibi.

În dimineaţa aceea am sunat mult la uşă, dar n-a răspuns nimeni. Am aşteptat puţin şi am sunat din nou. În cele din urmă, dinăuntru s-a auzit un zgomot de paşi venind agale. Uşa s-a deschis şi în prag a apărut fratele fetei.

Era doar puţin mai înalt decât mine şi mai solid. Nu era gras, ci arăta mai degrabă ca un sportiv care s-a lăsat temporar de antrenamente, din cine ştie ce motiv, şi a luat câteva kilograme în plus. Era lat în umeri, dar avea gâtul subţire. Părul îi era ciufulit, de parcă abia se trezise din somn. Un păr ţepos, îndreptat în toate direcţiile. îi venea peste urechi, ca şi cum ar fi întârziat cu mersul la frizer vreo două săptămâni. Purta un pulover albastru închis, lărgit la gât, şi nişte pantaloni de trening gri, lărgiţi şi ei la genunchi. Era opusul prietenei mele, care întotdeauna avea părul aranjat şi se îmbrăca îngrijit.

Tânărul a mijit ochii de parcă l-ar fi deranjat lumina şi m-a privit câteva clipe, ca un fel de animal jigărit care a ieşit târându-se la soare, după multă vreme de hibernare.

— A, tu trebuie să fii prietenul lui Sayoko, a spus înainte să apuc eu să zic ceva.

Pe urmă şi-a dres glasul. Avea o voce somnoroasă, dar simţeam în ea o fărâmă de interes.

— Da, i-am răspuns, prezentându-mă. Era vorba să vin aici la ora unsprezece.

— Dar Sayoko nu e acasă.

— Nu e acasă?

— Nu. O fi plecat undeva. Aici nu e.

— Dar aşa stabiliserăm, să vin la unsprezece s-o iau de acasă.

— Da? a zis el ridicând ochii spre perete ca şi cum ar fi vrut să se uite la un ceas.

Doar că pe acel perete nu exista nici un ceas. Era doar peretele, zugrăvit în alb. Neavând încotro, a întors privirea spre mine.

— Aşa o fi, cum zici tu, dar uite că nu e acasă.

Nu ştiam cum să procedez în continuare. Tânărul părea şi el încurcat. A căscat, fără grabă, şi s-a scărpinat în cap. Făcea toate mişcările încet şi chibzuit.

— Nu e nimeni acasă. Când m-am trezit, acum puţină vreme, eram singur. Nu ştiu unde au plecat toţi.

Eu tăceam.

— Tata s-a dus probabil să joace golf. Surorile mele or fi ieşit pe undeva să se distreze. Dar mă mir că nici mama nu e acasă. Asta se întâmplă rar.

N-am comentat nimic. Nu era familia mea.

— Dar, dacă aşa ai stabilit cu Sayoko, înseamnă c-o să se întoarcă în curând, a continuat el. Poţi să intri şi s-o aştepţi.

— N-aş vrea să deranjez. Am să mă plimb puţin prin zonă şi mă întorc, i-am răspuns.

— Nu e nici un deranj, a spus el fără ezitare. Mai mult m-ar deranja dacă ai mai suna o dată la uşă şi ar trebui să vin iar să-ţi deschid. Hai, intră!

Nemaiavând încotro, am intrat în casă. Tânărul m-a condus în sufragerie. Acolo era canapeaua pe care stătuserăm îmbrăţişaţi, eu şi prietena mea, în acea după-amiază de vară. M-am aşezat pe

canapea, iar fratele ei pe un fotoliu, în faţa mea. Apoi a căscat din nou, fără grabă.

— Deci tu eşti prietenul lui Sayoko, a repetat ca şi cum ar fi vrut să înlăture orice urmă de îndoială.

— Da.

— Nu prietenul lui Yuko.

Am clătinat din cap. Yuko era sora lor mai tânără şi mai înaltă.

— E interesant să fii prietenul lui Sayoko? m-a întrebat cu o privire curioasă.

Nu ştiam ce să-i răspund, aşa că am tăcut. A tăcut şi el, aşteptând răspunsul meu.

— E distractiv, am zis în cele din urmă, sperând să fi găsit cuvintele potrivite.

— Distractiv, dar nu interesant?

— Nu asta voiam să spun... m-am bâlbâit eu, apoi m-am oprit.

— Lasă, nu contează. Distractiv, interesant... cam tot aia e. Spune-mi, ai mâncat de dimineaţă?

— Da, am mâncat.

— Eu m-aş duce să-mi fac nişte pâine prăjită. Vrei şi tu?

— Nu, mulţumesc.

— Sigur nu vrei?

— Sigur. Mulţumesc.

— Nici cafea?

— Nici.

Cafea aş fi băut, dar nu voiam să dezvolt o relaţie cu familia prietenei mele - mai ales când ea nu era acasă.

Fratele ei s-a ridicat fără un cuvânt şi a ieşit din cameră. Se dusese probabil în bucătărie să-şi pregătească micul dejun. Din fundul casei se auzea vag clinchet de veselă. Eu stăteam pe canapea, cu spatele drept şi palmele aşezate politicos pe genunchi, chiar dacă nu era nimeni să mă vadă, aşteptând în linişte să se întoarcă prietena mea. Ceasul arăta ora unsprezece şi un sfert.

M-am concentrat, încercând să-mi amintesc dacă într-adevăr stabiliserăm să ne întâlnim la ea acasă la unsprezece. Da, cu

siguranţă. Chiar în ajun vorbiserăm la telefon, confirmând ziua şi ora. Iar prietena mea nu era genul de fată care să uite dintr-odată o promisiune sau să n-o mai respecte. Era straniu şi faptul că, în acea dimineaţă de duminică, lipsea de acasă toată familia, mai puţin fratele cel mare.

Neştiind ce să cred, stăteam cuminte, în tăcere, aşteptând să treacă timpul. Dar timpul abia se târa. Din când în când mai răzbătea câte un sunet din bucătărie. Apa curgând la robinet, clinchetul unei linguri cu care se amesteca ceva, uşa unui dulăpior deschizându-se, apoi închizându-se la loc. Fratele prietenei mele era pesemne genul de om care nu putea face nimic fără zgomot. Dar, în rest, nu se auzea nici un sunet. Nu bătea nici vântul, nu lătrau câinii. Liniştea mi se strecura în urechi şi le înfunda, ca un noroi invizibil. A trebuit să înghit de mai multe ori ca să mi le desfund.

Mi-ar fi plăcut să pot asculta nişte muzică. „A Summer Place", „Edelweiss", „Moon River"... orice. Nu eram pretenţios. Putea fi orice gen de muzică. Dar nu îndrăzneam să mă ating, fără permisiune, de combina stereo a familiei. M-am uitat de jur-împrejur căutând ceva de citit, însă n-am zărit nici ziare, nici reviste. Am scotocit şi în geantă. Din păcate, tocmai în acea zi uitasem cartea. întotdeauna îmi puneam în geantă şi cartea pe care o citeam la momentul respectiv.

Singurul lucru de răsfoit pe care-l aveam la mine era manualul auxiliar de literatură. L-am scos din geantă fără prea mare entuziasm şi am început să-l frunzăresc. Nu eram ceea ce s-ar numi un „cititor pasionat", care parcurge cărţile metodic, mereu atent la conţinut, dar mă plictiseam foarte tare fără ceva de citit. Nu puteam să stau liniştit, fără să fac nimic. Ori frunzăream ceva, ori ascultam muzică. Când n-aveam vreo carte la îndemână, citeam orice-mi pica sub ochi, chiar dacă era cartea de telefon sau manualul de utilizare al unui fier de călcat cu aburi. Prin comparaţie, suplimentul manualului de literatură era cât se poate de bun.

Am deschis cartea la nimereală şi am citit nişte fragmente de nuvele şi eseuri. Erau şi câteva texte de autori străini, însă

majoritatea erau opere ale celor mai cunoscuţi scriitori japonezi moderni - Ryunosuke Akutagawa, Jun'ichiro Tanizaki sau Kobo Abe. La sfârşitul fiecărui text - care putea fi o scriere scurtă sau un fragment dintr-o lucrare mai lungă - erau câteva întrebări. Multe dintre ele nu aveau sens, asta însemnând că puteai determina logic doar cu mare greutate (sau deloc) dacă răspunsul e corect sau nu. Cred că nici autorii întrebărilor n-ar fi putut stabili răspunsurile corecte.

De exemplu, „Ce puteţi discerne, în acest text, despre atitudinea autorului faţă de război?" sau „Ce efect simbolic se creează atunci când autorul descrie creşterea şi descreşterea lunii?". La asemenea întrebări poţi răspunde aproape orice. Dacă ai spune că descrierea lunii e doar o descriere şi că nu creează nici un efect simbolic, nimeni n-ar putea obiecta că răspunsul e greşit. Firește, există şi multe răspunsuri rezonabile, dar eu personal nu cred că farmecul literaturii constă în a te face să răspunzi rezonabil.

Cu toate astea, încercam să-mi omor timpul răspunzând mental la fiecare întrebare din manual. De multe ori, îmi veneau în minte - mintea mea în plină dezvoltare, care se lupta zi de zi să atingă independenţa psihologică - mai mult răspunsuri care s-ar fi încadrat în categoria „nici rezonabile, dar nici complet greşite". Probabil că şi această tendinţă era una dintre cauzele notelor mele nu foarte strălucite de la şcoală.

În timp ce eu mă îndeletniceam cu treaba asta, fratele prietenei mele s-a întors în cameră. Părul îi era tot ciufulit, dar, poate pentru că luase micul dejun, nu mai avea ochii cârpiţi de somn. Îşi adusese o cană de cafea, mare şi albă. Pe ea era imprimată imaginea unui avion biplan german din Primul Război Mondial, cu două mitraliere în faţa cockpitului. Era probabil cana lui personală. Nu mi-o puteam închipui pe prietena mea bând ceva din cana asta.

— Sigur nu vrei şi tu cafea? m-a întrebat.

Am clătinat din cap.

— Sigur. Mulţumesc.

Avea firimituri pe piept şi pe genunchi. Pesemne că-i fusese

foarte foame şi înfulecase pâinea prăjită fără să-i mai pese de firimituri. Era ceva ce sigur ar fi deranjat-o pe prietena mea, întotdeauna atât de curată şi îngrijită. Şi mie, la rândul meu, îmi plăcea să fiu curat şi îngrijit. Cred că de asta ne şi înţelegeam atât de bine.

Fratele prietenei mele a ridicat ochii spre perete. De data asta, chiar era un ceas acolo. Limbile arătau aproape unsprezece şi jumătate.

— Nu s-a întors, nu? Pe unde o fi? a spus el. Eu n-am răspuns nimic.

— Ce citeşti? m-a întrebat arătând cu degetul spre carte.

— Un manual auxiliar de literatură japoneză.

— Seriooos? a zis înclinând puţin capul. Şi e interesant?

— Nu foarte, dar n-aveam la mine altceva.

— Pot să mă uit şi eu?

I-am întins cartea peste măsuţa joasă. A luat-o cu mâna dreaptă fiindcă în stânga ţinea cana. M-am temut să nu verse cafeaua pe carte. Mi se părea că e cât pe ce. A pus cana pe masa de sticlă, cu zgomot, a luat cartea cu ambele mâini şi a început s-o răsfoiască.

— Şi unde ai ajuns acum?

— Tocmai citeam *Roți zimțate* de Akutagawa. Nu e toată povestirea, doar un fragment.

A stat puţin să se gândească.

— Nu cred c-am citit-o. îmi amintesc că am citit *Kappa,* demult. *Roți zimțate* e o poveste sumbră, nu?

— Da. A scris-o chiar înainte să moară.

— Akutagawa s-a sinucis, nu-i aşa?

— Da.

Akutagawa şi-a curmat zilele la treizeci şi cinci de ani, cu un pumn de barbiturice. *Roți zimțate* a fost publicată postum, în 1927. Aşa scria în manualul meu auxiliar. Povestirea era considerată un fel de testament al autorului.

— Hmmm, a făcut fratele prietenei mele. Nu vrei să-mi citeşti puţin din ea?

L-am privit uimit.

— Să citesc eu?

— Da. Dintotdeauna mi-a plăcut să-mi citească cineva. Eu nu mă descurc aşa bine cu cititul.

— Dar nu mă pricep deloc să citesc cu voce tare.

— Nu contează, poţi să citeşti şi prost. E suficient să porneşti de undeva şi să continui. Oricum, n-avem altceva de făcut.

— E o poveste cam deprimantă.

— Câteodată îmi place să ascult şi aşa ceva. Cui pe cui se scoate, cum se zice.

Mi-a întins cartea înapoi peste măsuţă, a apucat din nou cana cu avionul pe al cărui fuzelaj era pictată crucea germană şi a sorbit o gură de cafea. Apoi s-a afundat în fotoliu, aşteptând să încep.

Şi uite-aşa am ajuns să citesc din Akutagawa, în acea dimineaţă de duminică, pentru plăcerea fratelui cam ciudat al prietenei mele. La început am fost mai ezitant, dar pe parcurs m-am entuziasmat. Fragmentul pe care l-am citit era ultima parte, „Avionul“. Manualul includea şi capitolul „Lumini roşii”, dar eu am citit doar „Avionul”. Erau în total vreo opt pagini, care se încheiau cu fraza: „Nu-i nimeni, chiar nimeni care să mă sugrume în somn, să mă scape de chin?”[8]. Imediat după ce a scris-o, Akutagawa s-a sinucis.

Terminasem de citit, dar familia încă nu se întorsese. Telefonul nu sunase, şi nici nu se auzea vreo cioară croncănind pe afară. Totul era cufundat în tăcere. Razele soarelui de toamnă se strecurau în camera de zi printre perdelele din dantelă. Doar timpul înainta încetişor, dar sigur. Fratele prietenei mele stătea cu braţele încrucişate şi ochii închişi, parcă savurând ultimele cuvinte citite:

„Nu mai am putere să scriu. Nu mai vreau să trăiesc, perpelindu-mă aşa. Nu-i nimeni, chiar nimeni care să mă sugrume în somn, să mă scape de chin?” .

Lăsând la o parte gusturile literare, un lucru era sigur: nu era genul de text potrivit pentru o lectură de duminică. Am închis cartea şi m-am uitat la ceasul de perete: tocmai trecuse de ora douăsprezece.

— Cred că a fost o neînţelegere. Ar fi mai bine să plec, am spus dând să mă ridic de pe canapea.

încă de mic, mama mă învăţase că nu e frumos să rămâi într-o vizită când vine ora prânzului. Bun sau rău, sfatul devenise deja un reflex pentru mine.

— Dacă tot ai venit până aici, mai stai jumătate de oră, a spus tânărul. Dacă nu se întoarce până atunci, poţi pleca.

Rostise cuvintele foarte limpede. M-am aşezat din nou pe canapea, cu mâinile frumos pe genunchi.

— Te pricepi la citit cu voce tare, a continuat el, părând sincer impresionat. Nu ţi-a mai zis nimeni?

Am clătinat din cap. Nimeni nu-mi mai spusese aşa ceva.

— Dacă nu înţelegi conţinutul, nu poţi citi atât de bine. Ultima parte mi-a plăcut mult.

— Da? am răspuns eu vag.

Am simţit că roşisem un pic. Consideram că mă lăudase nemeritat şi eram stânjenit. Dar nu aveam încotro şi trebuia să petrec următoarele treizeci de minute făcând conversaţie cu el. Părea că-i face bine să mai schimbe o vorbă cu cineva.

Şi-a împreunat palmele ca şi când s-ar fi rugat, apoi a zis, din senin:

— Poate o să ţi se pară ciudată întrebarea mea, dar ţi s-a întâmplat vreodată să ai goluri de memorie?

— Goluri de memorie?

— Da. Adică să nu-ţi mai aduci deloc aminte ce ai făcut între momentul X şi momentul Y.

Am clătinat din cap.

— Nu cred să fi avut vreodată.

— îţi aminteşti tot ce-ai făcut, cronologic?

— Cred că da, mai ales dacă e vorba de lucruri recente.

— Hmm, a mormăit scărpinându-se la ceafa. Apoi a reluat: Presupun că aşa e normal.

Am tăcut, aşteptând să continue.

— Eu, să-ţi spun drept, m-am pomenit de multe ori că mi-a dispărut memoria. De exemplu, nu-mi aduc aminte nimic între ora trei după-masa şi şapte seara. Şi n-am nici cea mai vagă idee

unde am fost şi ce am făcut în intervalul ăla de patru ore. Nu se întâmplă pentru că aş fi făcut ceva ieşit din comun, că m-aş fi lovit la cap sau că m-aş fi îmbătat. Fac lucruri obişnuite, de zi cu zi, şi dintr-odată mi se şterge memoria. Nu pot să prevăd când urmează să se întâmple şi nici cât o să dureze pana de memorie. Poate să ţină câteva ore sau câteva zile.

— Aşa? am murmurat eu ca să vadă că-l urmăresc.

— Imaginează-ţi că ai înregistrat pe o casetă o simfonie de Mozart. Când vrei s-o asculţi, te pomeneşti că, de la mijlocul părţii a doua, sare direct la mijlocul părţii a treia şi că ce ar fi trebuit să fie între ele a dispărut. Când spun „a dispărut" nu mă refer la faptul că au rămas pe bandă câteva minute de tăcere. Pur şi simplu lipseşte o bucată. Ca şi cum după ziua de azi ar urma poimâine, înţelegi?

— Oarecum, am răspuns ezitând.

— în cazul muzicii e neplăcut, ce-i drept, dar nu păţeşti nimic. în viaţa reală, însă, e o mare problemă. Cred că-ţi dai seama.

Am încuviinţat din cap.

— Ca şi cum ai merge pe partea cealaltă a lunii şi te-ai întoarce cu mâna goală.

Am încuviinţat din nou, deşi nici analogia asta nu-mi era prea limpede.

— Golurile astea de memorie sunt provocate de factori genetici. Cazurile clare, cum e al meu, sunt foarte rare. Cam unul la câteva zeci de mii. Aşa ne naştem. Şi sunt şi unele deosebiri, de la om la om. în clasa a treia de gimnaziu, m-a dus mama la spital şi m-a consultat un medic neurolog. Afecţiunea mea are şi un nume, lung şi complicat. Nu-l mai ţin minte. M-am tot întrebat cine l-o fi inventat.

S-a oprit puţin, după care a reluat:

— în orice caz, e o afecţiune în care succesiunea amintirilor o ia razna. O parte din ele - sau, ca să revenim la exemplul dinainte, anumite bucăţi din simfonia lui Mozart - ajung în sertarul greşit şi, odată ce se întâmplă asta, e foarte greu să le mai găseşti. De cele mai multe ori, e chiar imposibil. Aşa mi s-a

explicat. Nu este o afecţiune atât de gravă încât să mă omoare sau să mă facă să-mi pierd treptat minţile, dar e destul de neplăcut în viaţa de zi cu zi. Mi-au spus numele bolii şi mi-au dat nişte pastile, dar n-au nici un efect. Sunt doar placebo.

Fratele prietenei mele s-a oprit şi m-a cercetat atent, vrând parcă să se asigure că înţeleg. Se uita la mine cum te uiţi de afară într-o casă, prin geam. Apoi a spus:

— Acum nu mi se mai întâmplă decât o dată sau de două ori pe an, dar nu frecvenţa contează. Chiar şi rar, e foarte incomod pentru persoana în cauză, iar faptul că nu ştii când se întâmplă e şi el neplăcut. Cred că-ţi poţi închipui.

— Da, am răspuns eu vag.

Abia reuşeam să-i urmăresc povestea ciudată, spusă repezit.

— De exemplu, dacă eu, când am golul de memorie, iau un ciocan mare şi-i dau în cap unui om pe care nu-l suport, sigur n-am să scap doar cu „of, ce neplăcut!”.

— Cu siguranţă!

— Fără doar şi poate ar apărea şi poliţia, iar dacă le-aş spune „ştiţi, mi s-a şters brusc memoria”, sigur nu m-ar crede.

Am mormăit o încuviinţare.

— în realitate, cunosc mulţi oameni pe care nu-i suport. Care mă scot din minţi. Tatăl meu e unul dintre ei. Când sunt lucid, în nici un caz nu mă gândesc să-i dau cu ceva în cap. Mă controlez. Dar n-am idee ce-aş putea face când am golul de memorie.

Am înclinat capul, fără să-mi exprim vreo opinie.

— Doctorul mi-a spus că nu există pericolul ăsta. Nu e ca şi cum ar prelua altcineva controlul asupra acţiunilor mele în perioadele pe care nu mi le amintesc. Nu capăt dublă personalitate, nici nu mă transform, ca în *Dr. Jekyll şi Mr. Hyde.* Am să fiu acelaşi dintotdeauna şi o să mă comport cum mă comport eu de obicei. Doar înregistrarea acţiunilor o să sară de la mijlocul părţii a doua direct la mijlocul părţii a treia. Deci e imposibil, în intervalul ăla, să pun mâna pe un ciocan şi să pocnesc pe cineva. întotdeauna reuşesc să am autocontrol şi, în mare măsură, mă port obişnuit. Mozart nu se transformă în

Stravinski. Rămâne Mozart, doar o bucată din simfonia lui se rătăceşte în sertarul greşit.

Aici s-a oprit şi a mai luat o înghiţitură de cafea din cana cu avionul biplan. Aş fi băut şi eu o gură.

— Asta e ce mi-a spus doctorul. Dar nu ştiu cât de bine e să crezi tot ce-ţi spune doctorul. Când eram la liceu, îmi făceam griji şi eram foarte speriat ca nu cumva să-mi lovesc vreun coleg în cap, într-un episod din ăsta. La vârsta aia încă nu te cunoşti bine, nu-i aşa? Te simţi ca şi cum ai trăi în nişte conducte, pe sub pământ. în plus, mai aveam şi golurile ciudate de memorie. Mi-era foarte greu.

Am încuviinţat în tăcere. îi dădeam dreptate.

— Din cauza asta am ajuns să nu mai merg aproape deloc la şcoală, a continuat el. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât îmi era mai frică, şi pur şi simplu nu m-am mai putut duce. Mama le-a explicat profesorilor situaţia mea specială şi, chiar dacă aveam mult prea multe absenţe, am primit o derogare şi am putut să absolv liceul. Probabil că şi ei voiau să se vadă scăpaţi cât mai repede de un elev-problemă ca mine. Pe urmă nu m-am înscris la facultate. N-aveam nişte note atât de mici, şi undeva tot aş fi fost admis, dar n-aveam încredere să ies din casă. De atunci numai pe-acasă stau. Cel mult scot căţelul la plimbare prin cartier. Altfel, nu ies în oraş aproape niciodată. Dar, în ultima vreme, parcă mi-e mai puţin frică. Mă gândesc că, dacă reuşesc să mă mai liniştesc, poate chiar o să mă înscriu la facultate...

Fratele prietenei mele s-a oprit din povestit. Tăceam şi eu. Nu ştiam ce să spun. Acum înţelegeam de ce prietena mea evita să aducă vorba despre el.

Tânărul mi s-a adresat iar:

— îţi mulţumesc că mi-ai citit. Mi-a plăcut mult *Roata zimţată.* E într-adevăr o povestire sumbră, dar unele cuvinte mi-au mers la inimă. Sigur nu vrei o cafea? Imediat se face!

— Nu, mulţumesc. Acum chiar e vremea să mă duc acasă.

S-a uitat la ceas.

— Mai stai până la douăsprezece şi jumătate şi, dacă nu vine nimeni, poţi pleca. Eu mă duc sus, în camera mea. Te

descurci tu singur.

Am încuviinţat din cap.

— E interesant să fii prietenul lui Sayoko? m-a întrebat el iar.

— E interesant, i-am confirmat eu.

— Ce anume e interesant?

— Sunt o mulţime de lucruri pe care nu le ştiu despre ea, am răspuns eu cât se poate de onest.

— Hmm, a mormăit. Cred că ai dreptate. E sora mea mai mică, avem acelaşi sânge şi acelaşi bagaj genetic, iar de când s-a născut trăim sub acelaşi acoperiş, dar sunt multe lucruri pe care nu le înţeleg la ea nici acum. Nu ştiu - cum să spun? - ce o determină să meargă înainte. M-aş bucura să afli tu, în locul meu. Deşi poate că sunt unele lucruri pe care e mai bine să nu încerci să le înţelegi.

S-a ridicat din fotoliu, cu cana în mână.

— îţi urez succes, mi-a spus, apoi a fluturat din mâna liberă şi a ieşit din cameră.

— Mulţumesc! i-am răspuns.

Trecuse de douăsprezece şi jumătate. Pentru că nu erau semne că cei ai casei s-ar întoarce curând, m-am dus în vestibul şi m-am încălţat la loc cu adidaşii. Apoi am luat-o pe jos, pe lângă pădurice de pini, până la gară, m-am urcat într-un tren şi m-am întors acasă. Era o după-amiază de toamnă ciudat de liniştită.

Pe la ora două m-a sunat prietena mea. *„Duminica viitoare* trebuia să vii, nu astăzi”, mi-a spus. Nu eram foarte convins, dar ea era atât de categorică, încât am presupus că avea dreptate. încurcasem eu borcanele. Şi săptămânile. I-am cerut scuze sincer.

însă nu i-am pomenit de faptul că, în timp ce o aşteptasem să se întoarcă, avusesem o conversaţie cu fratele ei mai mare. De fapt, nici nu fusese o conversaţie, fiindcă eu doar îl ascultam. M-am gândit că e mai bine să nu-i spun că-i citisem din Akutagawa, şi nici că-mi povestise despre pierderea memoriei. Intuiam cumva că nici el nu-i spusese, şi atunci, de ce aş fi făcut-o eu?

L-am reîntâlnit pe fratele prietenei mele după vreo optsprezece ani. Era jumătatea lui octombrie. Aveam treizeci şi cinci de ani şi locuiam la Tokyo împreună cu soţia mea. Făcusem facultatea la Tokyo şi rămăsesem să trăiesc acolo. Fiind şi ocupat cu munca, ajungeam foarte rar la Kobe.

Era o după-amiază târzie şi urcam un deal din cartierul Shibuya, mă duceam să-mi iau ceasul de la reparat. Mergeam mecanic, adâncit în gânduri, când un bărbat care tocmai trecuse pe lângă mine mi-a strigat:

— Nu te supăra!

Avea un accent clar de Kansai . M-am oprit şi m-am uitat înapoi. Era un bărbat pe care nu-l cunoşteam. Poate un pic mai în vârstă decât mine. Şi ceva mai înalt. Purta un sacou gros de tweed, un pulover de caşmir crem şi nişte pantaloni chino maro. Era tuns scurt şi avea alură de sportiv. Era foarte bronzat (aşa cum te bronzezi pe terenul de golf). Nu avea trăsături foarte rafinate, dar era plăcut. Chiar arătos, să zicem. Părea un om cu educaţie, mulţumit de viaţă.

— Nu-mi amintesc cum te cheamă, dar n-ai fost, demult, prietenul surorii mele mai mici? m-a întrebat el.

L-am privit mai atent, dar tot nu-l recunoşteam.

— Sora mai mică?

— Sayoko. Cred că eraţi în aceeaşi clasă la liceu.

în clipa aceea, privirea mi-a căzut pe o mică pată de sos de roşii de pe pieptul puloverului său crem. Bărbatul era îmbrăcat foarte îngrijit şi doar acea infimă pată îmi sărea în ochi. Mi-am amintit brusc de tânărul de douăzeci şi unu de ani, cu ochii umflaţi de somn şi plin de firimituri pe pieptul puloverului albastru şi lărgit la guler. După atâţia ani, şi tot nu se dezbărase de obiceiul lui.

— Mi-am amintit! am spus. Eşti fratele mai mare al lui Sayoko. Ne-am întâlnit o dată, la voi acasă, nu-i aşa?

— Da. Mi-ai citit *Roata zimţată* a lui Akutagawa.

Am râs.

— Dar sunt uimit că m-ai recunoscut, printre atâţia trecători. Mai ales că ne-am întâlnit o singură dată, demult.

— De obicei nu uit figura unui om. în plus,

nici nu te-ai schimbat foarte mult.

— Tu, însă, da. Arăţi parcă altfel.

— Eh, am trecut prin multe între timp. Dacă-ţi aminteşti, am avut o perioadă foarte *dificilă.*

— Sayoko ce mai face? l-am întrebat.

A privit în lături, ca un om pus în încurcătură, şia respirat adânc, de parcă ar fi vrut să măsoare densitatea aerului din jur.

— Suntem în mijlocul drumului şi e foarte aglomerat. Nu vrei să ne aşezăm undeva şi să stăm de vorbă liniştiţi? Dacă nu te grăbeşti, a adăugat el.

Nu mă grăbeam.

— Sayoko a murit, a spus bărbatul încetişor.

Stăteam amândoi la o masă, într-o cafenea din apropiere.

— A murit?

— Da. Acum trei ani.

Nu-mi găseam cuvintele. Simţeam că mi se umflase limba în gură şi nu mai puteam articula. Am încercat să-mi înghit saliva, dar n-am putut.

Ultima oară când ne-am întâlnit avea douăzeci de ani şi tocmai îşi luase permisul de conducere. Mă luase în maşina tatălui ei, o Toyota Crown Hardtop, şi ieşiserăm la o plimbare spre vârful Muntelui Rokko. Conducea încă destul de stângaci, dar îi citeam pe faţă plăcerea de a ţine volanul în mâini. La radio era, bineînţeles, o melodie a formaţiei Beatles. îmi amintesc limpede: era „Hello, Goodbye“. „You say, «Goodbye» and I say, «Hello, hello, hello»...“ Aşa cum spuneam, pe atunci muzica lor era pretutindeni, ca tapetul lipit zdravăn pe toţi pereţii.

Nu reuşeam să accept faptul că fata murise şi se prefăcuse în cenuşă, că plecase de tot de pe lumea asta. Nu ştiu cum să mă exprim - mi se părea cu totul ireal.

— Cum s-a întâmplat? am întrebat cu voce răguşită.

— S-a sinucis, mi-a răspuns fratele ei, cumpănind bine cuvintele. La douăzeci şi şase de ani s-a căsătorit cu un coleg de la compania de asigurări unde lucra şi au avut doi copii. Pe urmă

s-a sinucis. Avea doar treizeci şi doi de ani.

— Lăsând în urmă copii?

Fratele prietenei mele a încuviinţat din cap.

— Cel mare e băiat, cea mică, fetiţă. Au rămas în grija tatălui. Câteodată mai merg să-i vizitez. Sunt nişte copii foarte buni.

Tot nu puteam accepta realitatea. Fata asta, prietena mea de odinioară, se sinucisese, lăsând în urmă doi copii?

— Dar de ce?

Bărbatul a clătinat din cap.

— Nimeni nu ştie de ce. Nu părea să treacă printr-o perioadă dificilă, nici să aibă depresie. N-avea nici probleme de sănătate, cu soţul se înţelegea foarte bine, iar pe copii îi adora. N-a lăsat nici bilet de adio. A tot pus deoparte din pastilele de dormit pe care i le recomandase doctorul şi le-a luat pe toate odată. A fost ceva premeditat. Se hotărâse de la bun început să moară şi, vreme de şase luni, a adunat pastilele, una câte una. Nu s-a sinucis aşa, dintr-un impuls de moment.

Am tăcut mult timp. Tăcea şi el. Eram fiecare cufundaţi în propriile gânduri.

În acea zi m-am despărţit de prietena mea, în cafeneaua unui hotel din vârful Muntelui Rokkö. Eu intrasem la o facultate din Tökyö şi acolo mă îndrăgostisem de o fată. Când i-am mărturisit asta foarte deschis prietenei mele din liceu, n-a zis mai nimic. Doar s-a ridicat, şi-a luat geanta şi a plecat, fără o privire înapoi.

M-am întors singur, coborând de pe munte cu telecabina. Presupun că ea s-a întors la volanul maşinii ei albe, Toyota Crown. Era o zi splendidă, cu cer senin, şi-mi amintesc că de la geamul telecabinei se vedea panorama oraşului Köbe. Era un peisaj superb. Dar nu mai era oraşul pe care-l ştiam eu.

Atunci am văzut-o ultima oară pe Sayoko. Pe urmă a absolvit şi ea facultatea, s-a angajat la o mare companie de asigurări, s-a căsătorit cu un coleg de serviciu, a născut doi copii şi, în cele din urmă, şi-a luat zilele, cu un pumn de somnifere.

Mă gândesc că, mai devreme sau mai târziu, tot aveam să ne despărţim. Dar îmi amintesc cu nostalgie de anii pe care i-am

petrecut împreună. Fusese prima mea prietenă şi îmi plăcuse de ea. De la ea am învăţat cum e un trup de femeie. Am avut împreună tot felul de experienţe noi. Am petrecut un timp minunat în doi, aşa cum numai nişte adolescenţi pot face.

îmi e greu s-o spun acum, dar clopoţelul special din adâncul urechilor mele n-a răsunat niciodată în prezenţa ei. Oricât îmi încordam auzul, nu-i desluşeam clinchetul. Din păcate. însă fata pe care am întâlnit-o la Tökyö a avut acest dar. Nu e ceva ce poţi alege pe baza unor criterii logice sau morale. E ceva ce se întâmplă - sau nu - în conştiinţa ta sau într-un ungher din străfundul sufletului.

— Eu... a spus fratele fostei mele prietene, nu m-am gândit niciodată că Sayoko s-ar putea sinucide. Chiar dacă toţi oamenii din lumea asta şi-ar fi luat zilele, tot n-aş fi crezut că ea ar face la fel. Uite că m-am înşelat. Nu mi s-a părut că ar fi trăit vreo mare deziluzie sau că ar fi purtat ceva întunecat în suflet. Sincer să fiu, mi s-a părut întotdeauna un pic superficială. Nu i-am acordat prea mare atenţie nici când eram mici, şi cred că nici ea mie. Poate că nu eram pe aceeaşi lungime de undă... Cu sora noastră cea mică m-am înţeles mai bine. Dar acum simt că i-am fi făcut un lucru îngrozitor lui Sayoko şi mi se rupe sufletul. Poate că n-am cunoscut-o suficient de bine. Poate că n-am înţeles-o. Poate că eram preocupat numai de problemele mele. Un om ca mine nu are puterea de a salva vieţi, dar ceva, puţin, ar fi trebuit să mă străduiesc să înţeleg. Acel *ceva* care a condus-o spre moarte. Gândul ăsta e foarte greu de suportat acum. Am fost foarte arogant şi egoist, iar azi, când privesc în urmă, mă doare foarte tare.

Ce i-aş fi putut răspunde? Probabil că nici eu n-o înţelesesem deloc pe sora lui. Pentru că şi eu eram preocupat numai de mine.

— în *Roata zimţată,* povestirea de Akutagawa pe care mi-ai citit-o atunci, se pomenea la un moment dat faptul că un pilot care respirase mai multă vreme aerul de la mare altitudine nu mai suporta aerul de jos, de pe pământ... „boala avionului" parcă se numea. Nu ştiu dacă boala asta există cu adevărat, dar îmi

amintesc şi acum pasajul.

— Mai ai probleme cu memoria? l-am întrebat, mai mult ca să deviem conversaţia de la Sayoko.

— A, problema mea de atunci, a făcut el mijind puţin ochii. E foarte ciudat, dar la un moment dat a dispărut complet. Doctorii mi-au spus că e o boală genetică şi că va evolua cu timpul, fără şansă de vindecare, dar uite că m-am vindecat! De parcă a ieşit dintr-odată diavolul din mine.

— Mă bucur! i-am spus.

Chiar mă bucuram pentru el.

— La puţină vreme după vizita ta, am constatat că nu mi se mai întâmplă să am goluri de memorie. N-am mai păţit-o niciodată de atunci. Şi aşa, treptat, am început să mă liniştesc, am intrat la o facultate decentă, am absolvit-o fără probleme şi am preluat afacerea tatălui meu. Am avut o întârziere de câţiva ani, dar acum pot să spun că sunt şi eu în rândul lumii.

— Mă bucur! am repetat. Deci până la urmă nu l-ai mai pocnit pe tatăl tău cu un ciocan în cap.

— Vai, ţii minte toate prostiile! a zis râzând. Dar uite, deşi eu mai vin din când în când la Tokyo cu treburi, mi se pare atât de ciudat că ne-am întâlnit într-un oraş aşa de mare! Prea s-au potrivit lucrurile şi mi-e greu să cred că a fost o simplă coincidenţă.

— Aşa cred şi eu, am spus.

— Şi tu ce mai faci? Ai locuit aici în toţi anii aceştia?

— M-am însurat imediat după terminarea facultăţii şi am rămas la Tokyo. Acum trăiesc scriind tot felul de chestii.

— Scrii?

— Da, într-un fel.

— Serios? Oricum, îmi aduc aminte că citeai foarte frumos cu voce tare, a zis bărbatul convingător. Dacă-mi dai voie să-ţi spun ce cred - şi sper să nu fie o povară pentru tine - cred că Sayoko pe tine te-a plăcut cel mai mult întotdeauna.

N-am răspuns. Şi nici el n-a mai spus nimic.

Pe urmă ne-am despărţit. Eu m-am dus să-mi iau ceasul de la

reparat, iar fratele prietenei mele de odinioară a luat-o încetişor pe panta care cobora spre staţia Shibuya. Curând, silueta lui, cu haina de tweed, a fost înghiţită de mulţime.

Nu ne-am mai întâlnit niciodată. Soarta ne adusese împreună a doua oară. La distanţă de şase sute de kilometri şi la aproape douăzeci de ani de la prima întâlnire, stătuserăm iar de o parte şi de alta a unei măsuţe, bând cafea şi discutând. Doar că de data asta nu era o simplă conversaţie la cafea. în discuţia noastră se strecurase ceva mai profund şi mai semnificativ pentru vieţile noastre. însă era doar un mic indiciu oferit de soartă. Nimic mai mult, nu era ceva care să ne lege în mod organic.

întrebare: Ce aspecte ale vieţilor celor doi protagonişti sunt sugerate, simbolic, de conversaţia lor, în cele două instanţe în care s~au întâlnit?

N-am mai întâlnit-o nici pe fata aceea frumoasă care ţinea la piept albumul *With the Beatles.* Oare încă păşeşte grăbită pe coridorul întunecos al şcolii, în anul 1964, cu poalele fustei fluturându-i în mers? Având şi acum tot şaisprezece ani, oare mai strânge la piept, ca pe o comoară de preţ, discul cu acea copertă superbă, cu chipurile lui John, Paul, George şi Ringo în penumbră?

Poeme pentru Yakult Swallows

Trebuie să vă spun de la bun început: ador baseballul. îmi place să merg pe stadion şi să văd meciurile desfăşurându-se aievea, sub ochii mei. îmi pun şapca de baseball pe cap şi-mi iau cu mine şi mănuşa, în caz că prind mingea, fie de la vreo aruncare greşită, dacă am un loc lângă terenul interior, fie de la un *home run,* dacă stau lângă terenul exterior. Nu prea mă pasionează să urmăresc meciurile transmise în direct. La televizor, mereu am senzaţia că se pierde ceva esenţial. Dacă ar fi să fac o analogie cu sexul... ba nu, mai bine nu. în orice caz, când urmăresc un meci la televizor, nu-mi freamătă sufletul ca pe stadion. Aşa simt eu. Dar n-aş putea să vă dau o listă cu toate motivele, clar explicate.

Concret, eu ţin cu echipa Yakult Swallows. Nu se poate spune că sunt un suporter înflăcărat sau dedicat, dar le sunt fidel. îi susţin de mulţi ani. încă de pe vremea când echipa se numea Sankei Atoms, mergeam des pe stadionul Jingu. De asta şi

locuiam în apropiere. De fapt, aşa stau lucrurile şi acum. Ori de câte ori a trebuit să-mi caut locuinţă în Tokyo, condiţia principală a fost amplasarea la mică distanţă de stadion, aşa încât să pot ajunge mergând pe jos. Am, bineînţeles, şi câteva rânduri de tricouri şi şepci ale echipei.

Stadionul Jingu a fost din totdeauna un loc modest şi liniştit, care nu se poate lăuda că atrage mulţi spectatori. Ba chiar e aproape întotdeauna pustiu. Doar în cazuri absolut excepţionale e plin şi nu mai găsesc bilet atunci când vreau să văd un meci. Când spun „cazuri absolut excepţionale" mă gândesc la situaţii de genul eclipselor de lună, sau la dăţile când întâlnesc în parcul din apropierea casei un motan prietenos în trei culori. Cam atât de des se întâmplă. Mie, încă din copilărie, mi-a displăcut aglomeraţia.

Bineînţeles, n-am devenit fan al echipei Yakult Swallows fiindcă stadionul lor e mereu pustiu. Ar fi fost foarte trist pentru echipă. Bieţii băieţi de la Yakult, bietul stadion!

Sectoarele rezervate suporterilor echipei-oaspete se umplu întotdeauna mai repede decât cele ale suporterilor echipei-gazde. Nu cred că mai există pe lumea asta alt stadion în care lucrurile să se petreacă la fel.

De ce am devenit eu fan al unei astfel de echipe? Ce drum întortocheat am parcurs, aşa încât am ajuns să ţin cu Yakult Swallows? Ce galaxii am străbătut până să-mi găsesc steaua norocoasă tocmai în acel astru mic şi pâlpâitor - cel pe care abia reuşeşti să-l zăreşti când îl cauţi seara pe cer? E o poveste foarte lungă. Dar, profitând de ocazie, mă gândesc că ar trebui să vă istorisesc câte ceva. Şi, cine ştie, poate că va fi un fel de scurtă dare de seamă a vieţii mele.

M-am născut la Tokyo, însă foarte curând ne-am mutat în zona Hanshin[11] şi acolo mi-am petrecut primii optsprezece ani din viaţă. La Shukugawa şi Ashiya. Când aveam timp liber, mă urcam pe bicicletă sau în trenurile de pe linia Hanshin şi mergeam să văd câte un meci pe stadionul Koshien. în şcoala primară fusesem bineînţeles membru al Asociaţiei Prietenilor Echipei Hanshin

Tigers (cine nu era membru era hărţuit la şcoală). Orice ar zice lumea, stadionul Koshien este cel mai frumos stadion din Japonia. Ţinând biletul strâns în mână, treceam de poarta acoperită cu iederă şi urcam cu paşi grăbiţi scările de ciment slab luminate. Când vedeam în faţa ochilor peluza naturală a terenului exterior şi marea de verdeaţă proaspătă care se întindea înaintea mea, îmi simţeam pieptul fremătând, de parcă o echipă de pitici foarte energici se antrenau la *bungee jumping* între coastele mele.

Jucătorii care-şi făceau încălzirea pe teren, cu tricourile lor strălucind încă de curăţenie, mingea de un alb imaculat, sunetul plăcut al bâtei lovind mingea, strigătele vânzătorilor de bere, tabela de marcaj complet goală înainte de începutul meciului... o întreagă poveste aştepta să prindă viaţă printre strigătele de încurajare, oftaturile şi semnele de nerăbdare ale suporterilor. Aşa au devenit parte integrantă din mine - fără urmă de îndoială - baseballul şi mersul pe stadion.

De aceea, la optsprezece ani, când am intrat la facultate şi m-am mutat din regiunea Hanshin la Tökyö, am hotărât, ca un lucru foarte firesc, să merg la meciuri pe stadionul Jingü, care era cel mai apropiat de locuinţa mea, şi să devin suporter al echipei de acolo, Sankei Atoms. Mi se părea cea mai corectă strategie ca să mă bucur de baseball. De fapt, strict din punctul de vedere al distanţei, stadionul Körakuen era puţin mai aproape, dar... cu toţii avem nişte standarde morale pe care trebuie să le respectăm.

Era anul 1968. Anul în care formaţia The Folk Crusaders tocmai intrase în top cu hitül „I Only Live Twice“, Martin Luther King şi Róbert Kennedy fuseseră asasinaţi, iar studenţii japonezi ocupaseră piaţeta din faţa staţiei Shinjuku, într-un mare protest de Ziua Internaţională împotriva Războiului, înşirate aşa, par evenimente din istoria antică, dar... în orice caz, în acel an am hotărât să ţin cu Sankei Atoms. Nu ştiu ce m-a împins, soarta sau zodia, grupa de sânge, vreo prezicere sau vreun farmec. Dacă aveţi la îndemână un calendar cu evenimente istorice, puteţi adăuga într-un colţ, cu litere mărunte: „1968. Haruki Murakami a devenit fan al echipei de baseball Sankei Atoms”.

Mă jur în faţa tuturor zeilor cereşti: în acel an, Sankei Atoms era

complet la pământ. N-aveau nici un jucător remarcabil, echipa abia-şi ducea traiul, stadionul era mereu pustiu, cu excepţia zilelor în care aveau meci cu Tökyö Giants. Dacă e să folosesc o expresie învechită, cam *cânta cucul* pe stadionul lor. M-am întrebat de multe ori, atunci, de ce nu-şi înlocuiesc mascota, personajul Atom Braţ-de-Fier , cu un cuc. Deşi nu prea ştiam cum arată un cuc.

Pe vremea aceea, Tökyö Giants îl aveau ca manager pe Tetsuharu Kawakami şi străluceau, câştigând meci după meci. Stadionul Körakuen era mereu plin ochi. Proprietarul echipei, concernul ziarului *Yomiuri Shimbun,* se folosea de biletele la meciurile lor ca să-şi sporească vânzările. Jucătorii Sadaharu Ö şi Shigeo Nagashima deveniseră eroi naţionali. Toţi copiii de pe stradă purtau, mândri din cale afară, şepci cu însemnele echipei Giants. N-am văzut nici un puşti să poarte şapcă cu Sankei Atoms. Sau poate că cei curajoşi care se încumetau să le poarte umblau numai pe străduţe lăturalnice, furişându-se la adăpostul streşinilor. Vai, unde e dreptatea pe lumea asta?

Când aveam timp liber (pe atunci eram liber mai tot timpul), mă plimbam pe jos până la stadionul Jingu şi-mi încurajam în tăcere echipa favorită. Mai des pierdeau decât câştigau (pierdeau cam de două ori din trei), dar mie, fiind încă tânăr, îmi era de-ajuns să mă pot tolăni pe peluza de la terenul exterior, cu o bere în mână, cu ochii uneori pierduţi în albastrul cerului, şi să urmăresc meciurile. Când echipa se întâmpla să câştige, mă bucuram şi savuram jocul, iar când pierdeau, îmi spuneam că „în viaţă e important să te obişnuieşti şi cu eşecurile". Pe atunci încă nu erau gradene la terenul exterior, doar un deal cu iarbă călcată în picioare. Acolo îmi puneam ziarul *(Sankei Sports*, firește) şi mă aşezam sau mă culcam pe iarbă, după plac. Când ploua, se făcea cam noroi.

în 1978, când echipa a câştigat prima oară campionatul, locuiam în Sendagaya, cam la zece minute de mers pe jos până la stadion. De aceea, ori de câte ori aveam timp, mă duceam să văd meciurile. în anul acela echipa Yakult Swallows (pentru că deja îşi

schimbase numele) a câştigat primul campionat de Liga I de la fondarea ei, cu douăzeci şi nouă de ani în urmă, şi, purtată de val, a ajuns să domine Japan Series . A fost un an cu adevărat miraculos. Tot atunci şi eu, la vârsta de douăzeci şi nouă de ani, am reuşit să public primul meu roman, *Ascultă cum cântă vântul,* care a primit premiul Gunzo pentru debut. De atunci m-am putut numi romancier. Ştiu că vi se pare o simplă coincidenţă, dar pentru mine lucrurile acestea sunt legate cu un fir nevăzut, de mâna destinului.

însă toate astea s-au petrecut mult mai târziu, în acei zece ani, din 1968 până în 1977, am fost martorul unui număr imens (ba chiar astronomic, psihologic vorbind) de meciuri pierdute. Mă obişnuisem să-mi spun tot timpul: „Şi azi am pierdut". Ca un scafandru care-şi deprinde corpul, treptat şi cu mare atenţie, cu diferitele adâncimi ale apei, în viaţă avem parte de mai multe înfrângeri decât de victorii. Iar adevărata înţelepciune se dobândeşte nu din a şti cum să-l învingi pe celălalt, ci cum să pierzi cu graţie.

De multe ori strigam spre tribunele arhipline ale suporterilor echipei Yomiuri Giants: „Niciodată n-o să pricepeţi ce avantaj avem noi!" - dar, bineînţeles, n-o făceam cu voce tare.

în toţi acei ani lungi şi întunecaţi, asemănători unui tunel fără sfârşit, am stat la terenul exterior şi, ca să-mi omor timpul cât urmăream meciurile, mâzgăleam pe hârtie nişte poeme. Toate aveau ca sursă de inspiraţie lumea baseballului. Spre deosebire de meciurile de fotbal, la baseball sunt multe momente, între lovituri, când nu se întâmplă nimic. Aveam vreme să pun creionul pe hârtie şi să scriu câte ceva, fără să ratez vreun punct marcat. E un joc foarte domol, la drept vorbind. Iar eu compuneam de obicei în timpul meciurilor lungi şi plictisitoare pe care le pierdeam, când *pitcherii* se tot schimbau încercând să salveze echipa de la dezastru. (Şi, vai!, cât de dese erau meciurile astea!)

Primul poem din colecţia mea e acesta. Are o variantă scurtă şi una lungă. Am să v-o prezint pe cea lungă, în care am adăugat mai târziu unele lucruri.

Right fielder-uZ

în acea după-amiază de mai,
Apârai partea dreaptă a terenului, pe stadionul Jingu
Right fielder-uZ echipei Sankei Atoms.
Asta era misiunea ta.
Eu stăteam mai în spate, lângă terenul exterior
Şi beam o bere care se cam încălzise.
Ca întotdeauna.
Batter-ul echipei adverse trimite mingea spre dreapta.
Un pop fly simplu.
Mingea se înalţă mult, alene.
S-a oprit şi vântul
Nici soarele nu străluceşte orbitor.
Mingea începe să coboare.
Tu ridici uşor braţele Şi înaintezi
vreo trei metri.
OK!
Eu sorb o gură de bere Şi aştept să
cadă mingea.
Mingea, cu precizie matematică,
Cade la trei metri în spatele tău.
Se aude un zgomot sec, de parcă cineva
Ar lovi cu un ciocan marginea universului.
Stau şi mă-ntreb:
De ce susţin eu o asemenea echipă?
E un mister mare cât universul.

Nu ştiu dacă aşa ceva se poate numi chiar poem. Dacă i-aş spune poem, poeţii adevăraţi s-ar indigna. Probabil că ar vrea să mă prindă şi să mă spânzure de primul stâlp ivit în cale, ceea ce m-ar pune în mare încurcătură. Dar cum să-l numesc altfel? Dacă ştiţi vreun termen potrivit, vă rog să mi-l spuneţi şi mie. Până una-alta, eu am să le zic „poeme“. Le-am adunat într-o cărticică cu titlul *Culegerea de poeme Yakult Swallows* şi le-am publicat. N-aveau decât să se supere poeţii adevăraţi. Asta se întâmpla în 1982. Adică la trei ani după debutul ca romancier (dacă puteam fi

numit aşa) şi cu puţin înainte să termin de scris *în căutarea oii fantastice*.

Bineînţeles, cu prudenţa lor obişnuită, nici una dintre editurile importante nu s-a arătat câtuşi de puţin interesată de poemele mele, aşa că le-am publicat plătind jumătate din costuri din propriul buzunar. Din fericire, un prieten de-al meu avea o mică tipografie şi le-am putut tipări ieftin. Am scos cinci sute de exemplare numerotate, legate foarte simplu, cu autograf pe fiecare dintre ele. Haruki Murakami, Haruki Murakami, Haruki Murakami... După cum era de aşteptat, aproape nimeni n-a fost interesat de cartea mea. Trebuie să ai nişte gusturi foarte fistichii ca să dai banii pe aşa ceva. Cred că, în total, am reuşit să vând vreo trei sute de exemplare. Restul le-am împărţit prietenilor sau cunoştinţelor, pe post de suvenir. Astăzi au devenit piese de colecţie şi se vând la nişte preţuri incredibile. Niciodată nu poţi şti cum au să decurgă lucrurile. Eu mai deţin doar două exemplare. Dacă-mi păstram mai multe, eram acum bogat.

Când a murit tatăl meu, după ceremonia funerară am rămas cu trei veri de-ai mei şi am băut bere la nesfârşit. Doi erau veri dinspre tată (şi erau cam de o vârstă cu mine), iar al treilea, dinspre mamă (şi cred că era mai tânăr cu vreo cincisprezece ani). Am stat toţi patru şi am dat pe gât bere până târziu în noapte. N-am vrut nici un fel de gustare. Doar bere după bere. în viaţa mea nu mai băusem atâta. Se adunaseră pe masă vreo douăzeci de sticle mari de bere Kirin, goale. Nu ştiu cum de m-a ţinut vezica. în plus, în toiul băutei, am mers şi până la un bar de jazz din apropierea casei funerare, unde am deşertat câteva pahare mari de whisky Four Roses cu gheaţă.

Nici eu nu înţeleg cum de am ajuns să beau atât de mult alcool în seara aceea. Nu simţeam tristeţe sau vreun gol sufletesc, în mod special. Dar nu m-am îmbătat şi nici a doua zi n-am fost mahmur. Ba chiar, când m-am trezit în dimineaţa următoare, aveam mintea mai limpede decât de obicei.

Tatăl meu era un suporter îndârjit al echipei Hanshin Tigers. în copilăria mea, devenea îngrozitor de prost-dispus când pierdeau

ai lui. I se schimba expresia feţei. Dacă bea, era şi mai rău. De aceea, în serile când Hanshin Tigers pierdeau, aveam grijă să nu-l calc pe nervi. Cred că şi din cauza asta n-am devenit - sau n-am putut deveni - suporter al echipei Hanshin.

Relaţia dintre mine şi tatăl meu nu era una de prietenie - ca să mă exprim elegant. Au fost o mulţime de motive pentru care, în ultimii săi douăzeci de ani de viaţă, până să-l răpună cancerul răspândit prin tot organismul şi diabetul cronic, la vârsta de nouăzeci de ani, noi doi n-am schimbat aproape nici o vorbă. E limpede că asta nu se poate numi o „relaţie de prietenie". Spre sfârşit ne-am împăcat, deşi poate că era prea târziu ca să-i putem spune „împăcare".

Dar păstrez, bineînţeles, şi o mulţime de amintiri frumoase:

Într-o toamnă, când aveam nouă ani, a venit în Japonia echipa St. Louis Cardinals şi au avut un meci amical cu echipa reprezentativă a Japoniei. Era perioada de glorie a uriaşului Stan Musial. Din echipa japoneză îi ţineau piept doi *pitcheri* extraordinari, Kazuhisa Inao şi Tadashi Sugiura. A fost o luptă fantastică. Am mers împreună cu tata la meci, pe stadionul Koshien. Aveam locuri la terenul interior, lângă baza întâi, chiar în faţă. Înainte de începerea meciului, jucătorii de la St. Louis Cardinals au dat un tur de teren, aruncând în tribune mingi de *soft tennis* cu autografe. Suporterii se ridicaseră în picioare strigând, înghesuindu-se să le prindă. Eu rămăsesem aşezat, privind absent. Mic cum eram, n-aveam nici o şansă să pun mâna pe o minge cu autograf. Dar, în clipa următoare, m-am pomenit că-mi aterizează una chiar în poală. Ca picată din cer.

— Bravo! mi-a spus tata, pe jumătate uimit, pe jumătate admirativ.

Dacă stau să mă gândesc, exact la fel a reacţionat şi când am debutat ca romancier, la aproape treizeci de ani. Pe jumătate uimit, pe jumătate admirativ.

A fost probabil cea mai importantă şi mai memorabilă întâmplare din copilăria mea. Poate chiar cea mai binecuvântată experienţă. Oare şi de asta am ajuns să iubesc atât de mult stadioanele de baseball? Ţin minte că am dus acasă foarte

mândru, ca pe o comoară, mingea albă care-mi poposise pe genunchi. Dar amintirile mele se opresc aici. Ce-am făcut cu ea? Pe unde o fi ajuns?

Poemul de mai jos face şi el parte din culegere. Cred că l-am compus când Osamu Mihara a devenit managerul echipei Yakult Swallows. Din acea perioadă am cele mai vii şi mai nostalgice amintiri în legătură cu echipa. Ori de câte ori mergeam pe stadion mă aşteptam să se petreacă ceva
interesant şi-mi simţeam inima tresăltând.

Umbra păsării

O după-amiază de început de vară. Zi de meci.
A opta rundă, prima aruncare.
Stvallotvs pierde cu 1 la 9 (sau aşa ceva)
Al şaselea lor pitcher (sau aşa ceva), de care n~am auzit, îşi face încălzirea.
Chiar atunci
Umbra desluşită a unei păsări A străbătut baza întâi
Ajungând până la centrul Cu iarbă bogată.
Am ridicat privirile spre cer Dar n-am zărit pasărea.
Soarele era prea strălucitor.
N~am văzut decât o umbră Ca un petic negru, căzut pe iarbă, în formă de pasăre.
O fi semn bun?
O fi semn rău?
M~am gândit mult,
Dar am clătinat din cap.
Hai să fim serioşi!
Ce semn bun s-ar putea arăta vreodată aici?

Când mama a început să-şi piardă memoria şi nu se mai descurca singură, m-am dus în Kansai s-o ajut să facă ordine prin casă. Am rămas uimit de volumul imens de lucruri inutile - pentru că nu le puteam numi altfel - pe care le acumulase de-a lungul vremii. Cumpărase în cantităţi uriaşe tot felul de nimicuri din care nimeni n-ar cumpăra atâtea.

De exemplu, într-o cutie de bomboane erau îndesate o grămadă de cartele. Cele mai multe erau cartele de telefon, din acelea folosite la telefoanele publice, printre care erau amestecate câteva cartele de tren pentru liniile Hanshin sau Hankyu. Pe toate erau imprimate imagini cu jucătorii de la Hanshin Tigers. Kanemoto, Imaoka, Yano, Akahoshi, Fujikawa... Cartele de telefon? Cine mai foloseşte cartele de telefon în zilele noastre?

Nu le-am numărat în amănunt, dar trebuie să fi fost mai mult de o sută. Nu reuşeam să pricep: nu-mi aminteam ca mama să fi fost pasionată de baseball. Dar era limpede că ea le cumpărase. Găsisem dovezi clare. Oare devenise suporter înfocat al echipei Hanshin Tigers, cu cine ştie ce ocazie, şi nu ştiam eu? Cu toate astea, nega cu tărie că ea le-ar fi cumpărat. „Ce tot spui? N-am luat eu aşa ceva! Mai bine l-ai întreba pe taică-tu!"

Tata murise cu trei ani în urmă. Cum să-l mai întreb?

Aşa că, deşi aveam mobil, am început să umblu prin oraş căutând telefoane publice, ca să mai consum din cartelele cu Hanshin Tigers. Cu ocazia asta am ajuns să reţin şi numele jucătorilor, deşi cei mai mulţi se retrăseseră deja din activitate sau se mutaseră la alte echipe.

Hanshin Tigers.

Pe vremuri, era la Hanshin Tigers un *outfielder,* Mike Reinbach, un bun sportiv şi un om foarte plăcut. Am compus odată un poem în care el apare în rol secundar. Era de o seamă cu mine. A murit în Statele Unite, în 1989, într-un accident de maşină. în 1989 eu locuiam la Roma şi lucram la un roman de mari dimensiuni. De aceea am aflat cu întârziere despre moartea lui, la treizeci şi nouă de ani. Ziarele italiene, fireşte, n-aveau de ce să scrie despre moartea unui fost jucător de la Hanshin Tigers.

Acesta este poemul pe care l-am compus:

Fundurile outfielder-ilor

îmi place să studiez fundurile outfielder-ilor. Serios.
Atunci când urmăresc, din locul meu aflat lângă terenul exterior,

Un meci care se îndreaptă lent spre înfrângere,
Ce altă distracţie am în afară de fundurile jucătorilor'?
Dacă ştiţi altă variantă, spuneţi-mi şi mie.
V-aş putea vorbi o seară-ntreagă Despre fesierii lor.[14]
Fundul lui John Scott , center fielder-uZ de la Szvallozvs,
Este de o frumuseţe rară.
Tipul are picioare teribil de lungi, iar fesele Par că~i plutesc în aer.
Ca o metaforă puternică ce~ţi încântă inima.
Prin comparaţie cu el, left fielder-uZ Wakamatsu Are picioare teribil de scurte,
Iar când stau unul lângă celălalt,
Fundul lui Scott ajunge cam pe la bărbia lui Wakamatsu.
Cel al lui Reinbach[15] *de la Tigers Are o simetrie naturală şi plăcută.*
Priveşte-l o dată Şi te-ai convins.
Posteriorul lui Shane[16] *de la Hiroshima Carp Este profund gânditor şi cerebral.*
Contemplativ.
Lumea ar fi trebuit să~l strige pe numele lui întreg, Scheinblum.
Măcar din respect pentru dosul lui.
Cât despre numele outfielder-Hor care n~au fund frumos îmi vin câteva în minte
Dar n~am să le pomenesc aici.
Or avea şi ei mame şi fraţi şi soţii,
Ba chiar şi copii.

Ca suporter al echipei Yakult Swallows, am urmărit o dată un meci dintre Swallows şi Tigers pe stadionul Koshien, acasă la Tigers. Se întâmplase să ajung la Kobe cu treburi şi aveam după-amiaza liberă. în staţia de tren Hanshin Sannomiya am văzut un afiş care anunţa meciul în acea zi şi mi-am spus că oricum nu mai fusesem de mult pe acel stadion. Dacă stau să
mă gândesc, cred că trecuseră trei ani.

Pe vremea aceea managerul echipei Swallows era Katsuya

Nomura. Jucătorii Furuta, Ikeyama, Miyamoto şi Inaba erau în plină formă (nişte vremuri fericite pentru echipă, aş spune). Poemul care urmează n-a fost inclus în volumul publicat. L-am scris mai târziu, după ce apăruse cărticica.

Nu luasem cu mine creion şi hârtie la meci aşa că, imediat ce m-am întors la hotel, m-am aşezat şi am scris repede, pe hârtia de corespondenţă din cameră. Sunt doar nişte însemnări care, întâmplător, au luat formă de poem. Prin sertarele biroului meu de acasă am îndesate o mulţime de asemenea notiţe şi fragmente de text. Le păstrez, chiar dacă nu cred că o să-mi servească la ceva.

Insula din calea curenţilor oceanici

în acea după-amiază de vară
în tribuna din stânga a stadionului Koshien
Am căutat sectorul suporterilor Yakult Swallows.
Mi-a luat ceva timp să~l găsesc.
N-avea mai mult de cinci metri pătraţi.
De jurîmprejur, peste tot Erau numai fani Tigers.
Mi-am amintit de filmul lui John Ford, Fort Apache.
O mică trupă de cavalerie, condusă de încăpăţânatul Henry Fonda
Era înconjurată de o mare de amerindieni, încolţiţi, puşi la zid,
Ca o insulă în calea curenţilor oceanici,
Bravii soldaţi au ridicat un steag, îmi amintesc cum, în şcoala primară,
Stăteam tot aici pe stadion, la terenul exterior Şi~l priveam jucând pe Sadaharu O, pe atunci licean.
A fost primăvara în care şcoala lui, Waseda Jitsugyo, a câştigat campionatul.
El era asul lor şi a lovit în a patra rundă.
Amintirea de atunci e foarte limpede,
De parcă aş privi invers printrun telescop.
Foarte departe şi foarte aproape.
Iar acum mă aflu aici,
împresurat de indieni împodobiţi, puternici şi înfricoşători Şi

înalţ un strigăt de durere, sub steagul echipei Yakult Stvallotvs.
Oare n~am stat prea mult înstrăinat de locul meu natal?
Pe mica insulă pustie din calea curenţilor,
Inima mea suspină.

în orice caz, dintre toate stadioanele de pe lumea asta, mie îmi place cel mai mult să fiu pe stadionul Jingu. Ori lângă baza întâi de la terenul interior, ori în dreapta, la terenul exterior, îmi place să ascult sunetele, să simt miresmele, să privesc cerul. Să simt adierea vântului pe piele, să beau bere rece, să mă uit la oamenii din jur. Savurez momentele petrecute pe stadion, fie că echipa mea câştigă sau pierde.

Desigur, e mai bine să câştige. E limpede. Dar valoarea şi greutatea timpului petrecut nu sunt influenţate de victorii sau înfrângeri. Timpul e acelaşi. Un minut e tot un minut, o oră e tot o oră. Trebuie să-l preţuim cum se cuvine. Să ne împăcăm cu el şi să lăsăm în urmă cât mai multe amintiri frumoase - asta e cel mai important.

Când ajung pe stadion, îmi place să mă aşez pe locul meu şi, înainte de toate, să beau o bere neagră. Dar nu sunt prea mulţi vânzători care au şi bere neagră. Durează până găsesc. Când în sfârşit zăresc unul, ridic mâna şi-l strig. Vânzătorul se apropie. E un tânăr slab, care pare subnutrit. Are plete. E, cel mai probabil, un licean care strânge bani de buzunar. Vine şi mai întâi îşi cere scuze: „îmi pare rău. N-am decât bere neagră".

— N-ai pentru ce să te scuzi, îi răspund ca să-l liniştesc. Eu chiar aşteptam să vină cineva cu bere neagră.

— Vă mulţumesc! spune el şi zâmbeşte fericit, îmi închipui că, pe parcursul serii, va trebui să-şi ceară scuze de multe ori. „îmi pare rău. N-am decât bere neagră." Pentru că cei mai mulţi
spectatori vor probabil bere normală, lager.

îi plătesc şi-i urez succes.

Uneori, când scriu, mă simt şi eu ca vânzătorul de bere. îmi vine să cer iertare întregii lumi: „îmi pare rău. N-am decât bere neagră".

Dar asta n-are importanţă. Să nu ne mai gândim la romane. Meciul e gata să înceapă. Mă rog să câştige echipa mea. în acelaşi timp (dar în secret), mă pregătesc sufleteşte pentru încă o posibilă înfrângere.

Carnaval

Era cea mai urâtă femeie din câte cunoscusem vreodată. Deşi s-ar putea ca asta să nu fie cea mai corectă descriere. Probabil că am întâlnit multe alte femei încă şi mai urâte decât ea. însă dintre cele cu care am avut o relaţie de un fel sau altul şi care au prins rădăcini în pământul memoriei mele, cred că pot spune că ea a fost cea mai urâtă. Sigur, aş putea folosi un eufemism, spunând „cea mai puţin frumoasă" în loc de „cea mai urâtă", pe care cititorii - şi mai ales cititoarele - l-ar accepta mai uşor. Dar am hotărât să folosesc aici termenul direct (deşi oarecum mai dur), pentru că simt că acesta defineşte cel mai bine esenţa persoanei ei.

Am s-o numesc „F*". Din mai multe motive, nu este potrivit să-i dau numele real aici. Care, bineînţeles, n-are nimic de-a face nici cu „F", nici cu „*"

S-ar putea ca F* să citească povestea asta pe undeva. Mi-a spus de multe ori că n-o interesează decât literatura feminină scrisă de autoare încă în viaţă, dar nu e imposibil, prin cine ştie ce împrejurare, să dea peste textul meu. Cu siguranţă şi-ar da seama că vorbesc despre ea. Totuşi, nu cred că s-ar supăra că am spus „Era cea mai urâtă femeie din câte cunoscusem vreodată". Mai degrabă s-ar amuza. Ştia mai bine decât oricine că n-are o înfăţişare atrăgătoare şi chiar se pricepea să facă din urâţenia ei un avantaj.

Cred că asemenea exemple sunt destul de rare pe lumea asta. Nu sunt prea multe femei urâte care înţeleg că sunt urâte, şi cu atât mai puţine sunt cele care-şi acceptă cinstit urâţenia şi o fac fără supărare. Din punctul ăsta de vedere, ea chiar era *specială,* iar trăsătura aceasta îi atrăgea pe mulţi - printre care şi pe mine - în jurul ei. Aşa cum un magnet adună toate bucăţelele de metal din jur, folositoare sau nu.

A vorbi despre urâţenie înseamnă totodată a vorbi despre frumuseţe.

Am cunoscut personal şi câteva femei frumoase. Toată lumea le considera frumoase şi fermecătoare. însă mie mi se părea că nici una - sau aproape nici una - nu reuşea să se bucure, sincer şi necondiţionat, de frumuseţea ei. Foarte ciudat. Femeile frumoase din naştere sunt întotdeauna centrul atenţiei masculine şi al invidiei feminine şi sunt mereu denigrate. Primesc cadouri scumpe şi bărbaţii roiesc în jurul lor. Aşadar, de ce nu par mai fericite? De ce, uneori, par chiar deprimate?

Din câte am observat, multe dintre femeile frumoase pe care le ştiu sunt foarte nemulţumite, ba chiar înfuriate, de părţile lor care nu sunt frumoase - pe care oricine le are. Sunt mereu iritate şi se frământă chiar şi pentru imperfecţiuni mărunte. De exemplu, că au degetele mari de la picioare prea groase şi cu unghiile strâmbe, sau sfârcurile inegale. O femeie pe care o cunosc, şi care e deosebit de frumoasă, e convinsă că are lobii urechilor prea lungi şi-i acoperă întotdeauna cu părul. Mie, personal, puţin îmi pasă dacă urechile cuiva sunt lungi sau scurte (mi le-a arătat o dată şi mi s-au părut absolut normale). Deşi poate că toată nemulţumirea legată de lobii urechilor era, de fapt, un mod de-a exprima altceva.

Prin comparaţie, nu s-ar putea spune că e mai fericită o femeie care nu e frumoasă - ba e chiar urâtă - şi acceptă senină realitatea? Aşa cum orice femeie frumoasă are şi părţi urâte, orice femeie urâtă are şi părţi frumoase. Dar, spre deosebire de femeile frumoase, cele urâte îşi acceptă liniştite imperfecţiunile. Nu ca pe un substitut, nici ca o metaforă.

Poate că este un clişeu, dar, adeseori, lumea se răstoarnă cu susul în jos, în funcţie de cum este privită. După cum o rază de soare poate lumina sau umbri prin felul în care cade. Pozitivul devine negativ, negativul devine pozitiv. N-aş şti să spun dacă asta este o trăsătură esenţială a mersului lucrurilor în lume sau doar o iluzie optică. în orice caz, din punctul acesta de vedere, F* era o maestră a jocului de lumini.

F* mi-a fost prezentată de un prieten, aşa am ajuns s-o cunosc. Trecusem puţin de cincizeci de ani, iar ea cred că era cu vreo zece ani mai tânără. Dar, în cazul ei, vârsta nu era importantă. înfăţişarea neutraliza orice alţi factori personali. în faţa lipsei ei de frumuseţe (= urâţeniei) păleau şi vârsta, şi înălţimea, şi forma sau mărimea sânilor. Iar unghiile de la picioare sau lungimea lobilor urechilor treceau total neobservate.

Eram la Suntory Hali în pauza unui concert, când am întâlnit întâmplător în foaier un prieten care bea un pahar de vin împreună cu F*. în seara aceea, principala piesă din program era una dintre simfoniile lui Mahler (am uitat numărul). în prima parte se cântase *Romeo şi Julieta* a lui Prokofiev. Prietenul meu m-a prezentat lui F* şi, stând toţi trei la un pahar, am discutat despre muzica lui Prokofiev. Toţi trei veniserăm singuri la concert, iar prietenul meu o întâlnise din întâmplare pe F* aici. între oamenii care merg singuri la concert se naşte un fel de solidaritate, deşi firavă.

Fireşte, în clipa în care am cunoscut-o pe F*, prima impresie a fost că e o femeie incredibil de urâtă. însă, descoperind că e foarte prietenoasă şi deschisă, m-am ruşinat de prima reacţie. Apoi, pe măsură ce stăteam de vorbă - cum să spun? — am început să mă obişnuiesc cu urâţenia ei. înfăţişarea ei nu mai avea importanţă. Avea o personalitate plăcută şi reuşea să poarte o conversaţie interesantă pe orice temă. Era şi inteligentă şi avea gusturi muzicale alese. Când a bătut gongul anunţând sfârşitul pauzei, după ce ne-am despărţit, mi-am spus: „Dacă ar fi mai frumoasă - sau măcar dacă ar arăta *un pic* mai bine -, ar fi o femeie foarte atrăgătoare".

Mai târziu aveam să aflu, într-un mod destul de dureros, cât de superficială era gândirea mea: personalitatea ei puternică - i-am putea spune chiar „forţă de sucţiune" - avea atâta efect tocmai pentru că avea o înfăţişare ieşită din comun. Dinamismul ei personal se năştea din neconcordanţa dintre rafinament şi urâţenia feţei. F* îşi conştientiza forţa şi ştia să se folosească de ea.

Mi-e foarte greu să vă explic concret cât de puţin frumos (=

urât) era chipul ei. Oricât m-aş strădui, n-aş reuşi să transmit fidel cititorilor trăsăturile unice ale înfăţişării acestei femei. Un singur lucru este cert: nu puteai identifica vreo imperfecţiune precisă („are aceste câteva trăsături nereuşite, dar dacă ar fi îndreptate, ar arăta mult mai bine"). Luată pe bucăţi, nu-i puteai găsi un defect anume. Dar, când încercai să asamblezi părţile, se năştea o urâţenie organică şi deplină. (E o comparaţie puţin ciudată, dar procesul îmi amintea întrucâtva de zămislirea lui Venus.)

Urâţenia ei absolută nu poate fi explicată prin vorbe sau prin logică. Şi, chiar dacă s-ar putea, nu prea ar avea sens. Avem două opţiuni, fie acceptăm în mintea noastră, necondiţionat, că ceva „este aşa", fie nu. Ca un război în care nu se iau ostatici.

Chiar la începutul romanului *Anna Karenina*, Tolstoi afirmă: „Toate familiile fericite seamănă una cu alta, fiecare familie nefericită este nefericită în felul ei"[17]. Cred că acelaşi lucru se poate spune şi despre frumuseţea sau urâţenia unei femei. Părerea mea (strict personală!) este că femeile frumoase pot fi caracterizate, în bloc, după un singur criteriu, şi anume frumuseţea. Fiecare poartă pe umăr câte o maimuţă frumoasă, cu blăniţă aurie. Bineînţeles, pot exista mici diferenţe între maimuţe - nuanţa blăniţei, luciul - dar toate strălucesc la fel.

Prin contrast, fiecare femeie urâtă poartă pe umăr o maimuţă jigărită, dar fiecare are blana îmbâcsită în alt fel. Ele nu strălucesc deloc şi nu ne orbesc ca maimuţele aurii.

Maimuţa pe care o purta F* avea o varietate de expresii şi o mulţime de nuanţe în blană, chiar dacă nu era deloc lucioasă. Lăsa o impresie diferită în funcţie de unghiul din care era privită, de ora din zi, de vreme şi direcţia vântului. Altfel spus, urâţenia ei era un conglomerat de elemente urâte de toate soiurile, parcă adunate de o forţă irezistibilă şi cristalizate laolaltă. Maimuţa i se cuibărise liniştită pe umăr, fără ezitare, şi şedea foarte confortabil. De parcă fiecare cauză şi efect s-ar fi îmbrăţişat în centrul lumii.

Când am întâlnit-o pe F* a doua oară, deja conştientizam într-o oarecare măsură toate lucrurile astea (deşi tot nu le puteam

exprima clar). îţi lua timp să-i înţelegi urâţenia. Mai era nevoie şi de puţină intuiţie, filozofie, etică. Şi de un strop de experienţă de viaţă. După un anumit timp petrecut în compania ei, te cuprindea un sentiment de mândrie, văzând că ai început să-ţi însuşeşti intuiţia, filozofia, etica şi experienţele de viaţă necesare.

A doua oară ne-am întâlnit tot la un concert. Sala de spectacole era mai mică decât Suntory Hali. Avusese loc recitalul unei violoniste din Franţa, îmi amintesc că interpretase sonate de Franck şi Debussy. Era o violonistă foarte talentată, iar cele două sonate făceau parte din repertoriul ei preferat, dar, sincer să fiu, în acea zi nu prea părea în formă. Cu toate astea, a cântat excepţional cele două piese de Kreisler de la bis.

Tocmai ieşisem de la concert şi aşteptam un taxi, când am auzit-o strigându-mă din urmă. De data asta era însoţită de o prietenă, micuţă, subţire şi frumoasă. F* putea fi considerată o femeie înaltă, fiind doar cu puţin mai scundă decât mine.

— Nu vrei să bem împreună un pahar de vin? Ştiu un local drăguţ în apropiere, m-a invitat ea.

— Cu mare plăcere! i-am răspuns.

Nu era târziu şi încă nu scăpasem de frustrarea din timpul concertului. Aveam chef să beau un pahar-două şi să discut cu cineva despre muzică bună.

Ne-am aşezat toţi trei într-un mic bistro de pe o străduţă lăturalnică din apropiere şi am comandat vin şi nişte gustări, însă după puţină vreme prietena ei cea frumoasă a primit un telefon de acasă şi a trebuit să plece imediat, pentru că pisica ei se simţea rău. Am rămas doar eu şi F*. Dar nu pot spune că am fost dezamăgit, pentru că deja începusem să fiu interesat de ea. F* se îmbrăca cu mult gust. în seara aceea purta o rochie de mătase albastră, foarte elegantă. Bijuteriile erau şi ele perfecte. Simple, dar atrăgeau atenţia. Atunci am observat şi că purta verighetă.

Am început să discutăm despre concertul de mai devreme. Eram de acord că violonista nu prea fusese în formă. Poate că se simţea rău, sau o dureau degetele, sau o nemulţumea camera de la hotel. Cine ştie? Ceva i se întâmplase, în orice caz.

Când mergi des la concerte, asişti uneori şi la asemenea situaţii.

Apoi am vorbit despre muzica preferată a fiecăruia. Amândurora ne plăceau cel mai mult recitalurile de pian. Ascultam bineînţeles şi operă, simfonii sau muzică de cameră, dar recitalurile de pian erau pe primul loc. Cât despre compoziţiile preferate, aveam multe în comun, spre surprinderea noastră. Nici unul nu era prea entuziasmat de Chopin. Cel puţin, nu era muzica pe care ne-am fi dorit s-o ascultăm dimineaţa când ne trezeam. Sonatele pentru pian ale lui Mozart erau fermecătoare, desigur, dar ne cam plictisiserăm de ele. *Clavecinul bine temperat* al lui Bach era o operă extraordinară, dar prea lungă ca să te poţi cufunda în ea. Îţi trebuia condiţie fizică. Sonatele pentru pian ale lui Beethoven păreau câteodată prea serioase. Apoi, fuseseră deja mult prea tălmăcite şi răstălmăcite (consideram noi). Lucrările pentru pian ale lui Brahms erau plăcute, dacă le ascultai ocazional, însă audiate mai des deveneau obositoare. Şi plictisitoare. Cât despre Debussy şi Ravel, trebuia să-ţi alegi bine momentul şi locul, altfel nu-ţi pătrundeau în suflet.

Am căzut amândoi de acord că mai presus de toate lucrările pentru pian se ridicau câteva sonate ale lui Schubert şi muzica lui Schumann. Dintre ele, dacă ar fi să alegi una, una singură, care ar fi?

— Doar una?

— Da, una, a spus F*. Acea piesă pe care ai lua-o cu tine pe o insulă pustie.

Era o întrebare dificilă. Aveam nevoie de timp de gândire.

— *Carnavalul* lui Schumann, am răspuns într-un final.

F* a mijit ochii şi m-a privit o vreme. Apoi şi-a pus palmele pe masă, şi-a încrucişat degetele şi şi-a trosnit articulaţiile cu zgomot. De exact zece ori. Atât de tare, încât clienţii de la mesele din jur au întors capetele spre noi. Era un zgomot sec, ca şi cum ai frânge pe genunchi o baghetă veche de trei zile. Nu cred că există prea mulţi oameni, bărbaţi ori femei, care reuşesc să-şi trosnească degetele cu atâta zgomot. Am aflat mai târziu că acesta era ticul ei când se entuziasma foarte tare. Dar atunci nu ştiam şi am crezut c-o iritasem, din cine ştie ce motiv. Să fi fost *Carnavalul* o alegere nepotrivită? Dar ce să fac? îmi plăcuse acea

lucrare a lui Schumann dintotdeauna. Chiar dacă aş fi fost în pericol să enervez pe cineva într-atât încât să-mi tragă una, n-aş fi putut minţi.

— Sigur alegi *Carnavalul?* Singura lucrare pentru pian, din toate câte s-au compus pe lumea asta, vechi şi noi, pe care ai lua-o cu tine pe o insulă pustie? m-a întrebat încruntată şi cu arătătorul ridicat, ca să puncteze vorbele.

Acum nu mai eram atât de sigur pe mine. Puteam eu să renunţ cu uşurinţă la *Variaţiunile Goldberg* ale lui Bach, la *Clavecinul bine temperat,* la sonatele târzii pentru pian ale lui Beethoven sau la fermecătorul lui *Concert nr. 3,* numai ca să păstrez muzica prea incoerentă pentru puterea noastră de înţelegere, dar frumoasă ca un caleidoscop, a lui Schumann?

Au urmat câteva momente de tăcere apăsătoare. F* şi-a strâns pumnii de două-trei ori, de parcă ar fi vrut să verifice ce-i făceau mâinile. Apoi a spus:

— Ai un gust impecabil. Şi îţi admir curajul. Mă alătur ţie. Şi eu tot *Carnavalul* lui Schumann l-aş păstra.

— Serios?

— Serios. Şi mie mi-a plăcut dintotdeauna. Nu mă plictisesc niciodată să-l ascult.

Am vorbit apoi multă vreme despre *Carnaval.* între timp, am comandat o sticlă de Pinot Noir şi am băut-o pe toată. Aşa ne-am împrietenit. Deveniserăm, să zic aşa, „prieteni de *Carnaval".* Dar relaţia noastră n-a durat decât vreo jumătate de an.

Ne făcuserăm un fel de club privat, Clubul *Carnaval,* format doar din doi membri. Nu era limitat la doi din cauza vreunei reguli stabilite, dar nici n-a depăşit vreodată acest număr. Nu s-a întâmplat să mai apară cineva care să fie la fel de pasionat de *Carnavalul* lui Schumann ca noi doi.

Am ascultat foarte multe discuri şi CD-uri cu interpretări ale piesei. Dacă apărea în programul vreunui concert, făceam tot posibilul să mergem împreună. Conform notiţelor mele (aveam un caiet în care scriam detaliat despre fiecare concert sau înregistrare), am fost la trei concerte, cu trei pianişti diferiţi, şi am ascultat în total patruzeci şi două de discuri şi CD-uri. Pe urmă

petreceam timp discutând despre fiecare interpretare. Ne-am dat seama că foarte mulţi pianişti, vechi sau contemporani, înregistraseră piesa. Părea să facă parte din repertoriul preferat al tuturor. Cu toate acestea, am găsit foarte puţine versiuni care să ne meargă la inimă.

O interpretare putea fi impecabilă din punct de vedere al tehnicii, însă, dacă tehnica nu se suprapunea perfect peste muzică, *Carnavalul* devenea un simplu exerciţiu mecanic de digitaţie, pierzându-şi tot farmecul. Era o piesă cu adevărat dificilă, pe care mulţi pianişti obişnuiţi n-ar putea-o stăpâni. N-o să pomenesc numele, dar nu sunt puţini pianiştii de renume care au realizat înregistrări mediocre ale *Carnavalului,* total lipsite de strălucire. Sunt şi mulţi care evită pur şi simplu piesa (sau, cel puţin, asta e singura mea explicaţie). Vladimir Horowitz adora muzica lui Schumann şi a cântat lucrările lui de-a lungul întregii sale cariere, dar n-a lăsat nici o înregistrare oficială a *Carnavalului.* La fel şi Sviatoslav Richter. Şi cred că nu sunt singurul care-şi doreşte să poată asculta într-o bună zi *Carnavalul* în interpretarea Marthei Argerich.

Ca fapt divers, aproape nici unul dintre contemporanii lui Schumann n-a înţeles cât de minunată era muzica lui. Nici Mendelssohn, nici Chopin nu i-au apreciat lucrările pentru pian. Până şi văduva lui, Clara, care a continuat să-i cânte cu devotament piesele (fiind şi ea, la rândul său, o pianistă foarte apreciată a vremii), ar fi preferat ca el să fi compus lucrări mai convenţionale, opere sau simfonii, şi nu asemenea piese fistichii. Lui Schumann nu-i plăceau formele muzicale clasice, cum erau sonatele, şi de multe ori lucrările sale treceau drept reverii incoerente. S-a şi depărtat de clasicism şi a dat naştere unui curent muzical nou, romantismul, dar mulţi dintre contemporanii săi au considerat că piesele lui sunt excentrice, lipsite de o bază solidă şi de conţinut. Şi totuşi, tocmai caracterul excentric a fost forţa motrice a romantismului muzical.

în orice caz, în acele şase luni, noi doi ascultam cu mult

entuziasm *Carnavalul* ori de câte ori aveam timp liber. Sigur că ascultam uneori şi altceva, de exemplu Mozart sau Brahms, dar, când ne întâlneam, alegeam neapărat şi una din interpretările *Carnavalului* şi schimbam impresii despre ea. Eu eram pe post de secretar şi notam conştiincios, în rezumat, opiniile fiecăruia. De câteva ori a venit şi ea la mine acasă, însă de cele mai multe ori o vizitam eu. Ea locuia în centrul oraşului, iar eu, la periferie. După ce am audiat în total patruzeci şi două de versiuni ale piesei, F* a declarat că cea mai bună e înregistrarea lui Arturo Benedetti Michelangeli (pentru casa de discuri Angel Records), iar eu am optat pentru cea a lui Arthur Rubinstein (de la casa de discuri REA). Acordam un punctaj fiecărui disc în parte, deşi ştiam că n-avea cine ştie ce relevanţă clasamentul nostru. Pentru noi conta să putem vorbi pe îndelete despre muzica pe care o iubeam şi să ne împărtăşim entuziasmul.

În general, într-o familie, faptul că soţul se întâlneşte atât de des cu o femeie cu zece ani mai tânără sigur iscă tulburare, însă soţia mea nu şi-a făcut deloc griji din cauza lui F*. N-am să neg că lipsa de interes a soţiei se datora în foarte mare măsură înfăţişării lui F*. Niciodată nu ne-a bănuit că am putea ajunge la o relaţie intimă. Era marele avantaj al urâţeniei lui F*. Soţia mea ne considera doi ciudaţi. Pe ea n-o prea pasiona muzica clasică şi de cele mai multe ori se plictisea la concerte. Se referea la F* ca la „iubita ta“ sau, atunci când simţea nevoia să fie ironică, „splendida ta iubită“.

Nu l-am întâlnit niciodată pe soţul lui F*. (Copii nu avea.) Poate că, din pură coincidenţă, el nu era acasă când o vizitam eu, sau poate ea aranja vizitele special în lipsa lui, ori poate că el era mai mult plecat de acasă. Nu ştiu. Sincer să fiu, nu ştiam cu certitudine nici dacă avea într-adevăr un soţ. Nu vorbea niciodată despre el şi, din câte îmi aduc aminte, n-am văzut nici o urmă a unei prezenţe masculine în casa ei. însă ea susţinea că e căsătorită, iar pe inelarul mâinii stângi îi strălucea o verighetă din aur.

F* nu vorbea despre trecutul său. N-a pomenit niciodată unde se născuse, în ce fel de familie crescuse, la ce şcoală mersese sau

cu ce se ocupase de-a lungul timpului. Dacă o întrebam ceva personal, ori îmi răspundea foarte ambiguu, ori îmi surâdea tăcută. Ştiam despre ea doar că are o profesie (dar nu era angajată la vreo companie) şi că duce un trai îndestulat. Locuia într-un apartament spaţios cu trei camere, într-un bloc înconjurat de verdeaţă din elegantul cartier Daikanyama şi conducea un BMW sedan nou-nouţ. Şi sistemul audio din camera de zi era foarte scump. Avea un amplificator Accuphase cu CD player şi nişte boxe mari şi stilate, Linn. Se îmbrăca întotdeauna cu mult gust. Nu mă pricep la garderoba feminină, dar până şi eu îmi dădeam seama că purta haine scumpe, de firmă.

Când venea vorba despre muzică, devenea foarte elocventă. Avea urechea exersată şi găsea întotdeauna, cu rapiditate, cele mai frumoase expresii pentru a-şi reda impresiile. Avea cunoştinţe muzicale solide şi ample. Dar, în afară de gusturile muzicale, F* rămânea pentru mine o enigmă. Când nu voia să vorbească despre ceva, degeaba insistam.

Odată mi-a vorbit despre Schumann.

— în tinereţea sa, Schumann, ca şi Schubert, a avut sifilis, iar boala i-a afectat treptat creierul. El avea oricum, de la bun început, tendinţe schizofrenice. Avea halucinaţii şi un tremur necontrolat al corpului. Era convins că e posedat de diavoli. Credea, la propriu, în existenţa lor. Era încontinuu bântuit de coşmaruri cumplite şi a încercat în repetate rânduri să se sinucidă. O dată s-a aruncat în Rin. în mintea lui se amestecau închipuirile cu realitatea. *Carnavalul* este una dintre lucrările sale de început, în care diavolii încă nu-şi arată pe deplin chipul. Pentru că subiectul piesei este chiar sărbătoarea numită Carnaval[18], din loc în loc apar chipuri acoperite de măşti vesele. Dar nu este un simplu carnaval, învăluit în bucurie. Până la urmă, diavolii care-l bântuiau se strecoară şi în lucrare, unul câte unul, purtând toţi măşti de carnaval. Se stârneşte şi un vânt de primăvară timpurie, rău-prevestitor. Li se împarte tuturor carne mustind de sânge. Ăsta este Carnavalul. Aşa e şi muzica.

— De aceea interpretul trebuie să poată reda, în acelaşi timp, şi măştile, şi chipurile din spatele lor - asta vrei să spui?

F* a încuviinţat:

— Exact. Dacă nu le poate reda, piesa nu mai are nici o noimă, după părerea mea. *Carnavalul* este, într-un fel, o muzică ludică, dar trebuie să scoată la iveală şi fantomele din adâncul sufletului. Sunetele jucăuşe le atrag la suprafaţă din întunericul lor.

A tăcut o vreme, apoi a continuat:

— Şi noi, cu toţii, purtăm măşti într-o măsură mai mare sau mai mică. Pentru că nu putem supravieţui fără mască în această lume crudă. Sub o mască de diavol se află chipul unui înger, sub o mască de înger se află un diavol. Nu poate fi doar una. Aşa suntem noi. Aşa e Carnavalul. Schumann era capabil să vadă deopotrivă toate chipurile umanităţii - şi cu mască, şi fără. Pentru că şi el era un om cu sufletul profund divizat, care se străduia să răsufle prin crăpătura îngustă dintre mască şi chipul adevărat.

Probabil că ceea ce voia de fapt să spună era „masca urâtă şi chipul frumos de dedesubt - masca frumoasă şi chipul urât de dedesubt“. Atunci am avut senzaţia că vorbea despre ea.

— îmi închipui că unor oameni, de atâta purtat, li se lipeşte masca de chipul adevărat şi n-o mai pot da jos, am spus eu.

— Da, cred că există şi astfel de oameni, a răspuns ea, zâmbind o clipă. Dar chiar dacă nu-şi mai pot dezlipi masca, sub ea rămâne adevăratul chip, nealterat.

— Doar că nimeni nu-l mai vede.

F* a clătinat din cap.

— Sigur sunt şi unii care pot vedea. Trebuie să fie.

— Robert Schumann putea. Deşi, până la urmă, n-a fost fericit. Din cauza sifilisului şi a schizofreniei şi a demonilor.

— Dar ne-a lăsat muzica lui extraordinară. A compus ceea ce alţii n-au fost capabili să compună.

Şi-a trosnit încheieturile celor zece degete, cu mare zgomot.

— Datorită sifilisului şi a schizofreniei şi a demonilor. Fericirea e relativă. Nu-i aşa?

— S-ar putea, am răspuns eu.

— Vladimir Horowitz a înregistrat o dată, pentru radio, *Sonata în fa minor* a lui Schumann. Ştiai?

— Nu, am răspuns.

Sonata nr. 3 de Schumann era foarte obositoare, şi pentru ascultători, şi pentru interpreţi.

— Când a ascultat la radio propriul recital, Horowitz şi-a cuprins capul în mâini, deprimat. Spunea că e o interpretare oribilă.

F* a luat în palme paharul cu vin roşu, pe jumătate gol, şi l-a învârtit, privindu-l fix. Apoi a continuat:

— Horowitz a spus că „Schumann a înnebunit, iar eu i-am irosit nebunia". Nu ţi se pare o afirmaţie splendidă?

— Ba da, am răspuns.

într-un anumit sens, F* mi se părea o femeie atrăgătoare, dar niciodată n-am dorit să avem o relaţie sexuală. Din punctul ăsta de vedere, soţia mea nu se înşelase. însă nu urâţenia ei a stat în calea unei relaţii carnale. Ceea ce m-a făcut să nu mă culc cu ea - de fapt, să nu pot nici măcar s-o doresc - n-a fost frumuseţea sau urâţenia măştii sale, ci teama de-a descoperi ce se află în spatele ei. Indiferent că ar fi fost un chip de diavol sau de înger.

Din octombrie, n-am mai avut veşti de la F*. Făcusem rost de două CD-uri noi (şi destul de interesante) cu *Carnavalul* şi, vrând să le ascultăm împreună, am sunat-o de câteva ori pe telefonul mobil, dar îmi intra mereu căsuţa vocală. I-am trimis şi câteva e-mailuri, fără să primesc răspuns. Aşa au trecut mai multe săptămâni. Se făcuse noiembrie, iar oamenii începuseră să poarte paltoane. Era prima dată când trecea atât de mult timp fără să dea un semn. Poate că plecase într-o călătorie mai lungă, sau poate că nu se simţea bine.

Soţia mea a fost cea care a văzut-o la televizor. Eu eram în camera mea, aşezat la birou, şi lucram.

— Cred că e iubita ta la ştiri! m-a anunţat ea.

Dacă mă gândesc bine, niciodată nu-i spusese lui F* pe nume. întotdeauna era „iubita ta". Dar, până să ajung eu la televizor, ştirea se terminase şi acum era vorba despre nişte pui de urs

panda.

Am aşteptat ediţia de prânz. Atunci am văzut-o şi eu. A fost a patra ştire. F* ieşea dintr-o clădire care părea să fie o secţie de poliţie, cobora câteva trepte şi urca într-o dubă neagră. Se mişca cu un fel de încetineală, în faţa obiectivului camerei de filmat. Părea să aibă mâinile în cătuşe. Le avea împreunate în faţă, acoperite cu o haină închisă la culoare. O escortau două poliţiste, de o parte şi de alta, ţinând-o de braţ. Nu încerca să-şi ascundă faţa. Privea calm înainte, cu buzele strânse. Dar ochii îi erau complet lipsiţi de expresie. Ca nişte ochi de peşte. în afară de părul puţin ciufulit, arăta exact ca întotdeauna. Şi totuşi, chipul ei, aşa cum apărea la televizor, nu mai avea acel *ceva* care-i dădea viaţă. Sau poate că se ascunsese dinadins după o mască.

O prezentatoare i-a rostit numele, spunând că fusese arestată de către Poliţia ** fiind învinuită de complicitate într-o fraudă de mari proporţii. Conform agenţiei de presă, autorul principal ar fi fost soţul ei, deja arestat de câteva zile. Au fost prezentate şi imagini din momentul arestării lui, şi atunci l-am văzut prima oară. Am rămas fără grai: era un bărbat extrem de arătos. Aproape ireal de frumos, ca un fotomodel. Era şi mai tânăr decât soţia lui cu şase ani.

Bineînţeles, n-aveam nici un motiv să fiu şocat de faptul că F* se căsătorise cu un bărbat foarte atrăgător şi mai tânăr. Cupluri în care cei doi nu se potrivesc ca înfăţişare găseşti oriunde. Cunosc şi eu câteva. Dar, încercând să-mi imaginez viaţa lor sub acelaşi acoperiş, în apartamentul cochet din Daikanyama, n-am putut să nu mă simt descumpănit. Probabil că mulţi oameni, văzându-i pe cei doi la ştiri, au fost uimiţi de discrepanţa dintre ei, însă tulburarea mea era mult mai personală şi localizată, simţeam un fel de înţepături pe piele. Era ceva nesănătos, ca sentimentul de neputinţă care te cuprinde atunci când te vezi prins într-o înşelătorie stranie şi de mari proporţii.

Cei doi erau acuzaţi de deturnare de fonduri. Creaseră o companie-fantomă de investiţii şi-i păcăleau pe oamenii de rând să depună bani, promiţându-le dobânzi mari. în realitate, nu gestionau deloc investiţiile, ci doar mutau banii din stânga-n

dreapta ca să acopere golurile. O şarlatanie grosolană, care în mod evident n-avea cum să ţină prea mult. Nu pricepeam nici mort de ce o femeie inteligentă şi care înţelegea atât de profund muzica lui Schumann acceptase să se implice într-o asemenea ilegalitate, fără cale de întoarcere. Poate că, în relaţia ei cu acel bărbat, vreo forţă negativă, inevitabilă, o atrăsese în vârtejul infracţiunii. Poate că în centrul acelui vârtej sălăşluia chiar demonul ei.

Daunele se ridicau la peste un miliard de yeni, iar cei mai mulţi dintre păgubiţi erau oameni în vârstă, care trăiau din pensie, şi care acum îşi pierduseră economiile de-o viaţă. Pe câţiva i-am văzut intervievaţi la ştiri. îmi părea rău pentru ei, dar nu credeam că-şi pot recupera banii. Până la urmă, era o metodă de fraudă arhicunoscută. Cum de se lăsaseră atâţia oameni atraşi de o minciună mediocră? Sau poate că tocmai mediocritatea îi atrăgea. Pe lumea asta există nenumăraţi escroci, şi tot atâţia oameni creduli. Oricum ar fi fost prezentată ştirea şi oricine ar fi fost declarat vinovat, ăsta era adevărul, limpede ca mareea.

— Şi acum ce-ai de gând să faci? m-a întrebat soţia când s-a încheiat ştirea.

— Adică? Ce-aş putea să fac? am replicat eu, stingând televizorul din telecomandă.

— Păi nu e prietena ta?

— Ne întâlneam din când în când şi ascultam muzică împreună. în rest, nu ştiu nimic despre ea.

— Nu ţi-a sugerat să investeşti şi tu?

Am clătinat din cap, în tăcere. F* nu încercase să mă amestece în povestea ei. De atâta lucru eram sigur.

— N-am stat de vorbă prea mult, dar niciodată nu mi s-a părut că ar putea face ceva rău, a spus soţia mea. Până la urmă, nu poţi să-i cunoşti pe oameni.

N-avea întru totul dreptate, mi-a trecut prin cap brusc. F* avea un fel de carismă, ceva ce-i atrăgea pe oameni. Iar acolo - adânc ascunsă în trăsăturile sale neobişnuite - era o forţă care pătrundea în inimile şi în minţile lor. Asta mi-a stârnit şi mie curiozitatea pentru ea. Când puterea ei de atracţie se împletea cu

înfăţişarea frumoasă a soţului mai tânăr, multe lucruri deveneau posibile. Oamenii nu se puteau opune acelei combinaţii şi le picau în plasă. Se crease un fel de ecuaţie a răului, mai presus de logică şi de bun-simţ. Deşi nu se putea şti exact ce anume îi unise pe aceşti doi oameni atât de nepotriviţi, făcându-i un întreg.

Timp de câteva zile, cazul a fost reluat la ştiri, fiind difuzate aceleaşi imagini. Ochii ei ca de peşte privind în gol, ochii soţului celui frumos şi mai tânăr îndreptaţi către camerele de filmat. El avea colţurile buzelor ridicate, poate dintr-un reflex. Aşa cum fac dinadins actorii, pentru mai mult efect. Părea că zâmbeşte întregului univers. îl puteai bănui şi că poartă o mască foarte bine lucrată. în orice caz, după vreo săptămână, cazul a fost dat uitării. Posturile de televiziune, cel puţin, îşi pierduseră interesul. Am încercat să urmăresc povestea în ziare sau reviste săptămânale, dar şi acestea au tăcut în scurt timp. Aşa cum un fir de apă e înghiţit de pământ.

F* dispăruse complet din lumea mea. Nu ştiam unde e. N-aveam cum să aflu dacă era în arest sau chiar la închisoare, sau dacă fusese eliberată pe cauţiune şi se întorsese acasă. N-am găsit nici articole despre un eventual proces. Dar, cel mai probabil, ţinând cont de anvergura fraudei, fusese judecată şi primise o sentinţă. După cum reieşea din ziare, era limpede
că-şi ajutase concret soţul să comită ilegalităţile.

A trecut multă vreme de atunci, dar eu încă încerc, pe cât posibil, să merg la concertele unde se cântă şi *Carnavalul.* întotdeauna privesc atent în sală, iar în timpul pauzei mă plimb prin foaier, cu un pahar de vin în mână, căutând-o. N-am întâlnit-o niciodată, dar mereu mă aştept să răsară din mulţime.

Ori de câte ori apare vreun CD nou cu piesa, mi-l cumpăr. îi dau un punctaj şi-l adaug clasamentului din caietul meu. Au apărut multe versiuni noi, dar preferata mea a rămas interpretarea lui Rubinstein. Pianul lui Rubinstein nu smulge măştile de pe feţele oamenilor ci, uşor, ca o adiere, se strecoară prin crăpătura dintre mască şi chip.

Fericirea e relativă. Nu-i aşa?

Să vă povestesc ceva ce s-a întâmplat cu mult înainte de toate acestea.

O dată, când eram student, m-am întâlnit cu o fată care nu era prea atrăgătoare. De fapt, nu era *deloc* atrăgătoare. Fusese o întâlnire dublă, la invitaţia unui prieten, iar ea venise ca să fie partenera mea. Fata stătea în acelaşi cămin cu iubita prietenului meu şi era cu un an mai mică decât mine. Am mâncat toţi patru ceva, apoi ne-am despărţit, doi câte doi. Era pe la sfârşitul toamnei.

Eu şi fata ne-am plimbat prin parc, apoi am intrat într-o cafenea şi am stat puţin de vorbă la o cafea. Era destul de scundă şi avea ochii mici, dar se vedea imediat că are o personalitate plăcută. Vorbea încet, din timiditate, şi limpede. Avea probabil coardele vocale foarte bune. Făcea parte din clubul de tenis al universităţii. Părinţii ei erau pasionaţi de tenis, iar ea jucase de când era mică. Păreau o familie foarte sănătoasă. Probabil că se şi înţelegeau bine. însă eu nu jucasem tenis aproape niciodată, aşa încât nu prea puteam discuta despre asta. Mie îmi plăcea jazzul, însă ea nu ştia nimic despre jazz. Nu găseam subiecte comune. Totuşi, pentru că voia să-i spun mai multe despre jazz, i-am vorbit despre Miles Davis şi Art Pepper. I-am povestit cum ajunsesem să fiu pasionat de acest gen de muzică şi ce anume era interesant. Mă asculta fascinată, deşi nu sunt sigur cât înţelegea. Pe urmă am condus-o la staţia de tren şi acolo ne-am despărţit.

înainte să plece, mi-a dat numărul de telefon de la cămin. L-a scris pe o foaie albă din agendă, a rupt-o cu grijă şi mi-a întins-o. Dar n-am sunat-o niciodată.

La câteva zile după întâlnirea dublă l-am văzut pe prietenul care aranjase totul. Şi-a cerut scuze:

— Te rog să mă ierţi că ţi-am adus aşa o urâtă! Iniţial invitasem o fată mai atrăgătoare, dar a avut ceva de făcut în ultima clipă şi n-a mai putut veni. în momentul ăla nu mai era nici o altă fată în cămin, aşa că, vrând-nevrând, am invitat-o pe urâtă. Prietena mea îţi transmite şi ea scuze. îţi promitem că ne revanşăm data viitoare.

Brusc, am avut chef s-o sun. în nici un caz nu era o frumuseţe,

dar nu era nici *urâtă.* E o mare diferenţă între cele două concepte, iar eu nu voiam să las lucrurile aşa. Era pentru mine - cum să spun? — o chestiune importantă. O chestiune de sentiment. Probabil că n-avea să devină iubita mea. Cu siguranţă nu. Dar puteam să ne mai întâlnim o dată şi să mai stăm de vorbă. Nu ştiu despre ce am fi putut vorbi, însă nu conta. Voiam să nu rămână, în mintea mea, doar cu eticheta de „Urâta“.

Dar n-am mai găsit hârtiuţa pe care îmi scrisese numărul de telefon. Credeam că o pusesem în buzunarul hainei, totuşi nu era acolo. Poate c-o aruncasem din greşeală, laolaltă cu nişte bonuri de care nu mai aveam nevoie. Probabil că aşa s-a întâmplat. în orice caz, din cauza asta n-am putut s-o sun. Dacă-l rugam pe prietenul meu, mi-ar fi dat el numărul de telefon de la camera căminului, dar n-aveam chef să-i văd reacţia când l-aş fi întrebat, aşa că am renunţat la idee.

Multă vreme nu m-am mai gândit la acest episod. Nu mi-a revenit deloc în minte. însă acum, scriind despre F* şi despre înfăţişarea ei, mi-am amintit brusc întâmplarea, cu multe amănunte.

La sfârşitul unei toamne, când aveam douăzeci de ani, am ieşit o dată cu o fată *nu foarte atrăgătoare* şi ne-am plimbat prin parc, la asfinţit. Pe urmă, la o cafea, i-am povestit despre saxofonul alto al lui Art Pepper, explicându-i cum reuşeşte să scoată uneori acele sunete scrâşnite, care nu erau vreun derapaj muzical, ci o expresie importantă a stării sale sufleteşti (da, chiar am folosit cuvintele astea!). La sfârşit, am rătăcit pe vecie hârtiuţa pe care mi-o dăduse, cu numărul ei de telefon. Cred că nu mai e nevoie s-o spun: „pe vecie“ e un timp foarte îndelungat.

Acestea nu sunt decât două întâmplări mărunte din viaţa mea. Două mici episoade pe drumul vieţii. Chiar dacă nu s-ar fi petrecut, viaţa mea de acum ar fi fost la fel. Dar amintirile lor mă vizitează uneori, bătând cale lungă până să ajungă la mine, şi-mi mişcă inima cu neaşteptată forţă. Ca un vânt de toamnă care se porneşte noaptea, răvăşind frunzele căzute din pădure, culcând la pământ ierburile de pe câmpuri şi izbind uşile caselor, iar şi iar.

Confesiunile unei maimuţe de Shinagawa

Am întâlnit-o pe maimuţa aceea bătrână la un mic han tradiţional japonez de lângă izvoarele termale M* din Prefectura Gunma, acum vreo cinci ani. Am ajuns să înnoptez la acel han rustic - sau, mai bine zis, decrepit şi gata să se prăbuşească - dintr-o pură întâmplare.

Călătoream de colo-colo, după bunul plac. Când am poposit în orăşelul cu ape termale şi am coborât din tren, trecuse deja de şapte seara. Toamna se apropia de sfârşit şi se înserase de mult. Totul era învăluit în întunericul albăstriu caracteristic zonelor muntoase. Dinspre creste cobora un vânt îngheţat care rostogolea pe străzi, cu un foşnet sec, frunzele galbene mari cât palma căzute din copaci.

Am străbătut centrul orăşelului căutând un loc de cazare, însă nici un hotel decent nu mai primea oaspeţi după ora cinei. Am intrat în vreo cinci sau şase, dar am fost refuzat de fiecare dată. în cele din urmă, am reuşit să găsesc un han cu izvor termal, într-un loc pustiu de la marginea oraşului, unde cazau fără cină inclusă. Era o dărăpănătură, o construcţie veche care, totuşi, nu avea deloc farmecul vechimii. Pereţii se strâmbaseră pe alocuri, iar reparaţiile erau vizibile şi nepotrivite cu stilul original. Cu greu ar fi rezistat unui cutremur. Mă rugam doar să nu vină unul mare în seara aceea sau a doua zi.

Nu serveau cina, dar micul dejun era inclus, iar preţul camerei era surprinzător de mic. Imediat după intrare era recepţia, foarte simplă. Acolo stătea un bătrân, complet chel, chiar şi fără sprâncene, căruia i-am plătit în avans. Pentru că nu avea sprâncene, părea că are ochii foarte mari, cu sclipiri ciudate. Pe perna de lângă el moţăia o pisică roşcată, mare şi bătrână. Cred că avea probleme de respiraţie, pentru că sforăia nefiresc de tare şi câteodată îşi ieşea din ritm. în acel han, toate erau vechi şi abia se mai ţineau.

Camera pe care o primisem era cât o debara, cu un bec slab, iar scândurile duşumelei de sub tatami scârţâiau înfiorător la fiecare pas. Dar nu puteam să ridic pretenţii: măcar aveam un acoperiş deasupra capului şi îmi ajungea că mă pot cuibări în

futon ca să dorm.

Mi-am lăsat în cameră geanta mare de umăr, singurul bagaj pe care-l aveam, şi am plecat în oraş (camera mea nefiind una care te îmbia la stat). Am intrat într-un mic restaurant [19] tradiţional de *soba* şi am luat o cină simplă. Nici un alt fel de restaurant nu mai era deschis în zonă. Am comandat mai întâi o bere şi nişte gustări, apoi am mâncat un bol cu *soba.* Tăiţeii nu erau cine ştie ce, iar supa, călâie, dar nici aici nu puteam avea pretenţii. Era mult mai bine decât să mă fi culcat cu stomacul gol. După ce am terminat masa, am căutat un magazin non-stop, fiindcă voiam să-mi iau nişte snackuri şi o sticlă mică de whisky, dar n-am găsit nici unul. După opt seara mai erau deschise doar standurile de tras la ţintă, tipice pentru orăşelele de genul ăsta. Vrând-nevrând, m-am întors la han, [20] m-am schimbat în *yukata* şi am coborât la baia comună.

Prin comparaţie cu clădirea şi cu toate obiectele din dotare, baia era minunată. Apa fierbinte din bazin, provenită direct de la un izvor termal, era densă, de un verde închis, şi mirosea puternic a sulf. Niciodată nu mai întâlnisem un miros atât de puternic la vreun izvor termal. M-am cufundat în bazin, încălzindu-mi oasele. Eram singurul din baie (nu ştiu dacă mai erau şi alţi turişti cazaţi la han) şi m-am putut bucura pe îndelete de apa caldă. După o vreme am simţit că mă ia ameţeala. Am ieşit din bazin să mă răcoresc puţin, apoi am intrat la loc. Mă gândeam că, până la urmă, nimerisem bine la acest han pe jumătate părăginit: la un hotel mai bun m-aş fi înghesuit cu vreun grup de turişti gălăgioşi, veniţi să se îmbăieze în acelaşi timp, şi nu mi-ar fi tihnit deloc.

Intrasem deja a treia oară în bazin când maimuţa a deschis cu zgomot uşa glisantă din sticlă mată. „Vă cer scuze“, a spus cu voce joasă şi a intrat. Mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că e o maimuţă. Eram puţin ameţit din cauza apei fierbinţi şi nici nu mă aşteptam să aud o maimuţă vorbind. De fapt, un maimuţoi. Cu mintea goală, i-am privit o vreme silueta prin

aburii groşi din baie.

Maimuţoiul a închis uşa în urma lui şi s-a apucat să adune găletuşele de clătit împrăştiate prin încăpere , apoi a introdus un termometru mare în bazin şi a verificat temperatura apei. Se uita concentrat la scala termometrului, cu ochii mijiţi, ca un bacteriolog care studiază un agent patogen nou descoperit.

— Cum vi se pare apa? m-a întrebat.

— Foarte bună, mulţumesc, i-am răspuns.

Mi-am auzit vocea reverberând molatecă prin aburii denşi. Aproape că avea ceva mitologic în timbru. Nici nu mi se părea că-mi aparţine; suna mai degrabă ca un ecou din trecut, revenit din adâncul unei păduri. Ecoul acela... dar staţi aşa! Ce căuta o maimuţă aici? Şi de ce avea glas omenesc?

— Doriţi să vă frec pe spate? m-a întrebat maimuţa cu aceeaşi voce joasă.

Aducea a glas de bariton de cor *doo tuop* şi nu i se potrivea deloc. Dar nu avea vreun defect de pronunţie şi, dacă ascultai cu ochii închişi, ai fi zis că vorbeşte un om.

— Da, mulţumesc, i-am răspuns.

Nu ţineam neapărat să mă frece cineva pe spate, dar mă temeam că, dacă l-aş refuza, ar putea să creadă că am ceva cu el. Era amabil din partea lui să se ofere, iar eu nu voiam să rănesc sentimentele unei maimuţe. Aşa că am ieşit din bazin şi m-am aşezat pe un scăunel din lemn, cu spatele la el.

Maimuţoiul nu purta haine. Dar nu mi s-a părut ciudat, pentru că maimuţele nu poartă haine de felul lor. Părea destul de bătrân şi avea blana înspicată cu fire albe. A luat un prosopel, l-a săpunit şi a început să mă frece pe spate cu multă îndemânare.

— S-a făcut destul de frig zilele acestea, a început el conversaţia.

— Aşa este.

— în curând o să ningă. Prin părţile noastre, când se aşază zăpada, e mult de muncă la curăţatul acoperişurilor.

A tăcut câteva clipe, iar eu am profitat ca să-l întreb:

— Aşadar, stăpâneşti limbajul omenesc?

— Da, a răspuns el repede; probabil că toată lumea îl

întreba. Am fost crescut de oameni, şi astfel am deprins şi limba. Am locuit vreme îndelungată la Tökyö, în cartierul Shinagawa.

— Unde anume în Shinagawa?

— Pe la Gotenyama.

— E o zonă foarte frumoasă.

— Da, precum spuneţi, este un cartier foarte plăcut. Se află acolo şi Parcul Gotenyama, iar locul e plin de verdeaţă.

în acel punct, conversaţia noastră s-a întrerupt. El a continuat să-mi frece spinarea energic (şi era foarte plăcut), iar eu încercam să procesez raţional toată informaţia. O maimuţă crescută în Shinagawa? Parcul Gotenyama? Cum putea o maimuţă să vorbească omeneşte atât de cursiv? La prima vedere, era o maimuţă ca toate celelalte.

— Eu locuiesc în cartierul Minato, am spus, deşi nu prea avea sens s-o fac.

— Ah, înseamnă că am fost aproape vecini! a exclamat el pe un ton prietenos.

— Ce fel de oameni te-au crescut în Shinagawa?

— Stăpânul meu era profesor universitar. Preda fizica la Universitatea Tökyö Gakugei.

— Un intelectual, deci.

— întocmai. Era pasionat de muzică, mai presus de orice. îi iubea pe Bruckner şi Richard Strauss. De aceea îmi place şi mie muzica aceasta. Am ascultat mult, încă de mic. Am devenit pasionat pe nesimţite, cum se spune.

— îţi place Bruckner?

— Da, *Simfonia nr.* 7. Partea a treia, în mod deosebit, mi se pare înălţătoare.

— Eu ascult des *Simfonia nr. 9,* am spus. Deşi, iarăşi, nu prea avea sens s-o fac.

— A, da, şi aceea este foarte frumoasă, a încuviinţat maimuţa.

— Profesorul te-a învăţat să vorbeşti?

— Da. Nu avea copii şi, poate pentru a le suplini lipsa, s-a ocupat de mine oricând avea timp la dispoziţie. Era foarte răbdător şi preţuia mult ordinea şi disciplina. Era deosebit de

serios şi spunea întotdeauna că singura cale către înţelepciune este repetarea acţiunilor precise. Soţia sa era tăcută, dar blândă, şi se purta întotdeauna frumos cu mine. Cei doi se înţelegeau foarte bine şi, să-mi fie iertat că pomenesc aşa ceva în faţa unui străin, activităţile lor nocturne puteau fi chiar foarte intense.

— Serios?

în cele din urmă, maimuţa m-a clătit pe spate şi a spus, cu o plecăciune politicoasă:

— Să vă fie de bine!

— îţi mulţumesc mult! A fost foarte plăcut. Că veni vorba, eşti angajat aici?

— Da. Mi s-a permis să lucrez aici. Hotelurile mai mari şi mai pretenţioase nici nu s-ar gândi să angajeze o maimuţă, dar aici e nevoie de mână de lucru întotdeauna şi, dacă cineva le poate fi de folos, cu atât mai bine. Totuşi, eu fiind doar o maimuţă, primesc salariul minim şi nu pot face decât treburile unde nu dau nas în nas cu oaspeţii. Curăţ baia, fac curat prin camere, astfel de lucruri. Turiştii s-ar speria dacă ar veni o maimuţă să le aducă ceaiul. Nici la bucătărie nu pot ajuta, din cauza Legii pentru igiena alimentelor.

— Lucrezi de multă vreme aici?

— De vreo trei ani.

— Dar, până să ajungi să te stabileşti aici, probabil că ai trecut prin tot felul de experienţe?

A încuviinţat din cap energic:

— Chiar aşa!

Am ezitat puţin, dar până la urmă l-am întrebat:

— Dacă nu te deranjează, n-ai vrea să-mi povesteşti mai multe despre tine?

Maimuţa s-a gândit un pic, apoi mi-a răspuns:

— Cum doriţi. Dar să nu vă imaginaţi că sunt lucruri interesante. La ora zece termin programul şi, dacă n-aveţi nimic împotrivă, vă pot vizita în camera dumneavoastră.

N-aveam nimic împotrivă.

— Dacă nu ţi-e greu, când vii ai putea să-mi aduci şi nişte bere?

— Desigur. Am să pregătesc nişte bere rece. Marca Sapporo vă convine?

— Nu contează de care e. Bei şi tu bere?

— Mai beau uneori, câte un pic.

— Atunci, te rog să aduci două sticle mari.

— Desigur. Dacă nu mă înşel, sunteţi cazat în camera Araiso?

— Da.

— Şi totuşi, nu vi se pare ciudat? La un han din vârful muntelui, o cameră numită „Ţărm stâncos bătut de valuri“? He he he!

Avea un râs ciudat. De fapt, era prima oară în viaţă când auzeam o maimuţă râzând. Dar îmi închipui că şi ele râd sau plâng. De vreme ce unele chiar şi vorbesc.

— Apropo, cum te cheamă? l-am întrebat.

— Nu am un nume propriu-zis. Lumea mă strigă „Maimuţa din Shinagawa“.

A deschis uşa glisantă din sticlă, a ieşit făcându-mi o plecăciune din prag, apoi a închis-o la loc, cu grijă.

Puţin după ora zece, maimuţa a venit în camera Araiso, aducând pe o tavă două sticle cu bere. (Nu pricepeam nici eu de ce camera purta un asemenea nume. Era mică şi sărăcăcioasă, mai degrabă o debara, şi nicăieri nu se zărea vreun semn care ar fi putut-o lega de un „ţărm bătut de valuri”.) Pe tavă, în afară de bere mai adusese şi un desfăcător, două pahare, nişte sepie uscată şi o pungă cu „sâmburi de *kaki”,* snackurile mici şi picante din orez nelipsite de lângă bere. Era o maimuţă foarte îndatoritoare.

De data asta purta haine. Avea un tricou gros, cu mâneci lungi, pe care era imprimat „I love NY“, şi pantaloni de trening gri. Probabil că-i rămăseseră mici vreunui copil şi că le primise de la cineva.

Pentru că nu era nici o măsuţă în cameră, ne-am aşezat pe pernele *zabuton* subţiri, cu spatele rezemat de perete. Maimuţa a desfăcut o bere şi a turnat în pahare. Am ciocnit în tăcere.

— Vă mulţumesc pentru tratație, a spus el, dând pe gât berea rece cu vădită plăcere.

Am băut şi eu. Mă simţeam tare ciudat să stau aşa, lângă o maimuţă, şi să bem bere cot la cot, dar cred că şi asta era o chestiune de obişnuinţă.

— Ah! Nimic nu se compară cu o bere bună după o zi de muncă! a exclamat el ştergându-se la gură cu dosul palmei, care era păros. Dar, fiind maimuţă, sunt destul de rare ocaziile în care pot să beau o bere.

— Locuieşti aici?

— Da. E o cămăruţă în pod unde mi se permite să-mi întind aşternutul şi să dorm. Câteodată umblă şoarecii pe-acolo şi nu mă pot odihni foarte bine, dar pentru o maimuţă e destul să aibă un acoperiş deasupra capului şi trei mese pe zi... deşi nu pot spune că e raiul pe pământ.

Pentru că-şi golise paharul, i-am mai turnat.

— Sunteţi foarte amabil, mi-a spus el politicos.

— Ai trăit vreodată cu suratele tale?

Aveam foarte multe lucruri să-l întreb.

— Da, în câteva rânduri, a răspuns, iar chipul i s-a umbrit puţin şi ridurile din jurul ochilor i s-au adâncit. Din anumite motive, am fost alungat din Shinagawa. M-au capturat şi m-au relocat în Parcul Natural Takasakiyama, unde, după cum ştiţi, sunt vestitele colonii de maimuţe. La început am crezut că voi putea trăi acolo în linişte, dar până la urmă n-a fost aşa. Fiind crescut într-o casă de om, de către un profesor universitar şi soţia sa, nu mi-am putut deschide sufletul în faţa celorlalte maimuţe - deşi, firește, le consider neamul meu. Nu aveam prea multe în comun, iar comunicarea era greoaie. „Vorbeşti ciudat!“ îmi ziceau râzând de mine şi mă necăjeau mereu. Femelele se uitau la mine şi chicoteau. Maimuţele observă imediat cele mai mici diferenţe. Din punctul lor de vedere, mă purtam caraghios. Uneori erau iritate, alteori se înfuriau de-a dreptul. De aceea mi-a fost din ce în ce mai greu să stau cu ele şi, la un moment dat, m-am îndepărtat de colonie şi am trăit pe cont propriu. Am devenit, cum s-ar spune, maimuţoiul vagabond.

— Cred că te-ai simţit foarte singur.

— într-adevăr! Nimeni nu mă ocrotea şi trebuia să-mi găsesc singur de-ale gurii, mă descurcam cum puteam. însă cel mai greu mi-a fost să nu comunic cu nimeni. Nu vorbeam nici cu maimuţele, nici cu oamenii. O asemenea izolare este foarte greu de suportat. Bineînţeles, veneau mulţi turişti la Takasakiyama, dar nu-mi permiteam să intru în vorbă cu cine se nimerea. S-ar fi iscat un mare haos. Astfel, eram doar un individ singuratic, fără rostul său, fiindcă nu aparţineam nici societăţii maimuţelor, nici societăţii umane. A fost o perioadă foarte dureroasă pentru mine.

— Şi nu puteai nici să-l asculţi pe Bruckner.

— Da, el nu exista în acel univers, a răspuns maimuţa de Shinagawa.

Apoi a sorbit o gură de bere. M-am uitat foarte atent la el, dar, pentru că oricum avea faţa roşie, n-am depistat vreo urmă de roşeaţă în plus, semn că s-ar fi îmbătat. O fi ţinut la alcool. Sau poate că maimuţelor nu li se citeşte beţia pe faţă.

— încă un lucru care m-a măcinat mult a fost relaţia cu sexul feminin.

— Aha. Relaţia cu sexul feminin însemnând...?

— Pe scurt, nu simţeam nici un fel de atracţie trupească pentru femelele din specia mea. Am avut de nenumărate ori ocazia, dar, cum să spun, nu mi-au trezit deloc interesul.

— Adică, deşi erau maimuţe, nu simţeai dorinţă sexuală?

— întocmai. Deşi mă simt stânjenit s-o mărturisesc, am descoperit că-mi stârneau pasiunea numai femeile, cele din specia umană, adică.

Mi-am golit paharul în tăcere. Apoi am deschis punga cu „sâmburi de *kaki"* şi mi-am turnat în palmă.

— Asta e ceva ce ar putea crea probleme serioase.

— Chiar *foarte* serioase. în primul rând, fiind maimuţă, nu mă pot aştepta ca vreo femeie să răspundă dorinţelor mele. Ar fi o atitudine greşită şi din punct de vedere genetic.

Am tăcut, aşteptând continuarea. Maimuţa s-a scărpinat zdravăn în dosul urechii şi a reluat:

— Aşa că a trebuit să găsesc altă metodă, foarte

personală, ca să mă eliberez de tensiunea acestor dorinţe neîmplinite.

— Ce fel de „altă metodă“?

Ridul dintre sprâncene i s-a adâncit, iar faţa roşie i-a devenit pământie.

— S-ar putea să nu mă credeţi - de fapt, cu siguranţă n-o să mă credeţi - dar, de la o vreme, am început să fur numele femeilor de care mă îndrăgostesc.

— Să le furi numele?

— Da. Nu ştiu cum, dar cred că m-am născut cu această abilitate specială. Dacă vreau, pot să fur numele cuiva şi să mi-l însuşesc.

Eram din nou confuz.

— Nu sunt sigur că am înţeles, i-am spus. Atunci când furi numele cuiva, acea persoană şi-l pierde definitiv?

— Nu. Nu şi-l pierde complet. Eu îi fur doar o parte, o fărâmă. Dar, fără acea fărâmă, numele îşi pierde consistenţa şi se diluează, devine mai uşor. Aşa cum umbra noastră pe pământ e mai slabă când intră soarele în nori. De multe ori, ele nici nu-şi dau seama de pierdere. Au doar sentimentul că ceva e puţin ciudat.

— Dar sunt şi unele care simt limpede faptul că li s-a furat o părticică din nume?

— Da, firește. Câteodată nu-şi mai amintesc cum le cheamă. Sigur că este foarte neplăcut. Uneori nu-şi mai recunosc numele, ceea ce, în anumite cazuri, duce chiar la crize de identitate. Toate astea se întâmplă din vina mea. Pentru că eu le-am furat numele. îmi pare foarte rău, şi de multe ori am conştiinţa încărcată. Deşi ştiu foarte bine că n-ar trebui s-o fac, totuşi nu mă pot abţine. Nu încerc să mă justific, dar pur şi simplu aşa îmi dictează nivelul de dopamină: „Hai, că nu e ilegal! Fură-i numele!”.

L-am privit lung, cu braţele încrucişate. Aşa îi dicta dopamina? în cele din urmă am spus:

— Dar furi doar numele femeilor pentru care simţi o pasiune, dorinţă sexuală, nu-i aşa?

— Da. Nu fur aşa, fără discernământ, numele cui se nimereşte.

— Câte nume ai furat până acum?

Maimuţoiul a numărat pe degete murmurând, cu o expresie concentrată.

— Şapte, în total. Am furat numele a şapte femei.

Nu-mi dădeam seama dacă e un număr mare sau nu.

— Cum le furi, dacă nu te deranjează să-mi spui şi mie?

— în principal prin puterea gândului. Prin concentrare şi energie psihică. Dar asta nu e suficient, îmi trebuie şi un obiect concret, ceva pe care să fie scris numele persoanei. Un act de identitate e cel mai eficient. Permisul de conducere, carnetul de student, cârdul de sănătate, paşaportul... Merg şi ecusoanele. Trebuie să obţin un astfel de document. în general le fur, n-am altă soluţie. Fiind maimuţă, mi-e foarte uşor să mă strecor nevăzut în camera cuiva când e plecat. Acolo caut un lucru pe care e trecut numele şi plec cu el.

— Apoi, cu ajutorul unui obiect pe care e scris numele femeii şi cu puterea gândului, îi furi numele?

— Exact. Mă uit îndelung la nume, îmi concentrez sentimentele şi absorb în propria conştiinţă numele persoanei iubite. Asta cere mult timp şi efort psihic şi fizic, dar până la urmă reuşesc. Astfel, o părticică din ea devine parte din mine. Iar afecţiunea mea şi dorinţa mea, care până atunci nu-şi găseau locul, sunt împlinite.

— Chiar şi fără implicare fizică, trupească?

A încuviinţat energic.

— Da. Oi fi eu maimuţă, dar nu mă pretez la vulgarităţi. Mi-e de-ajuns să-mi însuşesc numele femeii pe care o iubesc. Este, strict vorbind, un fel de perversiune sexuală, dar e în acelaşi timp şi o pură iubire platonică. Iubesc în secret numele pe care-l port în inimă. Ca o adiere care suflă uşor peste câmpie.

— Hmm, am făcut eu impresionat. Asta s-ar putea numi forma supremă de iubire.

— Da, într-un anumit sens, e forma supremă de iubire. Dar, în acelaşi timp, este şi o formă supremă de singurătate. Ca

cele două feţe ale unei monede, lipite împreună, şi care nu pot fi despărţite.

Conversaţia s-a oprit aici. O vreme, amândoi am băut bere şi am ronţăit din snackuri şi sepia uscată.

— Ai mai furat numele cuiva de curând?

A clătinat din cap, apoi şi-a ciupit un smoc de blană deasă de pe braţ, vrând parcă să se încredinţeze că e maimuţă.

— Nu. în ultima vreme n-am mai furat nume. De când am ajuns aici, am luat hotărârea să încetez. Şi astfel, sufletul acestei maimuţe neînsemnate şi-a găsit pacea. îmi petrec viaţa în linişte, purtând în suflet, ca pe o comoară, numele celor şapte femei.

— Mă bucur să aud! i-am spus.

— Vă rog să-mi iertaţi îndrăzneala, dar, dacă-mi permiteţi, aş vrea să vă împărtăşesc părerea mea, strict personală, despre dragoste.

— Desigur! i-am răspuns.

A clipit larg de câteva ori. Genele lungi s-au mişcat ca frunzele unui palmier în bătaia vântului. Apoi a tras aer în piept, adânc. Ca un sportiv care se pregăteşte pentru săritura în lungime.

— Eu cred că dragostea este pentru noi combustibilul absolut necesar vieţii. Uneori se poate sfârşi. Alteori nu dă roade. Dar, chiar dacă se stinge sau dacă e neîmpărtăşită, îţi rămâne în minte amintirea persoanei pe care ai iubit-o, de care te-ai îndrăgostit. Asta este pentru noi o preţioasă sursă de căldură. Fără ea, sufletul omului - sau al maimuţei - devine un pustiu îngheţat. Acolo nu străbat razele soarelui şi nu cresc florile sălbatice ale păcii, nici copacii speranţei. Eu port aici, în suflet (a spus, ducându-şi mâna la pieptul păros), ca pe un lucru de mare preţ, numele celor şapte femei frumoase de care m-am îndrăgostit odinioară. Vor fi focul care mă va încălzi în nopţile friguroase, pentru restul vieţii mele personale.

A chicotit şi a clătinat uşor din cap de câteva ori.

— Ce ciudat sună! E ca o contradicţie în termeni: „viaţa *personală* a unei maimuţe”. Ha, ha!

Se făcuse unsprezece şi jumătate când am terminat ambele sticle de bere.

— Este timpul să mă retrag, a spus maimuţa. Vă rog să mă scuzaţi. M-am simţit atât de bine, încât am turuit vrute şi nevrute.

— Dimpotrivă, a fost o conversaţie foarte interesantă! am protestat eu.

Poate că „foarte interesantă” nu era cea mai justă expresie. Doar simplul fapt de a vedea o maimuţă vorbind şi bând bere era, în sine, o experienţă unică. Adăugând la asta pasiunea pentru Bruckner şi obiceiul de-a fura numele femeilor pe care le iubea (sau pentru care simţea dorinţă), povestea deja depăşea sfera interesantului. Era de-a dreptul *incredibilă.* Dar, nevrând să-i stârnesc maimuţei cine ştie ce sentimente, am ales o expresie mai potolită.

Când ne luam rămas-bun, i-am dat o bancnotă de 1.000 de yeni ca bacşiş. „Nu e o sumă mare, dar m-aş bucura să-ţi cumperi ceva bun de mâncare.” Maimuţa a refuzat întâi, dar, la insistenţa mea, a acceptat, împăturind bancnota şi băgând-o cu grijă în buzunarul pantalonilor de trening.

— Vă mulţumesc din suflet! Aţi avut amabilitatea să-mi ascultaţi povestea absurdă, m-aţi cinstit cu bere, iar acum mă trataţi cu atâta generozitate! Vă sunt profund recunoscător.

Apoi a pus pe tavă sticlele goale şi paharele şi a ieşit cu ele.

A doua zi de dimineaţă am plecat de la han, urmând să mă întorc la Tokyo. N-am văzut nicăieri maimuţa. La recepţie nu mai erau nici bătrânul straniu, chel şi fără sprâncene, nici pisica bătrână cu probleme de respiraţie. Apăruse în schimb o femeie grasă, între două vârste, nu foarte sociabilă. Am vrut să-i plătesc berea din ajun, dar ea mi-a spus, ferm, că nu consumasem nimic în cameră şi, ca atare, n-aveam costuri suplimentare. La han aveau numai berea la doză care se putea
cumpăra de la automat. Nu ţineau bere la sticlă.

Eram din nou confuz. în capul meu, fragmente de realitate şi de imaginar îşi schimbau locul între ele. Eram convins că în ajun băusem două sticle mari de bere Sapporo, în compania unei maimuţe care îmi istorisise povestea vieţii ei.

Mi-a trecut prin minte să-i pomenesc femeii despre maimuţă, dar am renunţat repede la idee. Poate că personajul nici nu exista în realitate şi era doar o halucinaţie de-a mea, din cauză că stătusem prea mult în apa fierbinte a izvorului termal. Sau poate că fusese un vis lung şi foarte realist. Dacă aş fi spus din senin: „Aveţi aici la han un angajat mai în vârstă, o maimuţă care poate să vorbească, nu-i aşa?“, cred că aş fi contrariat-o foarte tare, dacă nu cumva m-ar fi considerat nebun. Poate că maimuţa era angajată la negru şi nu voiau să vorbească despre ea, ca să nu afle Fiscul sau Direcţia de Sănătate Publică (ceea ce era foarte plauzibil).

În tren, la întoarcere, am depănat din nou în minte povestea maimuţei, notând într-un carnet toate amănuntele pe care mi le aminteam. Aveam de gând ca, odată întors la Tokyo, să rescriu pe larg totul, de la cap la coadă.

Dacă maimuţa exista cu adevărat - iar eu unul nu puteam să cred altceva - nu-mi dădeam seama cât puteam lua de bun din ceea ce-mi povestise la bere. îmi era foarte greu să judec obiectiv. Era posibil să furi numele femeilor şi să ţi le însuşeşti? Să fi fost o abilitate unică, pe care doar maimuţa din Shinagawa o avea? De unde ştiam că nu inventase totul? Sigur că nu auzisem niciodată de maimuţe mitomane, dar, de vreme ce stăpânea graiul omenesc atât de bine, nu era complet exclus, realist vorbind, să fi spus şi minciuni.

Eu, în meseria mea, am ascultat poveştile multor oameni şi am ajuns să-mi dau seama destul de bine dacă cineva fabulează sau spune adevărul. Când oamenii vorbesc mai mult, ajungi să intuieşti, din detalii sau din semnalele pe care le transmit, dacă sunt credibili sau nu. Nu mi se părea că maimuţa din Shinagawa ar fi scornit întreaga poveste. N-am simţit nimic artificial în privirea ei sau în expresie. Pauzele pe care le făcea când cădea puţin pe gânduri, atitudinea, modul în care îşi alegea cuvintele - toate păreau naturale. Şi, mai presus de orice, voiam să-i validez onestitatea confesiunii, aproape dureroasă.

După călătoria relaxantă, odată întors la Tokyo, am revenit la viaţa agitată de metropolă. Chiar dacă nu sunt implicat în proiecte

de anvergură, în ultima vreme mi se pare că sunt din ce în ce mai ocupat. Timpul trece tot mai repede, pesemne din cauza vârstei. Până la urmă n-am povestit nimănui despre maimuţa din Shinagawa şi nici n-am scris despre ea. M-am gândit că oricum nu m-ar crede nimeni. Şi iar m-ar acuza lumea că „inventez”. De asemenea, nu ştiam sub ce formă să scriu. Ar fi fost de-a dreptul ciudat să prezint lucrurile ca şi cum maimuţa ar exista în realitate, dar fără să pot aduce vreo dovadă. Iar dacă aş fi scris-o ca ficţiune, povestea n-ar fi avut intrigă şi nici deznodământ. Chiar înainte să mă apuc de scris, îmi imaginam deja expresia stânjenită a redactorului după ce mi-ar fi citit manuscrisul: „Mă jenez să vă întreb chiar pe dumneavoastră, autorul, dar aţi fi bun să-mi spuneţi care e subiectul povestirii?”.

Subiectul? Nu prea văd nici unul. E vorba doar de o maimuţă bătrână care vorbeşte şi care, într-un orăşel turistic din Prefectura Gunma, freacă spinările clienţilor de la izvorul termal, bea cu plăcere bere rece, se îndrăgosteşte de femei şi le fură numele. Ce subiect sau morală poate avea o asemenea poveste?

Vremea s-a scurs şi, tot luându-mă cu altele, amintirea acelei întâmplări neobişnuite din orăşelul cu izvoare termale a început să se estompeze. Oricât de vii ar fi nişte amintiri, până la urmă timpul le învinge.

Acum, după cinci ani, ca urmare a unei întâmplări care m-a pus puţin pe gânduri, am decis să scriu despre maimuţa din Shinagawa, pornind de la amintirile pe care le notasem sumar în carnet la vremea aceea. Dacă n-ar fi fost acel mic incident, n-aş fi scris povestea de acum.

într-o după-amiază am avut o întâlnire de serviciu la cafeneaua unui hotel din cartierul Akasaka. Persoana cu care stăteam de vorbă era editoarea unei reviste turistice. Avea în jur de treizeci de ani şi era foarte atrăgătoare. Micuţă de statură, cu părul lung, pielea catifelată şi nişte ochi mari şi fermecători. Era totodată o editoare foarte capabilă. Şi încă necăsătorită. Colaborasem cu ea de multe ori şi ne înţelegeam bine. După ce ne-am încheiat treaba, am rămas să mai stăm de vorbă, la o ceaşcă de cafea.

Telefonul mobil i-a sunat şi m-a privit, parcă cerându-şi scuze. I-

am făcut semn să răspundă. A verificat cine apela şi a răspuns. Era vorba de o rezervare pe care o făcuse undeva, la vreun restaurant sau hotel, sau o companie aeriană. A vorbit un timp, cu ochii în agendă, apoi m-a privit foarte stânjenită:

— Nu vă supăraţi, mi-a spus în şoaptă, acoperind telefonul cu palma. E foarte ciudat să vă întreb pe dumneavoastră, dar care e numele meu?

Mi s-a tăiat respiraţia o clipă, dar i-am spus, de parcă n-ar fi fost ceva ieşit din comun, numele şi prenumele ei. A încuviinţat din cap şi şi-a dat numele mai departe, la telefon. Pe urmă a închis şi şi-a cerut scuze.

— îmi pare rău. Dintr-odată, mi s-a şters complet numele din minte. Sunt foarte ruşinată.

— Vi se întâmplă aşa uneori? am întrebat-o eu.

Părea puţin încurcată, dar a încuviinţat.

— Da. în ultima vreme mi se tot întâmplă. Uit cum mă cheamă. E un gol total.

— Sunt şi alte lucruri pe care nu vi le mai puteţi aminti? De exemplu, ziua de naştere, sau numărul de telefon, sau PIN-ul de la card?

A scuturat energic din cap.

— Nu, deloc. Eu am, de felul meu, o memorie foarte bună. Ţin minte toate zilele de naştere ale prietenilor. Niciodată n-am uitat numele cuiva. Singurul lucru pe care nu mi-l pot aminti uneori e numele meu. Nu înţeleg de ce. După două-trei minute îmi revine memoria, dar cele două-trei minute de gol mă pun în mare încurcătură. Mă pierd şi intru în panică.

Am încuviinţat din cap în tăcere.

— Să fie un semn de Alzheimer timpuriu? m-a întrebat.

Am oftat.

— Ştiu şi eu? Nu sunt medic şi nu mă pricep. Când aţi început să aveţi simptomele? Adică, să nu vă mai puteţi aminti numele?

A căzut puţin pe gânduri, cu ochii mijiţi.

— Cred că acum vreo jumătate de an. îmi amintesc că am ieşit la un picnic ca să admir florile de cireş, şi n-am mai ştiut cum

mă cheamă. Cu siguranţă atunci a fost prima dată.

— Poate o să vi se pară o întrebare ciudată, dar, tot atunci, aţi pierdut ceva? Vreun act de identitate, cum ar fi permisul de conducere, paşaportul sau cârdul de sănătate?

S-a gândit câteva clipe, muşcându-şi uşor buzele.

— Da, acum c-aţi pomenit, mi se pare că în aceeaşi perioadă mi-am pierdut permisul de conducere. Mă odihneam într-o zi, la prânz, pe o bancă din parc şi-mi pusesem geanta chiar alături. Mi-am scos oglinjoara ca să mă rujez şi, când m-am uitat, geanta dispăruse. Nu-mi pot explica ce s-a întâmplat. Efectiv, îmi luasem ochii de la ea doar câteva secunde. N-am simţit nimic, n-am auzit zgomot de paşi. în jur nu era nici ţipenie de om. Era un parc foarte liniştit şi cu siguranţă că aş fi observat dacă s-ar fi apropiat cineva şi mi-ar fi furat geanta.

N-am spus nimic, aşteptând să continue.

— Dar a mai fost ceva ciudat: în aceeaşi după-amiază m-au sunat de la Poliţie şi mi-au spus că s-a găsit geanta. Fusese lăsată în faţa secţiei de lângă parc. Conţinutul era aproape intact. Banii, cartea de credit, celelalte cârduri, telefonul, toate erau acolo. Doar permisul de conducere lipsea. Atât mi se luase. Nici poliţiştilor nu le venea să creadă. Să nu furi banii, ci un permis de conducere, şi apoi să duci geanta în faţa secţiei?!

Am oftat încetişor şi am rămas tăcut.

— S-a întâmplat la sfârşitul lui martie. M-am dus imediat la biroul din Samezu şi mi-am refăcut permisul. A fost un incident bizar, dar fără pagube mari. Iar biroul din Samezu este foarte aproape de compania unde lucrez, aşa că n-am avut multe drumuri de bătut.

— Mi se pare că Samezu este în Shinagawa?

— Da, în zona Higashi-Oi. Compania noastră are sediul în Takanawa. Cu taxiul, ajungi imediat, a răspuns ea. Apoi, cu o privire bănuitoare, m-a întrebat: Vă gândiţi că e vreo legătură între faptul că-mi uit numele şi furtul permisului de conducere?

Am scuturat repede din cap. Nu era momentul să-i povestesc despre maimuţa din Shinagawa. Dacă aş fi făcut-o, probabil că aş fi fost nevoit să-i spun şi unde se află maimuţa, şi poate că s-ar fi

dus s-o caute personal, la han, ca s-o interogheze despre incident.

— Nu, nu cred că e vreo legătură. Am întrebat doar aşa, fiindcă implica numele dumneavoastră.

Nu părea foarte convinsă de explicaţia mea. Ştiam că e riscant, dar mai aveam să-i pun o întrebare foarte importantă:

— Apropo, aţi întâlnit recent vreo maimuţă?

— O maimuţă? Vă referiţi la animal?

— Da. O maimuţă adevărată, în carne şi oase, am răspuns eu.

A clătinat din cap.

— Nu, n-am mai văzut una de ani de zile. Nici la grădina zoologică, nici altundeva.

Să-şi fi reluat activitatea maimuţoiul din Shinagawa? Ori un infractor nou, cu aceeaşi metodă de operare? Un imitator? (Un *copycat monkey?)* Sau poate că nu fusese lucrarea unei maimuţe.

Nu voiam să cred că maimuţoiul din Shinagawa începuse din nou să „fure nume“. îmi spusese, cu convingere, că-i erau suficiente cele şapte nume de femeie pe care le purta în suflet şi că nu dorea decât să-şi ducă restul zilelor în linişte, în orăşelul cu ape termale din Prefectura Gunma. îl crezusem pe cuvânt. Dar poate că avea o obsesie, o tulburare cronică pe care raţiunea n-o putea ţine sub control. Poate că boala şi nivelul de dopamină îl împinseseră din nou s-o facă („Hai, că nu păţeşti nimic! Fură!“). Poate că s-a întors în Shinagawa şi şi-a reluat vechiul obicei.

S-ar putea ca şi eu, cândva, să fiu tentat să încerc. Uneori îmi vine acest gând absurd, în nopţile în care nu pot închide ochii. Să fac rost de un act de identitate sau de ecusonul unei femei pe care o doresc, să mă concentrez cu toată puterea asupra numelui ei şi să-l absorb, aşa încât să devină o părticică din mine. Oare cum m-aş simţi? Dar nu. Aşa ceva n-are cum să se întâmple. De felul meu nu sunt prea îndemânatic şi n-aş putea fura lucrul altuia. Chiar dacă acel *lucru* n-ar fi un obiect concret, iar furtul n-ar fi împotriva legii.

Suprema iubire şi suprema singurătate. De atunci, ori de câte ori ascult simfonia lui Bruckner, mă gândesc la „viaţa personală” a maimuţoiului din Shinagawa. Mi-l închipui dormind cuibărit în

futon-ul subţire, în cămăruţa lui din podul hanului dărăpănat. Şi-mi amintesc de berea pe care am băut-o împreună şi de snackurile pe care le-am mâncat în camera de hotel, şezând pe jos, cu spatele rezemat de perete.

De atunci n-am mai întâlnit-o niciodată pe frumoasa editoare de la revista de turism. Nu ştiu ce destin a avut numele ei. Sper că nu i-a atras mari neplăceri. Nu era vina ei. Dar, oricât de rău mi-ar părea, nu-i pot povesti despre maimuţa din Shinagawa.

Persoana întâi singular

Eu port foarte rar costum. Cel mult de două-trei ori pe an. Pentru că sunt excepţionale situaţiile în care trebuie s-o fac. în anumite ocazii, îmi pun un sacou casual, dar nu şi cravată. Nici pantofi din piele nu port. Asta este viaţa pe care mi-am ales-o sau, mai bine zis, aşa au ajuns să stea lucrurile.

Totuşi, uneori îmi pun costum şi cravată, chiar dacă nu e nevoie. De ce? Deschid dulapul să verific ce haine sunt acolo (dacă n-o fac, nu mai ştiu ce îmbrăcăminte am) şi, când văd costumele pe care le-am cumpărat, aproape nepurtate, cămăşile aflate încă în husa de plastic de la curăţătorie sau cravatele netede, care par că n-au fost niciodată înnodate, îmi pare rău pentru ele şi mă apuc să le probez. îmi pun şi cravate, încercând diverse tipuri de legături, mai mult ca să văd dacă-mi amintesc cum se fac. Mai exersez şi câte un nod cu adâncitură. Fac toate astea numai când sunt singur acasă. Pentru că, dacă mai e cineva, ar trebui să stau să-i explic de ce.

Apoi, odată ce m-am gătit, nu mă dezbrac imediat; dacă tot am făcut efortul, ies puţin din casă. Mă plimb prin oraş la costum şi cravată. Senzaţia e foarte plăcută. Mi se pare că, îmbrăcat în costum, mi se schimbă până şi expresia feţei şi modul cum păşesc. E foarte revigorant să simt că am ieşit din rutina zilnică. Doar că, după vreo oră de plimbare, senzaţia de noutate se diluează. Mă oboseşte costumul, iar cravata legată strâns parcă mă înăbuşă. Pantofii din piele fac un zgomot prea puternic pe asfalt. Mă întorc acasă, mă descalţ, îmi scot costumul şi cravata, mă schimb într-un trening vechi şi foarte purtat şi mă tolănesc pe canapea, relaxat. Este ritualul meu secret de o oră, complet

inofensiv - sau, măcar, de care nu mă simt vinovat.

În ziua aceea eram singur acasă. Soţia ieşise la un restaurant cu mâncare chinezească. Eu nu mănânc niciodată mâncare chinezească (s-ar părea că sunt alergic la unele dintre ingrediente), aşa că, ori de câte ori i se face poftă, invită câte o prietenă şi merg împreună.

După ce am luat o cină uşoară, mi-am pus un disc cu Joni Mitchell pe care nu-l mai ascultasem de mult, m-am aşezat pe fotoliul meu de lectură şi am citit dintr-un roman poliţist. Albumul îmi plăcea, iar romanul era cel mai recent al unuia dintre autorii mei preferaţi. Cu toate astea, nu-mi găseam liniştea şi nu mă puteam concentra nici la muzică, nici la lectură. M-am gândit să mă uit la un film pe care îl înregistrasem, dar nu m-a atras nici unul. Sunt câteodată şi astfel de zile, când, având timp liber, îţi propui să faci ce-ţi place, dar nu te poţi hotărî ce anume. „Vai, dar erau atâtea lucruri pe care voiam să le fac...” Mă tot învârteam prin cameră fără rost, când mi-a venit cheful să-mi pun un costum.

Am întins pe pat costumul Paul Smith albastru închis pe care mi-l luasem în urmă cu câţiva ani (îl cumpărasem de nevoie, dar nu-l purtasem decât de două ori), apoi am ales o cămaşă şi o cravată care să se potrivească. O cămaşă gri deschis, cu guler larg, şi o cravată de la firma Ermenegildo Zegna, cu model tradiţional persan, pe care o cumpărasem de la un magazin *duty-free* din aeroportul din Roma. M-am îmbrăcat în faţa oglinzii şi m-am studiat atent: nu arătam rău deloc. Sau, cel puţin, nu părea nimic în neregulă cu vestimentaţia mea.

Şi totuşi, în ziua aceea, când stăteam în faţa oglinzii şi mă priveam, m-am simţit stânjenit şi un pic vinovat. *Vinovat?* Cum să spun... Era ceva asemănător sentimentului pe care îl are un om care şi-a cosmetizat CV-ul. Chiar dacă nu e ilegal, e o reprezentare falsă ce ridică anumite probleme de ordin etic. Ştii bine că n-ai voie să faci aşa ceva, ştii că nu se cade, dar nu te poţi abţine, iar gestul ăsta te face apoi să te simţi nelalocul tău. Aşa cum îmi imaginez că se simt bărbaţii care, pe ascuns, se

îmbracă în haine femeieşti.

Dacă stăteam să mă gândesc, era foarte ciudat: eram un om matur - şi nu de ieri, de azi -, îmi plăteam impozitele anual, nu încălcasem niciodată legea - cu excepţia câtorva amenzi rutiere - şi eram o persoană suficient de educată, chiar dacă nu excesiv. Ştiam cine s-a născut primul dintre Bartók şi
Stravinski (nu cred că ştiu asta prea mulţi). Iar hainele pe care le purtam acum erau achiziţionate din veniturile legale - sau, cel puţin, nu ilegale - obţinute prin munca mea de zi cu zi. Nu mi se putea reproşa nimic. Şi atunci, de ce mă simţeam vinovat? De ce aveam un soi de stânjeneală morală?

Ei, cu toţii avem zile din astea, mi-am spus singur. Până şi Django Reinhard mai are seri în care ciupeşte câte o coardă greşită. Chiar şi Niki Lauda mai schimbă viteza greşit (presupun). Aşa că am decis să nu mă mai gândesc la asta.

Îmbrăcat în costum, mi-am pus nişte pantofi negri din piele de Cordoba şi am ieşit în oraş. De fapt, ar fi trebuit să-mi ascult instinctul şi să rămân acasă, uitându-mă cuminte la un film, dar mi-am dat seama de asta abia când era prea târziu.

Era o seară de primăvară foarte plăcută. Pe cerul senin se oglindea luna plină. Şirurile de copaci de pe străzi începuseră să-şi arate frunzele tinere, verzi. Era vremea perfectă de plimbare. Am colindat un timp străduţele, apoi am intrat într-un bar ca să beau un cocktail. De data asta am ales unul ceva mai îndepărtat, nu barul de lângă casă unde mergeam de obicei. Acolo, barmanul, care mă cunoştea foarte bine, m-ar fi întrebat ce-i cu mine îmbrăcat aşa, cu costum şi cravată, şi ar fi trebuit să-i explic motivul (mai ales că, de fapt, nici nu aveam vreun motiv special).

Abia se înserase. Barul aflat în subsolul unei clădiri era aproape gol. O singură masă era ocupată de doi bărbaţi în jur de patruzeci de ani. Păreau salariaţi care tocmai ieşiseră de la serviciu. Purtau costume şi nişte cravate total insipide. Stăteau faţă în faţă şi discutau cu voce joasă. Pe masă era un teanc de hârtii. Probabil discutau chestiuni legate de serviciu. Sau poate că încercau să prezică rezultatele curselor de cai. Treaba lor.

M-am aşezat la distanţă de ei, la tejghea, într-un loc cu lumină mai bună (ca să pot citi). I-am cerut barmanului între două vârste, cu papion, un cocktail de vodcă cu lămâie. Când mi-a pus în faţă, pe un suport din carton, băutura rece, mi-am scos romanul poliţist din buzunar şi am reluat lectura de unde rămăsesem. Mai aveam vreo treime din carte până la deznodământ. Doar că, aşa cum am spus mai înainte, deşi autorul îmi plăcea, cartea cea nouă nu mă prea captiva. în plus, pe parcurs pierdusem şirul relaţiilor dintre personaje. Continuam s-o citesc mai mult din simţul datoriei şi dintr-un fel de inerţie. Niciodată nu mi-a plăcut să las o carte la jumătate. întotdeauna sper că se va întâmpla ceva care să facă brusc povestea interesantă. Deşi şansele reale sunt destul de reduse.

Citisem vreo douăzeci de pagini, sorbindu-mi vodca pe îndelete, când, la fel ca acasă, mi-am dat seama că nu mă pot concentra. Şi nu doar pentru că nu mă fascina povestea. Nici pentru că nu-mi tihnea atmosfera din bar (nu era muzică proastă, iluminaţia era potrivită - pe scurt, era un mediu cât se poate de bun pentru lectură). Aveam din nou sentimentul de stânjeneală dinainte. Senzaţia subtilă că ceva e *deplasat*. Conţinutul (eu) nu se potrivea cu recipientul, sau îşi pierduse consistenţa. Mi se mai întâmplă aşa din când în când.

Pe peretele din spatele tejghelei era un raft cu tot felul de sticle. în dosul lor se afla o oglindă mare, în care mă reflectam. M-am uitat o vreme fix, iar eu cel din oglindă, fireşte, se uita şi el la mine. Brusc, mi-a venit în minte gândul că undeva, pe drumul vieţii mele, luasem o cotitură greşită. Cu cât îmi priveam mai mult imaginea la costum şi cravată, cu atât sentimentul devenea mai puternic. Mi se părea că nu mai sunt eu şi că mă uit la un necunoscut. Dar a cui ar fi putut fi reflexia din oglindă, dacă nu a mea?

în viaţa mea de până acum - ca, de altfel, în viaţa oricui - au fost câteva răspântii. Aş fi putut s-o iau fie la dreapta, fie la stânga. Uneori am ales dreapta, alteori, stânga. (Câteodată au existat motive clare care m-au determinat să aleg o direcţie sau alta, însă, de cele mai multe ori, nu. Apoi, nu întotdeauna eram

eu cel care făcea alegerea, ci mai degrabă *direcția mă alegea pe mine).* Așa am ajuns aici. Eu - persoana întâi singular. O dată dacă aș fi ales altceva, n-aș mai fi fost aici. *Dar cine e acela din oglindă?*

Am închis momentan cartea, mi-am luat privarea de la oglindă şi am respirat de câteva ori adânc.

Barul se umpluse pe nesimţite. La două scaune de mine, rămase libere, se aşezase o femeie care bea un cocktail verde deschis, al cărui nume nu-l știam. Nu părea să aibă însoțitor, sau poate că ajunsese mai devreme şi aştepta pe cineva. Prefăcându-mă că citesc, am studiat-o în oglindă. Nu era tânără. Avea în jur de cincizeci de ani şi nu părea să facă vreun efort să-şi ascundă vârsta. Asta dovedea încredere în sine. Era mică de statură şi subţire, cu părul tuns exact la lungimea potrivită. Era îmbrăcată cu gust, cu o rochie în dungi dintr-un material fin şi un cardigan de caşmir bej. Nu se putea spune că avea trăsături frumoase, dar avea un aer rafinat. în tinereţe fusese probabil foarte atrăgătoare, trezind interesul multor bărbaţi. Cumva, din ţinuta ei relaxată, se ghiceau amintirile acelor vremuri.

L-am strigat pe barman şi am comandat al doilea cocktail cu vodcă. Am ronţăit câteva nuci de caju de pe farfurioară şi m-am întors la lectură. Din când în când îmi pipăiam nodul de la cravată, de parcă voiam să verific dacă mai e legat corespunzător.

După vreun sfert de oră, femeia s-a aşezat pe scaunul de lângă mine. Barul se aglomerase şi ea se mutase ca să facă loc unor clienţi nou sosiţi. Era limpede că venise singură. Am continuat să citesc, sub spotul de lumină. Mai aveam doar câteva pagini până la final, dar povestea nu dădea semne că ar deveni mai interesantă.

— Vă rog să mă scuzaţi, mi s-a adresat femeia din senin.

Am ridicat ochii spre ea.

— Văd că sunteţi cufundat în lectură, dar aş putea să vă întreb ceva?

Avea o voce surprinzător de gravă pentru o femeie de statura ei. Nu era un ton rece, dar nici prea prietenos sau îmbietor.

— Sigur! E destul de plictisitor ce citesc, i-am răspuns,

punând semnul de carte şi închizând-o.

— Ce e aşa plăcut în asta?

Nu înţelegeam ce mă întreabă. M-am întors spre ea ca s-o pot privi mai bine. îmi părea total necunoscută. Eu, de felul meu, nu prea ţin minte feţele oamenilor, dar pe ea cu siguranţă că n-o mai întâlnisem niciodată. Era genul de care mi-aş fi amintit.

— Ce anume? am întrebat.

— Să stai aşa, la bar, îmbrăcat elegant, singur, cu un cocktail în faţă, citind în tăcere.

Nici acum nu înţelegeam ce vrea să spună, dar simţeam în voce un pic de răutate sau de ostilitate. Am privit-o, aşteptând să continue. în mod straniu, chipul ei era aproape lipsit de expresie. Parcă se străduia dinadins să nu i se citească sentimentele. A tăcut destul de mult - cam un minut, aş zice.

— E un cocktail cu vodcă, am spus ca să sparg tăcerea.

— Poftim?

— E un cocktail cu vodcă, nu orice fel de cocktail.

Era o remarcă destul de inutilă, ce-i drept, dar era o diferenţă între ele.

Femeia a scuturat din cap scurt, de parcă ar fi alungat o musculiţă care o bâzâia.

— O fi. Dar ţi se pare aşa minunat? Sau urban, sau inteligent?

Ar fi trebuit să-mi plătesc pe loc consumaţia şi să plec imediat. Ar fi fost cea mai indicată variantă în situaţia dată. Din cine ştie ce motiv, femeia avea chef de ceartă. *Cu mine.* Mă provoca. Habar n-am de ce. Poate că era doar prost-dispusă. Sau poate că ceva din atitudinea mea o călcase pe nervi. în orice caz, şansele ca interacţiunea noastră să se încheie cu un rezultat pozitiv erau aproape zero. Cel mai înţelept ar fi fost să-mi iau la revedere, să-i zâmbesc şi să mă ridic de pe locul meu (zâmbetul rămânând opţional), să plătesc repede nota şi să plec cât mai departe. Nu găseam nici un motiv să nu procedez aşa. Eu, de felul meu, nu ţin morţiş să câştig şi nu-mi place să lupt când nu văd dreptatea în luptă. Mă pricep mai bine la retragerea strategică, pe tăcute.

Dar atunci, nu ştiu ce de, n-am făcut aşa. *Ceva* m-a oprit.

Curiozitatea, poate.

— Mă scuzaţi, dar ne cunoaştem de undeva? am întrebat-o îndrăzneţ.

Femeia a mijit ochii şi s-a uitat la mine ca la o ciudăţenie. Ridurile din jurul ochilor i s-au adâncit.

— Dacă ne cunoaştem? Şi-a dus paharul la gură (era al treilea, dacă-mi amintesc bine), a sorbit o înghiţitură din licoare - nu ştiu ce era apoi a repetat: Dacă ne „cunoaştem”? De unde ţi-a venit cuvântul ăsta?

Mi-am scrutat încă o dată memoria. O mai întâlnisem undeva? Răspunsul era „nu”. Cu siguranţă astăzi o vedeam prima dată.

— Am impresia că mă confundaţi, i-am spus, dar vocea mi-a răsunat sec şi fără inflexiuni. Mi se părea că-i aparţine altcuiva.

Femeia a zâmbit cu răceală.

— Ai vrea tu! a spus, punând paharul fin de bacara pe suportul din faţa ei. Ai un costum foarte şic. Nu ţi se prea potriveşte. îţi stă ca o haină de împrumut. Nici cravata nu merge cu costumul. E italienească, iar costumul cred că e englezesc.

— Vă pricepeţi foarte bine la vestimentaţie.

— Mă pricep foarte bine la vestimentaţie? a repetat cu aer uimit şi m-a privit iar, cu gura uşor deschisă. Evident că mă pricep, ce-ţi veni să spui asta?

Evident?

Am trecut în revistă, mental, toate persoanele despre care ştiam că au legătură cu producţia de îmbrăcăminte. Erau foarte puţine şi numai bărbaţi. Oricât mă străduiam, nu pricepeam nimic.

De ce era „evident”?

M-am gândit să-i explic de ce-mi pusesem, în seara aceea, costum şi cravată, dar am renunţat. Nu credeam că explicaţiile mele i-ar fi potolit agresivitatea. Cel mult, aş fi turnat gaz pe foc. Am băut şi ultima înghiţitură de vodcă cu lămâie din pahar şi m-am dat jos încet de pe scaunul înalt de bar. Era un moment bun să pun capăt conversaţiei.

— Cred că nu mă *cunoşti,* a spus femeia.

Am încuviinţat în tăcere. Aici avea dreptate.

— Adică, nu direct, a continuat. Ne-am întâlnit o singură dată, undeva. Dar, pentru că n-am avut o conversaţie propriu-zisă, cred că nu mă *cunoşti.* Erai atunci mult prea preocupat de altceva - ca de obicei.

Ca de obicei?

— Eu sunt prietena unei prietene de-ale tale, a continuat femeia pe un ton liniştit, dar ferm. Pentru prietena ta apropiată - sau, mai corect spus, *care ţi-a fost odinioară apropiată* - eşti acum o amintire foarte neplăcută, iar eu îi împărtăşesc întru totul sentimentele. Cred că-ţi dai seama despre ce vorbesc. Gândeşte-te bine la ceea ce s-a petrecut acum trei ani, undeva pe malul apei. La lucrul oribil pe care l-ai făcut. Să-ţi fie ruşine!

Era deja prea mult. Cu un gest aproape reflex, am luat cartea din care mai aveam de citit doar câteva pagini şi am îndesat-o în buzunarul sacoului. îmi pierise cu totul dorinţa de-a o termina.

Am plătit în grabă, cash, şi am ieşit din bar. Femeia m-a petrecut cu privirea, fără un cuvânt. Nu m-am uitat înapoi nici măcar o dată, dar, până am ieşit pe uşă, i-am simţit privirea frigându-mă în spate. Mi se părea că nişte ace lungi şi subţiri mă împung prin materialul fin al costumului Paul Smith, lăsându-mi urme adânci pe spinare.

Urcam scara îngustă din subsol şi încercam să-mi limpezesc gândurile.

Ar fi trebuit s-o înfrunt? S-o întreb ce vrea să spună şi să-i cer explicaţii? Din punctul meu de vedere, mă învinuia pe nedrept. Nu-mi aminteam nimic din ce pomenise.

Dar n-am putut. De ce oare? Cred că de frică. Mă temeam ca nu cumva să iasă la iveală faptul că eu - altul decât mine - se purtase îngrozitor cu trei ani în urmă, undeva „pe malul apei", cu o femeie - pe care cel mai probabil n-o cunoşteam. Mă temeam să nu scoată la lumină ceva din mine - ceva ce nici nu ştiam că există. Decât să se întâmple aşa, am preferat să mă ridic de pe scaunul de la bar şi să mă retrag, evitând un val de (ceea ce credeam eu că ar fi) acuzaţii nefondate.

Făcusem ce trebuie? Dacă mi s-ar mai fi întâmplat şi a doua oară, aş fi procedat la fel?

Şi unde ar fi putut să fie „malul apei”? Expresia îmi răsuna straniu în urechi. Era ţărmul oceanului sau malul unui râu? Sau al unui lac? Sau al vreunei întinderi de apă mai deosebite? Fusesem eu, cu trei ani în urmă, în apropierea vreunei ape mai importante? Nu-mi aminteam. Nu-mi mai dădeam seama bine nici ce însemna „cu trei ani în urmă”. Femeia vorbise foarte concret şi, în acelaşi timp, simbolic. Fiecare parte era limpede, dar întregul rămânea neclar. Iar acea neconcordanţă îmi măcina nervii.

În orice caz, întreaga poveste îmi lăsase în gură un gust amar. încercam să înghit şi nu puteam, încercam să scuip şi nu puteam. Voiam să mă înfurii, pur şi simplu. De ce trebuia să îndur o asemenea experienţă ridicolă şi neplăcută? Femeia mă tratase foarte nedrept. Până să intre în vorbă cu mine, fusese o seară foarte liniştită şi plăcută de primăvară. Dar, spre surprinderea mea, nu mă puteam înfuria. Valul de confuzie şi umilinţă alungase, pe moment, orice alt sentiment.

Am ajuns în capul scării şi am ieşit din clădire. Afară nu mai era primăvară. Dispăruse şi luna de pe cer. Nu era strada pe care o ştiam eu. Nici copacii de pe margini nu mi-i aminteam. Pe trunchiurile fiecăruia erau încolăciţi şerpi groşi şi lunecoşi, ca nişte ornamente mişunătoare. Li se auzeau solzii frecându-se cu un foşnet sec. Pe trotuar se adunase un strat de cenuşă albicioasă, înalt până la glezne. Bărbaţi şi femei fără feţe umblau pe stradă, iar din adâncul gâtului le ieşea răsuflarea gălbuie, ca sulful. Era foarte frig. Mi-am ridicat gulerul sacoului.

Să-ţi fie ruşine! a spus femeia.

Notes

i],

în traducere, „poeme scurte", poeme tradiţionale japoneze însumând fiecare treizeci şi una de silabe împărţite în versuri de câte cinci-şapte-cinci-şapte-şapte silabe. Din considerente ce ţin de fidelitatea traducerii, nu am respectat numărul tradiţional de silabe.

Local tradiţional japonez.

Este vorba de trenurile urbane, care parcurg distanţe relativ mici în interiorul oraşelor, foarte comune în Japonia.

Termenul desemna, iniţial, samuraii „fără stăpân", cei care nu se mai aflau în slujba unui senior feudal, fie că acesta murise sau îşi pierduse statutul. în zilele noastre, îi denumeşte şi pe tinerii care au absolvit liceul, dar nu au reuşit să intre în acelaşi an la facultate, aşteptând admiterea următoare.

Se referă probabil la Baroana Kathleen Annie Pannonica de Koenigswarter (1913-1988), cunoscută protectoare în lumea jazzului.

Anul întâi de liceu din Japonia corespunde clasei a zecea. învăţământul preuniversitar japonez are tot doisprezece ani, dar împărţirea diferă: şcoala primară are şase ani, gimnaziu - trei ani, iar liceul, trei ani.

H7]

Datele la care au fost lansate single-urile în Marea Britanie sunt: noiembrie 1964 -*I feel fine,* aprilie 1965 - *Ticket To Ride,* iulie 1965 - *Help!, Eight Days a Week* şi *Yesterday* au fost lansate ca single-uri doarîn SUA.

Ryunosuke Akutagawa, *Paravanui-iad. şi alte povestiri*', traducere de Raluca Nicolae, Editura Humanitás Fiction, Bucureşti, 2019, p. 156.

M>]

Ibidem

Regiune din vestul insulei principale a Japoniei, Honshu, adesea pusă în opoziţie cu regiunea estică, Kanto.

Zonă din regiunea mai întinsă Kansai, din vestul Japoniei, care cuprinde în principal oraşele Osaka, Kobe şi împrejurimile acestora.

H12]

Cunoscut în Occident sub numele de Astro Boy.

Campionatul anual al Federaţiei Naţionale de Baseball Profesionist din Japonia.

John Scott a jucat ca *outfielder* al echipei Yakult Swallows între anii 1979 şi 1981. Odată a marcat patru *home runs* consecutive. A câştigat de două ori premiul Mănuşa de Diamant (n.a.).

Mike Reinbach a jucat ca *right fielder* la echipa Hanshin Tigers între anii 1976 şi 1980. A avut poziţia strategică de *cleanup hitter,* împreună cu Hal Breeden. Era un jucător curajos şi figura de mare popularitate printre fani (n.a.).

[-15-]

Richard Alan Scheinblum a jucat ca *outfielder* al echipei Hiroshima Carp între anii 1975 şi 1976. A fost selecţionat şi în echipa reprezentativă a Japoniei. Numele său fiind prea lung, a fost scurtat, devenind Shane. „Nu mă deranjează. Atâta că nu ştiu să călăresc", a spus el (n.a.) [Remarca sportivului face aluzie la filmul western *Shane* (1953), unde personajul principal, cu acelaşi nume, este cowboy.j

H17]

LevTolstoi, *An na Karenina,* traducere şi note de Emil lordache, Editura Polirom, laşi, 2012, p. 5.

Carnavalul este o sărbătoare veche, foarte populară în Europa occidentală, care precedă Postul

Mare. Se ţin petreceri, au loc mese festive, procesiuni în care participanţii se deghizează etc. Denumirea sărbătorii vine de la expresia latină *carne levare* („a renunţa la carne"). Există şi o etimologie populară, de la it. *carne vale* (lit. „adio, carne!"), participanţii la festival consumând acum mari cantităţi de carne şi alte alimente de la care urmează să se abţină în perioada postului.

[-19]

Tăiţei din hrişcă.

Kimono subţire din bumbac, cu diverse imprimeuri, purtat mai ales vara întotdeauna pus la dispoziţie de hanurile japoneze, pentru confortul clienţilor.

La băile tradiţionale japoneze, oamenii se spală mai întâi în afara bazinului, stând pe scăunel şi turnându-şi apă pe ei cu o găletuşă, apoi intră în bazin curaţi, ca să se relaxeze.